

Ms 127931

บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี

นายเดชทัต พูลทอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2562

สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุญาตวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

เรื่อง : บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้วิจัย : นายเดชทัต พูลทอง

ได้รับอนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรรคำ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา เจริญศิริ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนากูมิ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์)

ชื่อเรื่อง : บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง
จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้วิจัย : นายเดชทัต พูลทอง

ปริญญา : รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยูภาส
รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์

ปีการศึกษา : 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี รวมถึงศึกษาข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบทบาท กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 216 คน เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t - test (Independent Sample) และ F - test (One Way ANOVA) ส่วนการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะ จะใช้การแจกแจงความถี่วิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอในเชิงพรรณนาความ

ผลการวิจัย พบว่า (1) บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามเพศ อายุ และตำแหน่งหน้าที่ ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ส่วนจำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง โดยรวมทุกด้าน ด้านปราชญ์ชาวบ้าน และหรือครูชุมชน และด้านนักบริการชุมชน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ได้แก่ การเป็นผู้นำต้องมีความเสียสละ และเพื่อเป็นการส่งเสริมการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรมีการสร้างขวัญกำลังใจสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ อาทิเช่น รางวัลประกาศเกียรติคุณ ค่าตอบแทนอื่นที่จำเป็น

คำสำคัญ : กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, บทบาท, ความไม่เป็นทางการ

Title : The Informal Role of Village Headman in Samrong district, UbonRatchathani Province
Author : Mr. Techathad Phulthong
Degree : Master of Public Administration (Public Administration)
Rajabhat Maha SaraKham University
Advisor : Associate Professor Dr. Yupaporn Yupas
Associate Professor Dr. Pakdee Phosing
Year : 2019

ABSTRACT

The objectives of this research were to study and to compare the Informal Role of Village Headman in Samrong district, Ubon Ratchathani Province, including the useful suggestion. The study was conducted using 216 people. The instrument was the five rating scale questionnaire. To analyze data by frequency, percentage, mean, standard deviation, t - test (Independent Sample) and F - test (One - Way ANOVA). The quality data was analyzed by content analysis.

The results of research were as follow : (1) The Informal Role of Village Headman in Samrong district, Ubon Ratchathani Province as overall was at high level. (2) The Informal Role of Village Headman in Samrong district, Ubon Ratchathani Province as overall classified by Headman's gender, age and position were not difference by statistical significant, however, classified by being in position times as overall and aspect of the Villagers philosopher and/or community teacher and the community service were difference by statistical significant at .05 levels. (3) The useful suggestion found that ; to be leaders must requires sacrifice, the promotion of the work of the village headman to be more effective should create morale for performing duties such as reward, coined, other remuneration necessary etc.

Keywords : Sub - District Headman, Village Headman, Role, Informal

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก รองศาสตราจารย์ ดร. ยุภาพร ยุภาส อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์ อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา เจริญศิริ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นายอำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี ที่ให้ความอนุเคราะห์ และอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัย และตัวแทนคณะกรรมการหมู่บ้าน กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ที่ให้ความร่วมมือ ในการตอบแบบสอบถาม เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อสุนทร พูลทอง คุณแม่ บัวสอน พูลทอง ซึ่งเป็นผู้ให้การศึกษาลี้นิ่งคุณธรรมสั่งสอนให้ประพฤติปฏิบัติแต่คุณงามความดี เป็นกำลังใจสำคัญให้การสนับสนุนด้วยดีตลอดมา จนทำให้การวิจัยประสบความสำเร็จ คุณค่าและประโยชน์จากการวิจัยครั้งนี้ ขอมอบบูชาพระคุณของบูรพาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาทุกท่าน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
นายเดชทัต พูลทอง

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
1.3 สมมติฐานการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	5
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ	6
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	7
2.1 แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	7
2.2 แนวคิดปัจจัยที่เกี่ยวกับเงื่อนไขที่มีผลต่อบทบาท	17
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องที่	23
2.4 บริบททั่วไปพื้นที่วิจัย	44
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	46
2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย	52
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	53
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	53
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	56
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	57
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	58
3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	59

หัวเรื่อง	หน้า
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล	60
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	60
4.2 ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	75
5.1 สรุปผล	75
5.2 อภิปรายผล	77
5.3 ข้อเสนอแนะ	79
บรรณานุกรม	81
ภาคผนวก	85
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	86
ภาคผนวก ข ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม	94
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	96
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์	99
การเผยแพร่ผลงานวิจัย	103
ประวัติการวิจัย	104

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	54
4.1	จำนวน และร้อยละ ของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	61
4.2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอ ลำโพง จังหวัดอุบลราชธานี	63
4.3	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอ ลำโพง จังหวัดอุบลราชธานี ด้านจิตอาสาพัฒนา	64
4.4	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอ ลำโพง จังหวัดอุบลราชธานี ด้านปราชญ์ชาวบ้าน และหรือครูชุมชน	65
4.5	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอ ลำโพง จังหวัดอุบลราชธานี ด้านนักสังคมสงเคราะห์	66
4.6	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอ ลำโพง จังหวัดอุบลราชธานี ด้านนักบริการชุมชน	67
4.7	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอ ลำโพง จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการเป็นเจ้าบ้านที่ดี	68
4.8	วิเคราะห์บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอลำโพง จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีเพศแตกต่างกัน	69
4.9	ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอลำโพง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามอายุ	70
4.10	ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอลำโพง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่	71
4.11	ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอลำโพง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	72

ตารางที่	หน้า
4.12 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่อยู่ที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี	73
ข.1 ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม	95
ค.1 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	97

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	52

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีขึ้นเป็นครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ (เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยคนแรก) ทดลองจัดระเบียบการปกครองระดับตำบล หมู่บ้าน ขึ้นเป็นครั้งแรก ณ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้มียุทธศาสตร์สำคัญยิ่งในการปฏิบัติภารกิจ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” ให้แก่ประชาชน สถาบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้มีการจัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2435 ในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ (เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยคนแรก) ทดลองจัดระเบียบการปกครองระดับตำบล หมู่บ้าน ขึ้นเป็นครั้งแรก ณ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภารกิจเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ เพื่อให้ประชาชนมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และเพื่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมอย่างยั่งยืน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาชุมชนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง ตลอดจนการอำนวยความสะดวกเป็นธรรมในพื้นที่ และเป็นตัวเชื่อมประสานระหว่างภาครัฐและประชาชนในการสนับสนุนส่งเสริมการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาล เพื่อให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (กรมการปกครอง, 2556, น. 23)

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2552 กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นบุคคลในพื้นที่ที่มีความใกล้ชิดกับราษฎรในการปฏิบัติงานตามกฎหมายและแนวนโยบายของรัฐเป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของราชการบริหารส่วนภูมิภาค มีบทบาทอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในการเป็นผู้ประสานงานระหว่างราชการส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การรักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันและแก้ไข ปัญหากรณีต่าง ๆ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ย ประนีประนอม และจัดการระงับ ปัญหาความขัดแย้งในท้องที่ และยังมีฐานะเป็นตัวแทนของรัฐ ตัวแทนของราษฎรเกี่ยวกับเรื่องร้องทุกข์ความเดือดร้อนของราษฎรเพื่อนำเสนอต่อส่วนราชการ เพื่อให้คงมีตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในทุกตำบล หมู่บ้าน ต่อไป (สุริยะ วิริยะสวัสดิ์, 2558, น. 6)

การเปลี่ยนแปลงเป็นไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ คือ การพัฒนาการติดต่อสื่อสาร การคมนาคมขนส่ง และเทคโนโลยีสารสนเทศ อันแสดงให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของความสัมพันธภาพทางเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี และวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคล ชุมชน หน่วยงานธุรกิจ และรัฐบาล ทั่วทั้งโลกทำให้รูปแบบการบริหารราชการแผ่นดินปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว คล่องตัว และมีประสิทธิภาพ แต่ถึงอย่างไรก็ดีการปกครองท้องถิ่นที่ระดับตำบลหมู่บ้านยังไม่มีมีการปรับปรุงให้เหมาะสมเท่าที่ควรทำให้การปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าใดนัก ประกอบกับอำนาจหน้าที่ซึ่งมีความซ้ำซ้อนกับภารกิจและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่นที่ พระพุทธศักราช 2457 อีกครั้งเป็นครั้งที่ 12 อย่างไรก็ตามในสภาวะทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ชีวิตของคนในระดับหมู่บ้านก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านการเพิ่มจำนวนประชากรของไทยและค่านิยมวัฒนธรรมตะวันตกถือเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนเป็นจำนวนมากทำให้มีการแก่งแย่งแข่งขันกันก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาที่ดินทำกิน ปัญหาน้ำเพื่อการเกษตร ปัญหาการแบ่งพรรคแบ่งพวกและการทะเลาะเบาะแว้ง เป็นต้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมดังกล่าวเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาการปกครองในระดับหมู่บ้านมิใช่น้อย ซึ่งผู้ที่จะมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาในตำบลและหมู่บ้านได้ดีที่สุด คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพราะการบริหารงานในระดับนี้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านโดยตรง ถ้าหากมีความสามารถ หรือมีศักยภาพสูงแล้วก็จะทำให้นโยบายของรัฐบาลสามารถตอบสนองความต้องการอันแท้จริงของราษฎรได้ แต่ในทางกลับกัน ถ้าหากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีศักยภาพไม่เพียงพอจะมีผลทำให้ นโยบายของรัฐบาลไม่สามารถตอบสนองความต้องการอันแท้จริงของราษฎรในระดับหมู่บ้านได้ อันจะส่งผลต่อความเจริญของประเทศทุกด้านทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (กรมการปกครอง, 2552, น 19)

อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี มีเขตการปกครอง 9 ตำบล ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดอุบลราชธานี มีระยะทางห่างจากจังหวัดอุบลราชธานี ประมาณ 26 กิโลเมตร ประชากรและอาชีพ อำเภอสำโรงมีประชากรทั้งสิ้น 54,316 คน แยกเป็นชาย 27,198 คน หญิง 27,118 คน จำนวนครัวเรือน 14,021 ครัวเรือน และประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ผู้ใหญ่บ้านที่เข้ารับการประเมินประจำปี 2560 ยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ทั้งตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กฎหมาย และระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจากการดำเนินงาน โครงการตามนโยบายของรัฐบาลที่ได้จัดสรรงบประมาณให้หมู่บ้านใช้ในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนภายในหมู่บ้านที่ผ่านมา ผู้નાท้องถิ่นซึ่งเป็นคณะกรรมการ

หมู่บ้านโดยตำแหน่ง ยังขาดหลักคิด ความรู้ความเข้าใจ ในขั้นตอนการปฏิบัติงาน การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจรับงานจ้าง การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ การจัดเก็บเอกสารหลักฐาน เพื่อตรวจสอบจากหน่วยงานตรวจสอบภายนอก (ที่ทำการปกครองอำเภอสำโรง, 2561) นอกจากนี้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีขั้นตอนการปฏิบัติหลากหลายมิติ ทั้งในเชิงป้องกันการเกิดปัญหาการบริหารจัดการแก้ไขปัญหา ขณะเกิดเหตุ ตลอดจนการเยียวยาฟื้นฟูหรือบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนที่ได้รับผลกระทบ จากปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่ ทั้งบทบาทผู้นำที่เป็นทางการและผู้นำที่ไม่ได้เป็นทางการเป็นตัวแทนของ ราษฎรในการนำปัญหาความเดือดร้อนในระดับพื้นที่มาสู่การแก้ไข อีกทั้งยังเป็นผู้ที่คอยอำนวยความสะดวก ประสานงานและช่วยเหลือสนับสนุนประชาชนจำเป็นจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย และระเบียบต่าง ๆ เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลดีต่อทางราชการ และประชาชน เพื่ออุดมการณ์ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” ของกระทรวงมหาดไทย ดังนั้น ผู้วิจัย จึงสนใจ ที่จะศึกษาบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนันผู้ใหญ่บ้านท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อที่จะนำข้อเสนอเทศไปพัฒนาบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนันผู้ใหญ่บ้านให้มีประสิทธิภาพ

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนันผู้ใหญ่บ้านท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี

1.2.2 เปรียบเทียบบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนันผู้ใหญ่บ้านท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่งหน้าที่ และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านท้องที่ อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 ระดับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนันผู้ใหญ่บ้านท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.3.2 บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนันผู้ใหญ่บ้านท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่งหน้าที่ และระยะเวลาการดำรงตำแหน่งที่ต่างกันมีบทบาทความไม่เป็นทางการ แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 พื้นที่

อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี

1.4.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.4.2.1 ประชากรแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

- 1) ประชากรที่เป็นตัวแทนคณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 1,423 คน
 - 2) กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในอำเภอสำโรง จำนวน 282 คน
- รวมทั้งสิ้น 1,705 คน

1.4.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรที่เป็นตัวแทนคณะกรรมการหมู่บ้านและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสำโรง จำนวน 324 คน โดยใช้สูตรของ (Yamane, 1973, p. 727) โดยทำการสุ่มตาม สัดส่วน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลาก

1.4.3 ด้านตัวแปร

1.4.3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่งหน้าที่ และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

1.4.3.2 ตัวแปรตาม คือ บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยผู้วิจัย ได้นำแนวคิดของ ปราชญา กล้าผจญ (2550) และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ประกอบกับ ได้ทำการศึกษานำร่อง (Pilot Study) โดยการลงพื้นที่และทำการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 5 คน และตัวแทนประชาชน จำนวน 5 คน รวมจำนวน 10 คน โดยคัดเลือกจากผู้มีคุณสมบัติผลงานโดดเด่น สรุปได้ 5 ประเด็นดังนี้

- 1) ด้านจิตอาสาพัฒนา
- 2) ด้านปราชญ์ชาวบ้านและหรือครู
- 3) ด้านนักสังคมสงเคราะห์
- 4) ด้านนักบริการชุมชน
- 5) ด้านเป็นเจ้าของบ้านที่ดี

1.4.4 ระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ เริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม - กันยายน 2562

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

“บทบาท” หมายถึง แบบแผนพฤติกรรม หรือการได้กระทำต่าง ๆ ของบุคคลที่สังคมคาดหวัง หรือกำหนดให้กระทำโดยจะมีความเกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่และสิทธิ ซึ่งขึ้นอยู่กับฐานะ หรือตำแหน่งทางสังคมของบุคคลนั้น ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ หากบุคคลที่สังคมคาดหวังนั้น ไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ตามที่ผู้ดำรงตำแหน่ง ก็จะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม

“หน้าที่” หมายถึง ภาระรับผิดชอบของบุคคลที่จะต้องปฏิบัติ เช่น หน้าที่ตามกฎหมาย หน้าที่ของบิดา - มารดา ที่ต้องเลี้ยงดูบุตร เป็นต้น

“บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนันผู้ใหญ่บ้าน” หมายถึง พฤติกรรมการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นหน้าที่ที่กำนันผู้ใหญ่บ้านจำเป็นต้องกระทำตามลักษณะภูมิสังคม ได้แก่

1. จิตอาสาพัฒนา หมายถึง การทุ่มเททั้งทางกำลังกาย และกำลังทรัพย์ส่วนตัวให้ส่วนร่วม อาทิเช่น การทำงานที่ไม่ใช่บทบาทหน้าที่ที่ต้องทำ, การอาสาสมัครทำงานต่างท้องที่ซึ่งไม่ใช่ชุมชนท้องที่ของตนเอง, การทำงานที่ต้องดูแลคนอื่นมากกว่าตัวเอง หรือคนในครอบครัว, การเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อส่วนร่วม และการทำงานในหน้าที่ที่มากกว่าบทบาทหน้าที่ที่ต้องทำเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ เป็นต้น

2. ประชาชนชาวบ้าน และหรือชุมชน หมายถึง บุคคลผู้เป็นผู้ที่มีข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับหมู่บ้านคนหนึ่งในการทำหน้าที่อย่างไม่เป็นทางการที่คอยให้ความรู้ และถ่ายทอดให้ลูกหลานจากรุ่นสู่รุ่น หรือบุคคลภายนอกหมู่บ้านที่สนใจ อาทิเช่น การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติชุมชน, เป็นผู้ถ่ายทอดประเพณีของชุมชน, ผู้รู้ และถ่ายทอดวิถีชีวิตของคนในชุมชนอย่างดี, การให้ข้อมูลความรู้ด้านต่าง ๆ ให้คนในชุมชน และการสั่งสอนแนะนำลูกหลาน เป็นต้น

3. นักสังคมสังเคราะห์ หมายถึง บทบาทความไม่เป็นทางการที่ต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน โดยการเป็นบุคคลสำคัญในกิจกรรมงานต่าง ๆ ที่มีขึ้นของคนในหมู่บ้าน ซึ่งนำไปสู่การเสียสละทั้งกำลังกาย และกำลังทรัพย์ ที่ต้องช่วยกิจกรรมนั้นๆ ให้ประสบผลสำเร็จ อาทิเช่น การเสียสละทรัพย์สินส่วนตัวเพื่อช่วยเหลือส่วนร่วม เช่น ใช้ทุนส่วนตัวมอบให้บุคคล หรือส่วนร่วม, การเข้าร่วมกิจกรรมงานสำคัญต่าง ๆ ของคนในชุมชน เช่น งานบวช งานแต่ง งานขึ้นบ้านใหม่ ฯลฯ, การเข้าร่วมกิจกรรมงานสำคัญของกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ที่มีขึ้นในชุมชน เช่น บริษัท ห้างร้านต่างๆ, การช่วยเหลือที่นอกเหนือการทำงานที่ต้องทำ และเป็นผู้ให้ที่เกิดจากการเสียสละ เป็นต้น

4. นักบริการชุมชน หมายถึง บุคคลผู้ให้บริการความช่วยเหลือแบบทุกเรื่องตลอด 24 ชั่วโมง อาทิเช่น การให้บริการช่วยเหลือคนในชุมชน ซึ่งไม่เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่, เป็นบุคคลแรกที่คนในชุมชนเรียกหาใช้บริการ เช่น เมื่อเกิดปัญหา ภูเขาบ้าน น้ำไม่ไหล ไฟฟ้าไม่มาฯลฯ, บริการแบบถึงพื้นที่ (Delivery), การให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) และการให้บริการแบบไม่จำกัดเวลา หรือตลอด 24 ชั่วโมง เป็นต้น

5. เป็นเจ้าบ้านที่ดี หมายถึง การต้อนรับบุคคลต่าง ๆ ที่เข้ามาในหมู่บ้าน ไม่ว่าจะบุคคลภายนอกทั่วไป หรือส่วนราชการทุก กระทรวง ทบวง กรม ไม่ว่าจะเข้ามาอย่างเป็นทางการ หรือไม่เป็นทางการก็ตาม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต้องให้การต้อนรับและความช่วยเหลือให้เป็นไปตามประสงค์ ในฐานะเจ้าบ้าน หรือตัวแทนของคนในหมู่บ้าน อาทิเช่น จัดเตรียมสถานที่ และอุปกรณ์ สำหรับการต้อนรับ, ให้ความช่วยเหลืองาน หรือกิจกรรมกับบุคคล กลุ่มบุคคล ซึ่งเป็นเอกชนที่เข้ามาในชุมชน, ร่วมมือและช่วยเหลือกิจกรรม/งาน ของทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่เข้ามาในหมู่บ้าน, การเป็นตัวแทนชุมชนให้การต้อนรับแขกซึ่งไม่รู้จัก หรือไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ และการจัดเลี้ยงอาหารน้ำดื่ม เมื่อมีแขกเข้ามาในชุมชนด้วยงบประมาณส่วนตัว เป็นต้น

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ

ข้อสังเกตเกี่ยวกับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน เพื่อส่งเสริมแนวทางการส่งเสริมบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัย ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ไว้ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
2. ปัจจัยที่เกี่ยวกับเงื่อนไขที่มีผลต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
3. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องที่
4. บริบททั่วไปพื้นที่วิจัย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

2.1.1 ความหมายเกี่ยวกับบทบาท

บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิ หน้าที่ อันเนื่องมาจากสถานภาพของบุคคล เนื่องจากบุคคล มีหลายสถานภาพในคนคนเดียว ฉะนั้นบทบาทของบุคคลจึงต้องปฏิบัติตามสถานภาพในสถานการณ์ตามสถานภาพนั้น ๆ

พัทธา สายหู (2516, อ้างถึงใน ณรงค์ เส็งประชา, 2541, น. 136) ได้ให้แนวความคิดที่เกี่ยวกับบทบาท ดังนี้ บทบาท คือการกระทำต่าง ๆ ที่ “บท” กำหนดไว้ให้ผู้แสดงต้องทำตราบใดที่ยังคงอยู่ใน “บท” นั้น เปรียบได้เหมือน “บท” ของตัวละครที่กำหนดให้ผู้แสดงในละครเรื่องนั้น ๆ ว่ามีบทบาทที่จะต้องแสดง อย่างไร

สุรางค์ จันทน์เอม (2520, อ้างถึงใน สุภา สกุลเงิน, 2545, น. 17) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาท ดังนี้ บทบาทมีความหมายใกล้เคียงกับสถานภาพมาก ซึ่งบทบาทเป็นสิ่งที่บุคคลในสถานภาพต่าง ๆ พึงกระทำ ก็คือ เมื่อสังคมกำหนดสิทธิ และหน้าที่ให้สถานภาพใดอย่างไร และบุคคลในสถานภาพนั้นย่อมจะต้องประพฤติ หรือปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้

สงวน สุทธิเลิศอรุณ, จำรัส ค้วงสุวรรณ และจิตติพงษ์ ธรรมานุสรณ์ (2522, น. 36 - 40) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท ดังนี้ บทบาท หมายถึง การแสดงถึงพฤติกรรมของบุคคลตามสิทธิ และหน้าที่ความรับผิดชอบของสถานภาพ แบ่งได้ 3 ลักษณะ คือ

1. บทบาทตามความคาดหวัง (Expected Role) เป็นบทบาทที่ต้องแสดงตามความคาดหวังของผู้อื่น เช่น บทบาทของนักเรียนตามความคาดหวังของครู

2. บทบาทตามลักษณะการรับรู้ (Perceived Role) เป็นบทบาทที่เจ้าของสถานภาพรับรู้ว่าคุณควรมีบทบาทอย่างไร

3. บทบาทที่แสดงออกจริง (Actual Role) เป็นบทบาทที่เจ้าของสถานภาพได้แสดงออกจริง ซึ่งอาจเป็นบทบาทตามที่สังคมคาดหวัง หรือเป็นบทบาทที่ตนเองคาดหวัง หรืออาจจะไม่เป็นบทบาทตามที่สังคมคาดหวังและตนเองคาดหวัง อย่างไรก็ตาม บทบาท คือ ส่วนประกอบที่ส่งผลต่อพฤติกรรม มี 3 ลักษณะ คือ

3.1 ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท (Peripheral Attributes) ได้แก่ บทบาทชนิดที่แม้จะขาดหายไป หรือมิได้แสดงบทบาทนั้น ก็ไม่ทำให้บทบาทที่ต้องการผิดไป

3.2 ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทและขาดมิได้ (Required Attributes) ได้แก่ ส่วนของบทบาทที่สำคัญ ถ้าส่วนสำคัญของบทบาทในส่วนนี้ขาดไปแล้วย่อมมีผลทำให้บทบาทของตำแหน่งผิดไป

3.3 ส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย และข้อบังคับที่ปรากฏอย่างชัดเจน (Legi - Timating Attributes) ได้แก่ ส่วนของบทบาทตามกฎหมายและข้อบังคับกำหนดให้กระทำหรือปฏิบัติ ถ้าบุคคลที่สวมบทบาทตามตำแหน่งนั้น ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบ ข้อบังคับที่ปรากฏอย่างชัดเจนแล้วย่อมถือได้ว่าบุคคลนั้น มิได้แสดงบทบาทในตำแหน่งนั้น ๆ ด้วย

ดิน ปรัชญพฤทธ์ (2538, น. 347) ได้ให้แนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาท ดังนี้ บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่สังคมกำหนด และคาดหวังให้บุคคลกระทำ

ณรงค์ เส็งประชา (2541, น. 136 - 137) ได้ให้แนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาท ดังนี้

1. บทบาท คือ พฤติกรรมที่ปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาทเป็นพฤติกรรมที่สังคมกำหนด และคาดหวังให้บุคคลต้องกระทำตามหน้าที่ เช่น เป็นครูต้องสอนนักเรียนเป็นตำรวจต้องพิทักษ์สันติราษฎร์ ทหารต้องเป็นรั้วของชาติ บุตรต้องเชื่อฟังบิดา - มารดา เป็นต้น

พวงเพชร สุรัตน์กีกร (2542, น. 65 - 66) ได้ให้แนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาท ดังนี้
 บทบาทเป็นรูปธรรมเห็นได้จากการกระทำที่แสดงออกมา บทบาท มี 3 ด้าน คือ

1. บทบาทในอุดมคติ (Ideal Role) ได้แก่ บทบาทอันกำหนดไว้ตามความคาดหวังของบุคคลทั่วไปในสังคมเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติเป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ ซึ่งผู้ที่มีสถานภาพนั้น ๆ ควรกระทำแต่อาจมีใครที่ทำได้หรือไม่มีใครทำตามนั้น ก็เป็นไปได้

2. บทบาทที่บุคคลเข้าใจ หรือรับรู้ (Perceived Role) เป็นบทบาทอันบุคคลคาดคิดด้วยตนเองว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับทัศนคติ ค่านิยม บุคลิกภาพ และประสบการณ์ของแต่ละบุคคลด้วย

3. บทบาทที่แสดงออกจริง (Actual Role) เป็นการกระทำที่บุคคลปฏิบัติจริงขึ้นอยู่กับบทบาทเหตุการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วยการแสดงบทบาทแตกต่างกันไป

Linton (1956, อ้างถึงใน สุรางค์ จันทน์เอม, 2529, น. 24) ให้แนวความคิดที่เกี่ยวกับบทบาท ดังนี้ สถานภาพเป็นนามธรรม หมายถึง ตำแหน่งในแต่ละตำแหน่งจะได้กำหนดบทบาทไว้อย่างไรบ้าง ฉะนั้นเมื่อมีตำแหน่งก็จะต้องมีบทบาทควบคู่กันไปเสมอ คือ เมื่อบุคคลมีตำแหน่งย่อมจะต้องมีสิทธิและหน้าที่ตามมาเอง บางคนก็ปฏิบัติหน้าที่ได้สมบทบาท บางคนก็ทำไม่ได้เต็มที่เพราะเกิดขัดแย้งกันในบทบาทผู้ที่มีตำแหน่งจะปฏิบัติหน้าที่ได้สมบทบาทหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง เช่น บุคลิกภาพของผู้ที่สวมบทบาทลักษณะของสังคม ตลอดจนประเพณีและวัฒนธรรมของสังคมนั้น

Simon (1976) ได้ให้แนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาทดังนี้ มโนทัศน์ (concept) ของบทบาท คือ การแสวงหามาตรฐานทางสังคมเพื่อใช้ในการอธิบายถึงพฤติกรรม เช่น กัปตันเรือย่อมต้องเดินทางไปกับเรือเพราะถูกยอมรับในบทบาทแห่งการเป็นกัปตันเรือ หมายความว่า กัปตันเรือ ย่อมที่จะมีอำนาจการควบคุม หรือสั่งการต่าง ๆ ในการเดินเรือด้วย เป็นต้น

Allport (1978, p. 36, อ้างถึงใน สุภา สกลเงิน, 2545, น. 15 - 16) ได้ให้แนวคิดอันเกี่ยวกับของบทบาท ดังนี้ การแสดงบทบาทของบุคคลขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ต่อไปนี้

1. บทบาทที่สังคมคาดหวัง (Role Expectation) หมายถึง บทบาทที่สังคมคาดหวังให้บุคคลปฏิบัติตามความคาดหวังที่กำหนดโดยสังคมและสถานภาพที่บุคคลนั้นครองอยู่

2. การรับรู้บทบาท (Role Conception) หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ในบทบาทของตนเองว่าจะมีบทบาทอย่างไร และสามารถจะมองเห็นบทบาทของตนเองได้ตามการรับนั้น ซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความต้องการของบุคคลนั่นเอง โดยที่การรับรู้ในบทบาทและความต้องการของบุคคล ก็ขึ้นอยู่กับลักษณะฐานส่วนบุคคล ตลอดจนเป้าหมายใน ชีวิตและค่านิยมของบุคคลที่สวมบทบาทนั้น

3. การยอมรับบทบาทของบุคคล (Role Acceptation) จะเกิดขึ้นเมื่อความสอดคล้องของบทบาทตามความคาดหวังของสังคมและบทบาทที่ตนรับอยู่ การได้ยอมรับบทบาทเป็นเรื่องเกี่ยวกับความเข้าใจในบทบาทและการสื่อสารระหว่างสังคมและบุคคลนั้น ทั้งนี้เพราะบุคคลจะไม่ได้ยินดียอมรับบทบาทเสมอไป แม้ว่าจะได้รับการคัดเลือก หรือถูกแรงผลักดันจากสังคมให้รับตำแหน่ง และมีบทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติตาม เพราะหากบทบาทที่ได้รับนั้นทำให้ได้รับผลเสียหาย หรือเสียประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าขัดแย้งกับความต้องการ หรือค่านิยมของบุคคลนั้น ผู้ครองตำแหน่งอยู่กลับพยายามหลีกเลี่ยงบทบาทนั้น ไม่ยอมรับบทบาทนั้น ๆ

4. การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของบุคคล (Role Performance) เป็นบทบาทของเจ้าของสถานภาพที่แสดงออกจริง (Actual Role) ซึ่งอาจเป็นการแสดงบทบาทตามที่สังคมคาดหวัง หรือเป็นการแสดงบทบาทตามการรับรู้ และตามความคาดหวังของตนเอง การที่บุคคลใดจะปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ได้ดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับระดับการยอมรับบทบาทนั้น ๆ ของบุคคลที่ได้ครองตำแหน่งนั้น อยู่เนื่องจากความสอดคล้องกับบทบาทตามความคาดหวังของสังคมและการรับรู้บทบาทของตนเอง

เมื่อคนเราติดต่อกันสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น ย่อมจะต้องแสดงบทบาทหลายบทบาทมากขึ้นตามกลุ่ม หรือตามสถานภาพอันเกิดจากความสัมพันธ์อื่น ๆ และบางครั้งบทบาทที่เกิดขึ้นอาจเกิดการขัดแย้งกันได้ เช่น ขณะที่เขาจะแสดงบทบาทเป็นผู้บังคับบัญชาแต่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาในหน่วยราชการที่เขารับผิดชอบเป็นบิดาของเขาในสถานภาพนี้ที่เป็นบุตรเขาจะต้องเชื่อฟังบิดา ต้องเคารพบิดา ดังนั้นในกรณีเช่นนี้ย่อมทำให้เกิดความอึดอัดใจ และจำเป็นต้องหาทางเลือกในการปฏิบัติ ลักษณะเช่นนี้จะเป็นปัญหาที่เกิดจากบทบาทขัดแย้งกัน

เมื่อบุคคลได้ดำรงตำแหน่งในสังคม ย่อมจะต้องแสดงบทบาทตามตำแหน่งนั้น ๆ ตำแหน่งเดียวกัน แต่ผู้ดำรงตำแหน่งคนละคนอาจมีบทบาทต่างกันไป เพราะต่างคนต่างมีนิสัย ความคิด ความสามารถ การอบรม กำลังใจ มวลเหตุจูงใจ ความพอใจในสิทธิหน้าที่ สภาพของจิตใจ และร่างกายที่ไม่เหมือนกัน ฉะนั้นบทบาท จึงเป็นเพียงรูปการณ์ (Aspect) ทางพฤติกรรมของตำแหน่ง

สรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง แบบแผนพฤติกรรม หรือการได้กระทำต่าง ๆ ของบุคคลที่สังคมคาดหวัง หรือกำหนดให้กระทำโดยจะมีความเกี่ยวเนื่องกับอำนาจหน้าที่และสิทธิ ซึ่งขึ้นอยู่กับฐานะหรือตำแหน่งทางสังคมของบุคคลนั้น ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ หากบุคคลที่สังคมคาดหวังนั้นไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ตามที่ได้ดำรงตำแหน่ง ก็จะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม

2.1.2 บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457

2.1.2.1 กำนัน เข้าสู่ตำแหน่งด้วยการเลือกของผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น ๆ โดยมีนายอำเภอเป็นประธานในการประชุม เมื่อผู้ใหญ่บ้านที่มาประชุมคัดเลือกผู้ใดแล้วให้นายอำเภอแต่งตั้งผู้นั้นเป็นกำนัน และพ้นจากตำแหน่งเมื่ออายุครบ 60 ปี

2.1.2.2 ผู้ใหญ่บ้าน เข้าสู่ตำแหน่งด้วยการเลือกของประชาชน เมื่อประชาชนส่วนใหญ่เลือกผู้ใดเป็นผู้ใหญ่บ้านแล้วให้นายอำเภอออกคำสั่งเพื่อแต่งตั้ง ในกรณีที่ผู้รับเลือกมีคะแนนเสียงเท่ากันให้ใช้วิธีจับสลากเมื่อนายอำเภอได้มีคำสั่งแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านแล้ว ให้รายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อออกหนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐาน และพ้นจากตำแหน่งเมื่ออายุครบ 60 ปี

สำหรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งดำรงตำแหน่งก่อนพระราชบัญญัติแก้ไขใหม่นี้ก็ให้อยู่ในตำแหน่งต่อไป จนกว่าจะพ้นตำแหน่งตามที่พระราชบัญญัติที่ใช้ก่อนนี้

2.1.3 อำนาจหน้าที่ของกำนัน

2.1.3.1 กำนัน มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจตรารักษาความปกติเรียบร้อยในตำบล รับเรื่องราวร้องทุกข์เพื่อเสนอต่อนายอำเภอประกาศข้อมูลข่าวสารทางราชการให้ประชาชนในตำบลได้รับรู้ ตรวจและเก็บภาษีอากรในตำบลนั้น ๆ และมีอำนาจที่เกี่ยวข้องกับความอาญา หรือคดีอาญา เช่น เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นหรือสงสัยว่า ได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นในตำบลของตน ต้องแจ้งความต่อกรมการอำเภอให้ทราบ หรือมีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดและนำส่งต่อกรมการอำเภอ รวมทั้งจัดการให้เป็นไปตามหมายสั่ง หมายค้น หรือหมายยึด หรือเมื่อรู้เห็นเหตุการณ์ทุกข์ร้อนของประชาชน หรือเหตุผิดปกติเกิดขึ้นในตำบลต้องรีบรายงานต่อกรมการอำเภอให้ทราบ จัดทำบัญชีสำมะโนครัว และทะเบียนบัญชีของรัฐบาลในตำบลนั้น และคอยแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องกับบัญชีของผู้ใหญ่บ้าน นอกจากอำนาจหน้าที่ที่กล่าวโดยเฉพาะแล้วให้กำนันมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้านด้วย

2.1.3.2 ผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติหน้าที่ และเป็นหัวหน้าราษฎรในหมู่บ้านของตน และมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) อำนวยความเป็นธรรม และดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน
- 2) สร้างความสามัคคี และความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน รวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรม และประเพณีในท้องที่
- 3) ประสาน หรืออำนวยความสะดวกแก่ราษฎรในหมู่บ้านในการติดต่อ หรือรับบริการกับภาครัฐ

4) รับฟังปัญหา และนำความเดือดร้อน ทุกข์สุข และความต้องการที่จำเป็นของราษฎรในหมู่บ้านแจ้งต่อส่วนราชการ หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การแก้ไข หรือช่วยเหลือ

5) ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ หรือการให้บริการของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6) ควบคุมดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยกระทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎรตามที่ทางราชการได้แนะนำ

7) อบรมหรือชี้แจงให้ราษฎรมีความรู้ ความเข้าใจในข้อราชการ กฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ ในการนี้สามารถเรียกราษฎรมาประชุมได้ตามสมควร

8) แจ้งให้ราษฎรให้ความช่วยเหลือในกิจการสาธารณประโยชน์ เพื่อบำบัด ปัดป้องภัยอันตราย สาธารณะอันมีมาโดยฉุกเฉิน รวมตลอดทั้งการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบภัย

9) จัดให้มีการประชุมราษฎร และคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นประจำอย่างน้อย เดือนละ 1 ครั้ง

10) ปฏิบัติตามคำสั่งของกำนัน หรือทางราชการ และรายงานเหตุการณ์ที่ไม่ปกติ ซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้กำนันทราบพร้อมทั้งรายงานต่อนายอำเภอด้วย

11) ปฏิบัติตามภารกิจ หรืองานอื่นตามกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ หรือตามที่กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานอื่นของรัฐ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอมอบหมาย นอกจากนี้ผู้ใหญ่บ้านยังมีอำนาจ และหน้าที่เกี่ยวกับความอาญา ดังต่อไปนี้

11.1) เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้านของตนต้องแจ้งความต่อกำนันนายตำบลให้ทราบ

11.2) เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้านใกล้เคียงกันต้องแจ้งความต่อผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านนั้นให้ทราบ

11.3) เมื่อตรวจพบของกลางที่ผู้ที่กระทำผิดกฎหมายมีอยู่ก็ดี หรือสิ่งของที่สงสัยว่าได้มาโดยกระทำผิดกฎหมาย หรือเป็นสิ่งของสำหรับใช้ในการกระทำผิดกฎหมายก็ดี ให้จับสิ่งของนั้นไว้ และรีบนำส่งต่อกำนันนายตำบล

11.4) เมื่อปรากฏว่าผู้ใดกำลังกระทำผิดกฎหมายก็ดี หรือมีเหตุควรสงสัยว่าเป็นผู้ที่ได้กระทำผิดกฎหมายก็ดี ให้จับตัวผู้นั้นไว้ และรีบนำส่งต่อกำนันนายตำบล

11.5) ถ้ามีหมายหรือมีคำสั่งตามหน้าที่ราชการ ให้จับผู้ใดในหมู่บ้านนั้น เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะจับผู้นั้น และรีบส่งต่อกำนัน หรือกรรมการอำเภอตามสมควร

11.6) เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้น หรือให้ยึดผู้ใหญ่บ้าน ต้องจัดการให้เป็นไปตามหมาย นอกจากนี้ยังกำหนดให้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย ให้ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ฝ่ายรักษาความสงบใช้อาวุธปืนของทางราชการได้ รวมทั้งการจัดให้มีคณะกรรมการหมู่บ้านช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาแก่ผู้ใหญ่บ้านช่วยในการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและบริหารจัดการกิจกรรมในหมู่บ้านร่วมกับองค์กรอื่น ๆ ทุกภาคส่วน

2.1.3.3 สารสำคัญของพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่แต่ละฉบับ ตั้งแต่ปี 2440 - 2552 จากการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันแต่ละฉบับมีสาระสำคัญ สรุปได้ดังต่อไปนี้

1) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ. 116 (พ.ศ. 2440) สารสำคัญคือ เป็นการแก้ไขเรื่องคุณสมบัติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยกำหนดให้ต้องเป็นชาย มีอายุไม่ต่ำกว่า 21 ปี มีวาระการดำรงตำแหน่งจนหมดอายุ และพ้นจากตำแหน่งเมื่อขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามเป็นการเลือกตั้งโดยราษฎรในหมู่บ้าน และกำนัน มาจากการเลือกโดยผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น

2) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 สารสำคัญคือ เป็นการกำหนดคุณสมบัติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ว่าต้องเป็นชายชราวาส อายุ 20 ปี ขึ้นไป และเป็นคนในบังคับของสยาม มีวาระการดำรงตำแหน่งตลอดชีวิต และพ้นจากตำแหน่งเมื่อขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามเป็นการเลือกตั้งโดยราษฎรเป็นผู้เลือกผู้ใหญ่บ้าน กำนัน มาจากการเลือกโดยผู้ใหญ่บ้านในตำบล ให้มีแพทย์ประจำตำบล รวมทั้งสามารถจัดตั้งกิ่งอำเภอได้

3) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2486 สารสำคัญคือ เป็นการแก้ไขเรื่องคุณสมบัติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ว่าต้องเป็นชาย สัญชาติไทย อายุไม่เกิน 60 ปี เป็นหรือเคยเป็นตำรวจ หรือทหาร มีความรู้ภาษาไทยอ่านออกเขียนได้ มีวาระการดำรงตำแหน่งตลอดชีวิต เป็นการคัดเลือกโดยกรรมการอำเภอเป็นผู้เลือกผู้ใหญ่บ้าน ส่วนกำนันมาจากการคัดเลือกโดยกรรมการอำเภอให้มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการตำบล และปลัดอำเภอประจำตำบล รวมทั้งให้มีหน้าที่ฝึกหัดอบรมให้คนไทยรู้จักหน้าที่และกระทำการในเวลารบ

4) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2489 สารสำคัญคือ เป็นการแก้ไขเรื่องคุณสมบัติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ว่าต้องเป็นชายเจ้าบ้านสัญชาติไทย บรรลุนิติภาวะแล้ว มีอายุไม่เกิน 60 ปี เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ ต้องไม่เป็นข้าราชการประจำ วาระการดำรงตำแหน่งตลอดชีวิต และพ้นตำแหน่งเมื่อขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม โดยราษฎรเป็นผู้เลือกผู้ใหญ่บ้านด้วยวิธีเปิดเผยหรือลับก็ได้ ส่วนกำนันมาจากการเลือกโดยผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นด้วยวิธีเปิดเผย หรือลับก็ได้

5) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2510 สาระสำคัญ คือ กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาเห็นว่า หน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อย และปราบปรามโจรผู้ร้ายภายในเขตหมู่บ้าน เป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของผู้ใหญ่บ้าน แต่ในปัจจุบันผู้ใหญ่บ้านยังมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติในด้านอื่น ๆ ตามอำนาจหน้าที่ที่มีตามกฎหมายอย่างกว้างขวางและผู้ใหญ่บ้านก็มีแต่เพียงผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเท่านั้นที่มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้านในกิจการต่าง ๆ ตามที่ผู้ใหญ่บ้านจะมอบหมายให้ผู้ใหญ่บ้าน ยังไม่มีเจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่ช่วยเหลือในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย และปราบปรามโจรผู้ร้ายโดยตรง จึงทำให้การปฏิบัติหน้าที่ในด้านรักษาความสงบเรียบร้อยและปราบปรามโจรผู้ร้ายยังไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร จึงเห็นสมควรกำหนดให้มี “ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ” ขึ้น เพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย และปราบปรามโจรผู้ร้าย และเพื่อให้เห็นความแตกต่างกับผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านปัจจุบัน จึงได้เปลี่ยนชื่อผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านปัจจุบันเป็น “ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง” โดยให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านร่วมกันพิจารณาคัดเลือกได้ไม่เกิน 5 คน มีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี และพ้นตำแหน่งจากการขาดคุณสมบัติ และให้มีคณะกรรมการหมู่บ้านอยู่ในตำแหน่ง 5 ปี

6) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 112 ลงวันที่ 3 เมษายน 2515 และฉบับที่ 365 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 สาระสำคัญ คือ เป็นการเพิ่มผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านละ 2 คน เว้นแต่มีความจำเป็นต้องมีมากกว่า และมีคุณสมบัติต้องเป็นชาย อายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี แต่ไม่เกิน 60 ปี มีความรู้ไม่ต่ำกว่าประโยคประถมศึกษาตอนต้น พ้นจากตำแหน่งเมื่ออายุครบ 60 ปี โดยราษฎรเป็นผู้เลือกผู้ใหญ่บ้านด้วยวิธีเปิดเผย หรือลับก็ได้ และกำนันเลือกตั้งโดยราษฎรในตำบล

7) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2516 สาระสำคัญ คือ เป็นการให้ละเว้น ลดหย่อนคุณสมบัติพื้นฐานความรู้ของผู้สมัครเป็นผู้ใหญ่บ้านในบางท้องที่

8) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2525 สาระสำคัญ คือ เป็นการแก้ไขเรื่องคุณสมบัติของผู้ใหญ่บ้าน ต้องมีสัญชาติไทยโดยการเกิด อายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี แต่ไม่เกิน 60 ปี ต้องไม่เป็นข้าราชการการเมือง และการให้สตรีมีสิทธิสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านได้

9) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2527 สาระสำคัญ คือ เป็นการเพิ่มเติมจำนวนทุนทรัพย์และอัตราค่าธรรมเนียมในการเปรียบเทียบความแพ่ง

10) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2532 สาระสำคัญ คือ เป็นการให้สิทธิกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการลาอุปสมบทได้ไม่เกิน 120 วัน

11) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2535 สาระสำคัญ คือ เป็นการกำหนดพื้นฐานความรู้ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่ต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับ ยกเว้นในท้องที่ที่ไม่อาจคัดเลือกผู้มีคุณสมบัตินี้ได้ รวมทั้งกำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับอายุของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ไว้ว่าต้องมีอายุตั้งแต่ 25 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกิน 60 ปีบริบูรณ์ ซึ่งมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งนานที่สุดถึง 35 ปี ประกอบกับการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม ยังไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันสมควรกำหนดระยะเวลาการอยู่ในตำแหน่งของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นวาระคราวละ 5 ปี และกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเพิ่มขึ้นอีก และกำนันเลือกตั้งโดยราษฎรในตำบล

12) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2535 สาระสำคัญคือ เนื่องจากการใช้สิทธิเลือกตั้ง บุคคลให้ทำหน้าที่แทนราษฎร ควรมีหลักเกณฑ์ที่สอดคล้องกัน ทั้งนี้โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 105 บัญญัติให้ผู้มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ในวันที่ 1 มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ ซึ่งต่อมาได้มีการแก้ไขสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเกณฑ์ดังกล่าวแล้วสมควรแก้ไขอายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญด้วย และโดยที่การกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ผู้มีสิทธิจะได้รับคัดเลือกเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง หรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบว่าที่ผู้ใหญ่บ้าน และกรรมการหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิตลอดจนการออกจากตำแหน่งของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ฝ่ายรักษาความสงบและกรรมการหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ ยังบัญญัติไว้ไม่สอดคล้องกันรวมทั้งยังไม่มียกเว้นบัญญัติให้ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบต้องออกจากตำแหน่ง เมื่อผู้ใหญ่บ้านต้องออกจากตำแหน่งไว้ด้วยเพื่อให้ผู้ใหญ่บ้านที่เข้ารับตำแหน่งใหม่สามารถคัดเลือกตัวบุคคลมาร่วมปฏิบัติงานในท้องที่ในฐานะผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ได้ตามความต้องการแก่การบริหารและการปกครองท้องที่ และให้ดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี และพ้นตำแหน่งตามผู้ใหญ่บ้าน

13) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 สาระสำคัญคือ การให้ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องไม่เป็นผู้เสียสิทธิกรณีไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและไม่ถูกเพิกถอนสิทธิทางการเมือง มีวาระการดำรงตำแหน่งและพ้นตำแหน่งเมื่ออายุครบ 60 ปี โดยราษฎรเป็นผู้เลือกผู้ใหญ่บ้าน โดยวิธีลับ ส่วนกำนันให้มาจากการเลือกโดยผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นด้วยวิธีลับ โดยให้นายอำเภอเป็นประธานประชุมผู้ใหญ่บ้าน เพื่อปรึกษาหารือคัดเลือกผู้ใหญ่บ้านรวมทั้งให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้านทุก ๆ 5 ปี โดยให้ราษฎรมีส่วนร่วมประเมินด้วย และให้มีองค์ประกอบและหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านใหม่

14) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2552 สาระสำคัญคือ โดยที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นบุคคลในพื้นที่ที่มีความใกล้ชิดกับราษฎรในการปฏิบัติงานตามกฎหมายและแนวนโยบายของรัฐเป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของราชการบริหารส่วนภูมิภาค มีบทบาทอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในการเป็น

ผู้ประสานงานระหว่างราชการส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การรักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันและแก้ไขปัญหากรณีต่างๆ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ย ประนีประนอม และจัดการระงับปัญหาความขัดแย้งในท้องถิ่น และยังมีฐานะเป็นตัวแทนของรัฐตัวแทนของราษฎร เกี่ยวกับเรื่องร้องทุกข์ความเดือดร้อนของราษฎร เพื่อนำเสนอต่อส่วนราชการ เพื่อให้คงมีตำแหน่ง

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในทุกตำบล หมู่บ้าน ต่อไป นอกจากนี้ เมื่อปี 2543 กรณีกรุงเทพมหานคร นั้น ได้มีประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่องยกเลิก ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้วยกรุงเทพมหานครเห็นว่า ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และ สารวัตรกำนันในเขตกรุงเทพมหานครหมดความจำเป็นลงและได้ออกประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง การกำหนดระยะเวลาการคงอยู่ของตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในเขตกรุงเทพมหานคร ฉบับลงวันที่ 17 มกราคม 2543 โดยมีเจตนา ยกเลิกตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในเขต กรุงเทพมหานครทั้งหมดให้เสร็จสิ้นภายในวันที่ 30 กันยายน 2547 ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติ ในมาตรา 132 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 สมควรออก ประกาศยกเลิกตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในเขตกรุงเทพมหานคร

2.1.4 แผนยุทธศาสตร์กรมการปกครอง พ.ศ. 2560 - 2564

2.1.4.1 วิสัยทัศน์ (Vision)

การบริหารราชการในระดับพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง เพื่อความมั่นคงและการพัฒนาอย่าง ยั่งยืน

2.1.4.2 ค่านิยม (Core Value)

บำบัดทุกข์ บำรุงสุข

2.1.4.3 พันธกิจ (Mission)

1) บูรณาการการบริหารราชการ การปกครองท้องถิ่น อำนวยความเป็นธรรม การรักษาความสงบ เรียบร้อย และความมั่นคงภายในทุกระดับในพื้นที่ให้สอดคล้องกับความต้องการ ของประชาชน นโยบายรัฐบาล การพัฒนาประเทศ และกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ

2) ปกป้องเทิดทูนสถาบันหลักของชาติ และการเสริมสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ ในระดับพื้นที่ให้มีความเข้มแข็งและมีศักยภาพ

3) อำนวยการบังคับใช้กฎหมายในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและ ความมั่นคงภายใน การอำนวยความสะดวกเป็นธรรมในการกิจกรรมการปกครอง

4) บริการประชาชนด้านงานทะเบียนราษฎร บัตรประจำตัวประชาชน ทะเบียนทั่วไป และทะเบียนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสงบเรียบร้อย และความมั่นคงภายใน

5) บริหารจัดการระบบเทคโนโลยีการปฏิบัติงาน การบริการ และพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางให้มีคุณภาพ เพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างบูรณาการของภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงการเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างประเทศ

6) พัฒนาองค์กรให้มีสมรรถนะสูง บนฐานธรรมาภิบาล

7) ส่งเสริมบทบาทหน้าที่ของฝ่ายปกครองในการประสานงาน สนับสนุนและการตรวจสอบ กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่วนราชการระดับภูมิภาค

2.1.4.4 ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issues)

1) การพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการแบบบูรณาการในระดับพื้นที่ให้มีความเข้มแข็ง

2) การรักษาความสงบเรียบร้อยและอำนวยความเป็นธรรมให้สังคมสงบสุข

3) การเสริมสร้างความมั่นคงภายในทุกระดับในพื้นที่ให้เข้มแข็ง มีเอกภาพ

4) การพัฒนาระบบบริการและข้อมูลบุคคลให้ทันสมัย มีคุณภาพ เพื่อความมั่นคงและการพัฒนาประเทศ

5) การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ ยึดหลักธรรมาภิบาล และพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสูง

2.2 แนวคิดปัจจัยที่เกี่ยวกับเงื่อนไขที่มีผลต่อบทบาท

2.2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร

สุนทร วงศ์ไวยวรรณ (2540, น. 11) กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์กรหมายถึง สิ่งต่าง ๆ อันประกอบด้วย สิ่งประดิษฐ์ แบบแผนพฤติกรรม บรรทัดฐาน ความเชื่อ ค่านิยม อุดมการณ์ ความเข้าใจและข้อสมมติพื้นฐานของคนจำนวนหนึ่ง หรือส่วนใหญ่ภายในองค์กร

วิรัช สงวนวงษ์วาน (2547, น. 20) กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์กร คือ ค่านิยม และความเชื่อที่มีร่วมกันอย่างเป็นระบบที่เกิดขึ้นในองค์กร และใช้เป็นแนวทางในการกำหนดพฤติกรรมของคนในองค์กรนั้น วัฒนธรรมองค์กรจึงเป็นเสมือน “บุคลิกภาพ” หรือ “จิตวิญญาณ” ขององค์กร

Gordon (1999, p. 342) กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์กร คือ สิ่งที่อยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่รวมเอาข้อสมมติ ความเชื่อ และค่านิยม ที่สมาชิกขององค์กรมีส่วนร่วมและใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อมีปฏิสัมพันธ์กับ โครงสร้างอย่างเป็นทางการในการกำหนดรูปแบบพฤติกรรม

2.2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงาน

Baruch (1968, pp. 7 - 8) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการทำงานไว้ว่า สิ่งที่บุคคลแสดงออกเพื่อตอบโต้สิ่งใดสิ่งหนึ่งในขณะปฏิบัติงาน ซึ่งสามารถสังเกตได้ตรงกันไม่ว่าการแสดงออกหรือการตอบสนองนั้น จะเกิดขึ้นภายในหรือภายนอกร่างกายก็ตามพฤติกรรมการทำงานที่แสดงออกนี้อาจเป็นไปได้ทั้งในด้านจิตใจ (Psychological Withdrawal) เช่น นั่งฝันกลางวันไปเรื่อยไม่ตั้งใจทำงาน หรือแสดงออกมาด้วยการกระทำ (Physical Withdrawal) เช่น การขาดงานโดยพลการ กลับบ้านก่อนเวลา หยุดพัก นานเกินไป อุ้งงาน ทำงานช้าลงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงจนถึงขั้นลาออก ส่วนพฤติกรรมการทำงานที่แสดงออกในแง่ดีก็มีเช่นกัน เช่น ทำงานในหน้าที่อย่างเต็มที่ และทำงานให้มากกว่าที่ได้รับมอบหมายจะเห็นได้ว่ามีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการทำงานไว้

Albanese (1981, p. 204) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการทำงานว่า คือ พฤติกรรมและการกระทำของพนักงานที่จะส่งผลต่อความสำเร็จต่องานของเขาโดยตรงและพฤติกรรมนั้น ยังรวมไปถึงการแสดงออกของพนักงานที่มีต่อสิ่งแวดล้อมในสังคมที่เขาปฏิบัติงานอยู่ เช่น ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน การเข้าร่วมการฝึกอบรม

สรุปได้ว่า พฤติกรรมการทำงาน หมายถึง การแสดงออกของผู้ปฏิบัติงานในระหว่างการทำงานปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งอาจส่งผลดี หรือผลเสียต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย

2.2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทำงานตามบทบาทหน้าที่

ธงชัย สันติวงษ์ (2537, น. 21 - 24) กล่าวว่า ปัจจัยต่างๆที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการทำงานของเรา มีดังต่อไปนี้

1. ลักษณะนิสัยท่าทางของบุคคล หมายถึง ลักษณะนิสัยของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความคิดและการปฏิบัติตัวของสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ซึ่งประกอบไปด้วย ลักษณะท่าทางเฉพาะของแต่ละบุคคล แรงจูงใจ ทักษะ ค่านิยม ความสามารถ ความรู้สึกนึกคิดของตนเอง อารมณ์ รวมทั้งความเฉลียวฉลาด และลักษณะของพฤติกรรมของบุคคลอื่น ๆ ที่ปรากฏให้เห็น

2. ความสามารถและเชาว์ปัญญา ความสามารถ หมายถึง ความชำนาญ เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่ในแต่ละบุคคล สำหรับเชาว์ปัญญานั้น หมายถึง แนวโน้ม หรือศักยภาพที่เกี่ยวกับความสามารถที่สามารถพัฒนาให้มีเพิ่มขึ้นในแต่ละด้าน ความสามารถ ความชำนาญ เชาว์ปัญญา หรือศักยภาพที่จะเพิ่มพูนความชำนาญนั้น ก็คือ กลไก ความนึกคิด และความคิดริเริ่มของแต่ละบุคคลนั่นเอง

3. ทักษะคิดและค่านิยม ทักษะคิด หมายถึง คุณลักษณะที่มีความมั่นคงอย่างต่อเนื่อง ในด้านความรู้สึก แนวทางในการปฏิบัติงานของพฤติกรรมที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือต่อความคิด ของแต่ละบุคคลและต่อกลุ่มชน ส่วนค่านิยม หมายถึง ทักษะคิดที่มีลักษณะที่จะพยายามประเมินเกี่ยวกับ สิ่งของความคิดที่จะประเมิน ไปในทิศทางหนึ่งว่าเป็นสิ่งที่ดี หรือ ไม่ดีเสมอ

4. การจูงใจ หมายถึง ทักษะคิดที่มีอยู่ในตัวเองและบุคคลซึ่งใช้สำหรับตอบสนอง ต่อสิ่งต่าง ๆ โดยมี เป้าหมาย และทิศทางที่แน่นอน แรงจูงใจเป็นสิ่งที่อยู่ในจิตใจของคนเราซึ่งมี แรงผลักดัน และมีทิศทางที่ใช้กำกับพฤติกรรมของมนุษย์ เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการนั้น ๆ อิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการสร้างประสบการณ์และเปลี่ยนแปลงลักษณะของแต่ละบุคคล จะแสดงให้เห็นถึงความสามารถ ทักษะคิด แรงจูงใจ และลักษณะท่าทางที่ได้พัฒนาของแต่ละบุคคล ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่ก่อเกิดมาจากอิทธิพลของสภาพแวดล้อมภายนอก นับตั้งแต่อิทธิพลพื้นฐาน ด้านครอบครัวของตนเอง การศึกษาในโรงเรียน การเข้าสังคม ตลอดจนเพื่อนฝูง และหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้เคยร่วมทำงานด้วยกันมาปัจจัยเหล่านี้ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อลักษณะของบุคคลและมีผลกระทบ เกี่ยวเนื่องไปถึงกิจกรรม หรือประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานขององค์กรต่าง ๆ ด้วย

2.2.4 ประเภทของบทบาท

ไวรัช เจริญบรรจง (2523, น. 109) ได้จำแนกบทบาทในสังคมทั่ว ๆ ไปจากการศึกษา ทฤษฎีบทบาทของ Linton เป็น 5 บทบาทแตกต่างกันออกไป ดังนี้

1. บทบาทตามเพศและบทบาทตามวัย เช่น บทบาทของผู้ชาย ผู้หญิงเด็กและผู้ใหญ่ เป็นต้น
2. บทบาททางอาชีพ เช่น บทบาทของคนขายของอาจารย์ ตำรวจ ทนายความ เป็นต้น
3. บทบาทเกียรติยศ เช่น บทบาทของหัวหน้า ลูกน้อง คนรับใช้ เป็นต้น
4. บทบาททางครอบครัว เช่น บทบาทแม่บ้าน ลูก พ่อ เป็นต้น
5. บทบาทในกลุ่มเพื่อน หรือกลุ่มที่มีความสนใจคล้าย ๆ กัน เช่น บทบาทของสมาชิก ในกลุ่มชมรมต่าง ๆ

อรุณ รักธรรม (2546, น. 56) แบ่งประเภทของบทบาทออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. บทบาทจริง (Actual Role) เป็นพฤติกรรมที่แท้จริงของผู้ที่ถูกควบคุมโดยอารมณ์ เจตคติ พฤติกรรมส่วนตัว และปัญหาในการปฏิบัติงาน
2. บทบาทที่ถูกกำหนด (Prescription Role) เป็นขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งหน่วยงาน หรือองค์กรเป็นผู้กำหนด
3. บทบาทที่คาดหวัง (Expectation Role) เป็นความคาดหวังของบุคคล หรือสังคม ที่มีต่อบุคคลผู้ครองตำแหน่ง และเป็นความคาดหวังของตนเองต่อบทบาทนั้น ๆ

ทิตยา สุวรรณชฎ (2547, น. 27) แบ่งบทบาทออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. บทบาทอุดมคติ (Ideal Role) คือ บทบาทของผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางสังคม ควรปฏิบัติบทบาทอุดมคติกำหนดโดยการอบรมให้คำแนะนำ สั่งสอน หน้าที่ และความรับผิดชอบ ที่ได้รับมอบหมาย

2. บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Actual Role) คือ บทบาทของผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคม ที่จะต้องปฏิบัติบทบาทที่ปฏิบัติในครั้งนีกำหนดโดยผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมนำเอาบทบาทอุดมคติ ไปแปล เพื่อให้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่นั้น บทบาทที่ปฏิบัติจริงจะใกล้เคียง หรือแตกต่างจากบทบาท อุดมคติ และสภาพแวดล้อมก็ได้

ปราชนา กล้าผจญ (2550, น. 125 - 126) กล่าวถึง ประเภทของบทบาทไว้ 2 ประเภท คือ

1. บทบาทที่เป็นทางการ (Formal Role) เป็นบทบาทที่ได้มีการมอบหมายให้อย่าง เป็นทางการกำหนดไว้แน่นอน มีระเบียบตายตัว เช่น เมื่อปฏิบัติราชการมีตำแหน่งหน้าที่การงานประจำ ได้แก่ เสมียนประจำแผนก หัวหน้าแผนก ผู้อำนวยการกอง เป็นต้น หรือเมื่อทำงานธุรกิจก็มีตำแหน่งงาน เป็นหัวหน้างานผู้จัดการแผนก ผู้จัดการส่วน ผู้จัดการฝ่าย เป็นต้น ซึ่งแต่ละองค์กรจะต้องมีการกำหนด บทบาทของแต่ละตำแหน่งเอาไว้อย่างชัดเจนที่สุด เพื่อให้แต่ละคนสามารถปฏิบัติหน้าที่การงาน ตามบทบาทต่าง ๆ ที่ตนได้รับอยู่นั้นอย่างถูกต้องเหมาะสม

2. บทบาทที่ไม่เป็นทางการ (Informal Role) ได้แก่ บทบาทที่ไม่ได้รับการแต่งตั้ง มอบหมายให้แก่นักลอบอย่างเป็นทางการ แต่เป็นบทบาทที่ผู้มีบทบาทอย่างเป็นทางการจะต้องปฏิบัติ เพื่อจะรักษาความศักดิ์สิทธิ์แห่งบทบาทที่ตนครองอยู่นั้นเอาไว้ให้ได้ บทบาทที่ไม่เป็นทางการนี้ แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

2.1 บทบาทในภารกิจ (Task Role) ซึ่งมุ่งไปที่การดูแลให้กลุ่มปฏิบัติงาน ได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

2.2 บทบาทในการสร้างกลุ่มและธำรงรักษา (Group Building and Maintenance roles) หมายถึง บทบาทในการอำนวยความสะดวกและสร้างปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างกันและกันในบรรดากลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติงานร่วมกัน และสร้างสายใยแห่งสัมพันธ์ไมตรีต่อกัน ไว้ให้ผูกพันต่อกัน ไว้อย่างเหนียวแน่นมีความห่วงใยเอื้ออาทรแก่กันและกัน

2.3 บทบาทของเอกัตบุคคล (Individual Role) เป็นบทบาทส่วนตัวของแต่ละบุคคลที่เต็มเต็มความเป็นตัวของตัวเอง ทำให้ตัวเองมีความสุข มีความพึงพอใจกับชีวิต เป็นเรื่องส่วนตัว ไม่ใช่เรื่องของกลุ่ม บทบาทส่วนตัวนี้บางทีจะเป็นเครื่องช่วยสนับสนุนสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างบุคคล ในกลุ่มก็อาจจะกลับกลายเป็นสิ่งที่อุปสรรคขัดขวางความผูกพันระหว่างกันและกัน ไปเสียก็ได้ หากบุคคลนั้น มีลักษณะอุปนิสัยใจคอเป็นไปในทางที่เป็นลบ เห็นแก่ตัว อิจฉาริษยา เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป บทบาทมี 2 ประเภทสำคัญ ได้แก่ บทบาทตามความเป็นจริง คือ บทบาทที่ ผู้ปฏิบัติได้กระทำจริง อาจตรงกับความคาดหวังหรือไม่ก็ได้ และบทบาทตามความคาดหวัง ซึ่งอาจ เป็นบทบาทที่คนอื่นรับรู้ หรือเป็นไปตามความคิดแต่อาจไม่สามารถปฏิบัติได้ หรือไม่สามารถทำ ได้อย่างสมบูรณ์

2.2.5 ลักษณะของบทบาท

กรรณิการ์ ขวัญอารีย์ (2535, น. 63) แบ่งลักษณะบทบาทของคนในสังคม ไว้ดังนี้ คือ

1. บทบาทที่กำหนดไว้ หรือบทบาทตามอุดมคติ (The Socially Prescribed or Idealrole) เป็นบทบาทตามอุดมคติที่กำหนดสิทธิ และหน้าที่ของตำแหน่งไว้

2. บทบาทที่ควรกระทำ (Perceived Role) เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลเชื่อว่า ควรกระทำ ในหน้าที่ของตำแหน่งนั้น ๆ ซึ่งอาจไม่ตรงตามบทบาทอุดมคติทุกประการ และอาจแตกต่างกันไป แต่ละบุคคลก็ได้

3. บทบาทที่กระทำจริง (The Performed Role) เป็นบทบาทที่บุคคลได้กระทำจริง ตามความเชื่อ ความคาดหวัง ตลอดจนความกดดัน และโอกาสที่ทำในแต่ละสังคมในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2543, น. 39) กล่าวถึงลักษณะของบทบาทไว้ 3 ลักษณะดังนี้ คือ

1. บทบาทตามความคาดหวัง เป็นบทบาทที่ต้องแสดงตามความคาดหวังของผู้อื่น เช่น บทบาทของนักเรียนตามความคาดหวังของครู

2. บทบาทตามลักษณะของการรับรู้ เป็นบทบาทที่เจ้าของสถานภาพรับรู้เองว่าตน ควรจะมีบทบาทอย่างไร เช่น ครูจะคาดหวังว่า ครูเองควรแสดงพฤติกรรม อย่างไร

3. บทบาทที่แสดงจริง เป็นบทบาทหน้าที่ที่เจ้าของสถานภาพแสดงจริง ซึ่งอาจจะ เป็นบทบาทตามที่ตั้งใจคาดหวัง หรือเป็นบทบาทที่ตนเองคาดหวัง หรือไม่ก็เป็นบทบาทตามที่ตั้งใจ ความคาดหวัง และตนเองคาดหวัง

สำราญ ดันเรืองศรี (2546, น. 36) ได้กล่าวถึง ลักษณะของบทบาท พอที่จะสรุปได้ดังนี้

1. บทบาทที่กำหนดไว้ หรือบทบาทตามอุดมคติ เป็นบทบาทที่มีการกำหนดสิทธิ หน้าที่ของตำแหน่งทางสังคมไว้

2. บทบาทที่แต่ละบุคคลเชื่อว่า ควรกระทำในหน้าที่ตำแหน่งนั้น ๆ ซึ่งอาจไม่ตรง ตามบทบาทตามอุดมคติทุกประการ และอาจแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล

3. บทบาทที่กระทำจริง เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลได้กระทำไปจริงตามความเชื่อ ความคาดหวัง ตลอดจนความกดดันและ โอกาสที่จะกระทำในแต่ละสังคมในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

กล่าวโดยสรุป บทบาท เป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมที่บุคคลพึงแสดงออกตามสถานภาพที่ตนเป็นอยู่ในขณะนั้น บทบาท จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้มนุษย์สามารถเข้าใจพฤติกรรมของบุคคล และสามารถจัดระเบียบการอยู่ร่วมกัน และร่วมกันพัฒนาชุมชนและสังคมให้เจริญก้าวหน้าได้ กล่าวคือ บทบาทมีความสำคัญในการกำหนดหน้าที่ของบุคคลช่วยให้บุคคลนั้นปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง

ดังนั้น ผู้วิจัย นำแนวคิดบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนันผู้ใหญ่บ้านของ ประชาชน กล่าวคือ (2550) และงานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ประกอบกับการศึกษาสังเคราะห์ปรากฏการณ์เชิงพื้นที่ โดยพิจารณาพฤติกรรมการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นหน้าที่ที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำเป็นต้องกระทำตามลักษณะภูมิสังคม สรุปได้ว่า บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หมายถึง พฤติกรรมการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นหน้าที่ที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำเป็นต้องกระทำตามลักษณะภูมิสังคม ได้แก่

1. จิตอาสาพัฒนา หมายถึง การทุ่มเททั้งทางกำลังกาย และกำลังทรัพย์ส่วนตัวให้ส่วนร่วม อาทิเช่น การทำงานที่ไม่ใช่บทบาทหน้าที่ที่ต้องทำ, การอาสาสมัครทำงานต่างท้องที่ซึ่งไม่ใช่ชุมชนท้องที่ของตนเอง, การทำงานที่ต้องดูแลคนอื่นมากกว่าตัวเอง หรือคนในครอบครัว, การเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อส่วนร่วม และการทำงานในหน้าที่ที่มากกว่าบทบาทหน้าที่ที่ต้องทำเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ เป็นต้น

2. ประชาชนชาวบ้าน และหรือครูชุมชน หมายถึง บุคคลผู้เป็นผู้ที่มีข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับหมู่บ้านคนหนึ่งในการทำหน้าที่ยังไม่เป็นทางการที่คอยให้ความรู้ และถ่ายทอดให้ลูกหลานจากรุ่นสู่รุ่น หรือบุคคลภายนอกหมู่บ้านที่สนใจ อาทิเช่น การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติชุมชน, เป็นผู้ถ่ายทอดประเพณีของชุมชน, ผู้รู้ และถ่ายทอดวิถีชีวิตของคนในชุมชนอย่างดี, การให้ข้อมูลความรู้ด้านต่าง ๆ ให้คนในชุมชน และการสั่งสอนแนะนำลูกหลาน เป็นต้น

3. นักสังคมสังเคราะห์ หมายถึง บทบาทความไม่เป็นทางการที่ต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน โดยการเป็นบุคคลสำคัญในกิจกรรมงานต่าง ๆ ที่มีขึ้นของคนในหมู่บ้าน ซึ่งนำไปสู่การเสียสละทั้งกำลังกาย และกำลังทรัพย์ที่ต้องช่วยกิจกรรมนั้น ๆ ให้ประสบผลสำเร็จ อาทิเช่น การเสียสละทรัพย์ส่วนตัวเพื่อช่วยเหลือส่วนร่วม เช่น ใช้ทุนส่วนตัวมอบให้บุคคล หรือส่วนร่วม, การเข้าร่วมกิจกรรมงานสำคัญต่าง ๆ ของคนในชุมชน เช่น งานบวช งานแต่ง งานขึ้นบ้านใหม่ ฯลฯ, การเข้าร่วมกิจกรรมงานสำคัญของกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ที่มีขึ้นในชุมชน เช่น บริษัท ห้างร้านต่างๆ, การช่วยเหลือที่นอกเหนือการงานที่ต้องทำ และเป็นผู้ให้ที่เกิดจากการเสียสละ เป็นต้น

4. นักบริการชุมชน หมายถึง บุคคลผู้ให้บริการความช่วยเหลือแบบทุกเรื่องตลอด 24 ชั่วโมง อาทิเช่น การให้บริการช่วยเหลือคนในชุมชน ซึ่งไม่เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่, เป็นบุคคลแรกที่คนในชุมชนเรียกหาใช้บริการ เช่น เมื่อเกิดปัญหา ภูเขาบ้าน น้ำไม่ไหล ไฟฟ้าไม่มา ฯลฯ, บริการ

แบบถึงพื้นที่ (Delivery), การให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) และการให้บริการแบบไม่จำกัดเวลา หรือตลอด 24 ชั่วโมง เป็นต้น

5. เป็นเจ้าบ้านที่ดี หมายถึง การต้อนรับบุคคลต่าง ๆ ที่เข้ามาในหมู่บ้านไม่ว่าจะเป็นบุคคลภายนอกทั่วไป หรือส่วนราชการทุกกระทรวง ทบวง กรม ไม่ว่าจะเข้ามาอย่างเป็นทางการหรือไม่ เป็นทางการก็ตามกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต้องให้การต้อนรับและความช่วยเหลือให้เป็นไปตามประสงค์ ในฐานะเจ้าบ้าน หรือตัวแทนของคนในหมู่บ้าน อาทิเช่น จัดเตรียมสถานที่ และอุปกรณ์ สำหรับการต้อนรับ, ให้ความช่วยเหลืองาน หรือกิจกรรมกับบุคคล กลุ่มบุคคล ซึ่งเป็นแขกคนที่เข้ามาในชุมชน, ร่วมมือและช่วยเหลือกิจกรรม/งาน ของทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่เข้ามาในหมู่บ้าน, การเป็นตัวแทนชุมชนให้การต้อนรับแขกซึ่งไม่รู้จักร หรือไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ และการจัดเลี้ยงอาหาร น้ำดื่ม เมื่อมีแขกเข้ามาในชุมชนด้วยงบประมาณส่วนตัว เป็นต้น

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

2.3.1 ความเป็นมาของการปกครองท้องถิ่น

การจัดการปกครองท้องถิ่นได้เริ่มต้นมาจากรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ซึ่งทรงมีพระราชดำริให้มีการฟื้นฟูการปกครองระดับหมู่บ้านที่มาแต่เดิมขึ้นใหม่ เพราะทรงเล็งเห็นว่า การปกครองในระดับนี้จำเป็นและสำคัญยิ่งในการบริหารราชการแผ่นดิน เนื่องจากเป็นหน่วยการปกครองที่ใกล้ชิดกับราษฎรมากที่สุด โดยได้ทรงให้มีการทดลองจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้าน ขึ้นที่อำเภอบางประอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อ ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435) โดยให้ราษฎรเลือกกันเองเป็นผู้ใหญ่บ้านแทนการแต่งตั้งโดยเจ้าเมืองดังแต่ก่อน นับแต่นั้นมาจึงได้มีการจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้านตามหัวเมืองต่าง ๆ โดยตราเป็นพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น ร.ศ. 116 ต่อมาในรัชสมัยรัชกาลที่ 6 ได้มีการตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น พระพุทธศักราช 2457 ขึ้นใช้บังคับแทน และได้มีการสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน (กรมการปกครอง, 2543, น. 30)

2.3.2 การจัดการปกครองท้องถิ่น

การจัดการปกครองท้องถิ่นตามที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2457 ประกอบไปด้วย 1) หมู่บ้าน 2) ตำบล 3) กิ่งอำเภอและอำเภอ (กรมการปกครอง, 2543, น. 30 - 38)

2.3.2.1 หมู่บ้าน

หมู่บ้าน ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายลักษณะปกครองท้องถิ่น มี 2 ประเภท คือ หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการกับหมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นเป็นการชั่วคราว

1) หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการการจัดตั้งทำโดยประกาศจังหวัด ภายใต้หลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ได้วางหลักเกณฑ์การตั้งหมู่บ้านขึ้นไว้กว้าง ๆ 2 ประการ คือ

1.1) โดยจำนวนประชากร ถ้ามีประชากร 200 คน ให้จัดเป็นหมู่บ้าน

1.2) ในกรณีที่ผู้คนตั้งบ้านเรือนอยู่ห่างไกลกัน ถึงจำนวนประชากรจะน้อย แต่ถ้ามีจำนวนบ้านไม่ต่ำกว่า 5 บ้าน แล้วให้จัดเป็นหมู่บ้านต่อมาได้มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2539 ได้วางหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ไว้ดังนี้

1.2.1) กรณีเป็นชุมชนหนาแน่น

1.2.1.1) เป็นชุมชนที่มีราษฎรไม่น้อยกว่า 1,200 คน หรือมีจำนวนบ้านไม่น้อยกว่า 240 บ้าน

1.2.1.2) เมื่อแยกหมู่บ้านใหม่แล้ว หมู่บ้านใหม่จะต้องมีราษฎรไม่น้อยกว่า 600 คน หรือมีจำนวนบ้านไม่น้อยกว่า 120 บ้าน

1.2.1.3) ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการหมู่บ้าน สภาตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ

1.2.2) กรณีเป็นชุมชนห่างไกล

1.2.2.1) เป็นชุมชนที่มีราษฎรไม่น้อยกว่า 600 คน หรือมีจำนวนบ้านไม่น้อยกว่า 120 บ้าน

1.2.2.2) เมื่อแยกหมู่บ้านใหม่แล้วหมู่บ้านใหม่จะต้องมีราษฎรไม่น้อยกว่า 200 คน หรือมีจำนวนบ้านไม่น้อยกว่า 40 บ้าน

1.2.2.3) ชุมชนใหม่ห่างจากชุมชนเดิม ไม่น้อยกว่า 6 กิโลเมตร

1.2.2.4) ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการหมู่บ้าน สภาตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ

1.2.3) หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นเป็นการชั่วคราว หมู่บ้านชั่วคราวเป็นหมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นในกรณีที่ท้องที่อำเภอใดมีราษฎรไปตั้งชุมชนุมทำการหาเลี้ยงชีพแต่ในบางฤดูและจำนวนราษฎร ซึ่งไปตั้งทำการอยู่มากพอสมควรจะจัดเป็นหมู่บ้านตามหลักเกณฑ์การตั้งหมู่บ้านปกติได้ เพื่อความสะดวกแก่การปกครองให้นายอำเภอประชุมราษฎรในหมู่บ้านนั้น ๆ เลือกว่าที่ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจและหน้าที่เหมือนผู้ใหญ่บ้านปกติ การจัดระเบียบการปกครองหมู่บ้านตามกฎหมายลักษณะการปกครองท้องที่การบริหารงานของหมู่บ้านมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ 1) ผู้ใหญ่บ้าน, 2) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และ 3) คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน ในหมู่บ้านหนึ่งมีผู้ใหญ่บ้าน 1 คน ทำหน้าที่ปกครองราษฎรในเขตหมู่บ้าน โดยมีที่มาจากการเลือกของราษฎรในหมู่บ้านนั้น ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

ในหมู่บ้านหนึ่ง นอกจากจะมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ปกครองหมู่บ้านแล้วยังมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประเภทของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน มี 2 ประเภท คือ

1.2.3.1) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง มีหมู่บ้านละ 2 คน เว้นแต่หมู่บ้านใดมีความจำเป็นต้องมีมากกว่า 2 คน ต้องขออนุมัติกระทรวงมหาดไทย

1.2.3.2) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ หมู่บ้านใดจะมีได้ต้องให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อนุมัติตามจำนวนที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด คุณสมบัติของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้านที่มาของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน และกำนันท้องถิ่นที่เข้าร่วมกันพิจารณาคัดเลือกราชกรที่มีคุณสมบัติแล้วให้กำนันรายงานไปยังนายอำเภอเพื่อหนังสือสำคัญแต่งตั้งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านอยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี ถ้าตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านว่างลงผู้ที่ได้รับคัดเลือกขึ้นมาแทนจะอยู่ในตำแหน่งตามวาระของผู้ที่ตนแทน คณะกรรมการหมู่บ้านมีหน้าที่ให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาต่อผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับกิจการที่จะปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน เป็นองค์กรหลักที่รับผิดชอบในการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและบริหารจัดการกิจกรรมที่ดำเนินงานในหมู่บ้านร่วมกับองค์กรอื่นองค์ประกอบคณะกรรมการหมู่บ้าน ประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาในหมู่บ้าน ผู้นำ หรือผู้แทนกลุ่ม หรือองค์กรในหมู่บ้าน เป็นกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่ง และกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากผู้ซึ่งราษฎรในหมู่บ้านเลือกเป็นกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่น้อยกว่าสองคนแต่ไม่เกินสิบคน อยู่ในตำแหน่งวาระ 4 ปี แบ่งคณะทำงานออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

- (1) คณะทำงานด้านอำนวยการ
- (2) คณะทำงานด้านการปกครองและรักษาความสงบ

เรียบร้อย

- (3) คณะทำงานด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน
- (4) คณะทำงานด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ
- (5) คณะทำงานด้านสังคมสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข
- (6) คณะทำงานด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- (7) คณะทำงานด้านอื่น ๆ ที่คณะกรรมการหมู่บ้าน

เสนอ และนายอำเภอเห็นชอบ

2.3.2.2 ตำบล

ตำบล เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2457 ซึ่งกำหนดให้ตำบล ประกอบด้วย หลาย ๆ หมู่บ้านรวมกัน โดยมาตรา 29 ได้กำหนดให้หลายหมู่บ้านรวมกันราว 20 หมู่บ้าน ให้จัดเป็นตำบลหนึ่ง กระทรวงมหาดไทยได้วางหลักเกณฑ์การจัดตั้งตำบลไว้ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2539 ดังนี้

1) กรณีเป็นชุมชนหนาแน่น

1.1) เป็นชุมชนที่มีราษฎร ไม่น้อยกว่า 4,800 คน

1.2) มีหมู่บ้านไม่น้อยกว่า 8 หมู่บ้าน

1.3) ได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ

2) กรณีเป็นชุมชนห่างไกล

2.1) เป็นชุมชนที่มีราษฎร ไม่น้อยกว่า 3,600 คน

2.2) มีหมู่บ้านไม่น้อยกว่า 6 หมู่บ้าน

2.3) ชุมชนใหม่ห่างจากชุมชนเดิม ไม่น้อยกว่า 6 กิโลเมตร

2.4) ได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ การจัดระเบียบปกครองตำบล

3) การบริหารราชการตำบล ตามกฎหมายลักษณะการปกครองท้องถิ่นที่การบริหารงานของตำบล มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ 1) กำนัน 2) แพทย์ประจำตำบล และ 3) สารวัตรกำนัน

4) กำนัน ในตำบลหนึ่งมีกำนันคนหนึ่งเป็นผู้ปกครอง และรับผิดชอบในการดูแลทุกข์สุขของประชาชนทุกหมู่บ้านทั่วทั้งตำบลนั้น การคัดเลือกกำนันให้นายอำเภอเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น เพื่อปรึกษาหารือคัดเลือกผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่งเป็นกำนันตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการคัดเลือกกำนัน พ.ศ. 2551 กำนันได้รับเงินค่าตอบแทนเป็นรายเดือน ซึ่งมิใช่เป็นเงินเดือน เพราะไม่ได้มีฐานะเป็นข้าราชการแต่เป็นพนักงานฝ่ายปกครอง แพทย์ประจำตำบล การดำรงตำแหน่งของแพทย์ประจำตำบลต้องให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านประชุมพร้อมกันเลือกบุคคลผู้มีคุณสมบัติ ต่อไปนี้ คือ บุคคลผู้มีสัญชาติไทยและมีความรู้ในวิชาแพทย์แผนปัจจุบันหรือแผนโบราณ ตลอดจนเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในตำบลนั้น เว้นแต่ผู้ที่เป็นแพทย์ประจำตำบลใกล้เคียงกันและยอมกระทำการรวมเป็นสองตำบลและต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัด เมื่อเลือกผู้มีคุณสมบัติแล้ว จึงเสนอชื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งเป็นแพทย์ประจำตำบล แพทย์ประจำตำบลมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คัดอ่าน และจัดการรักษาความสงบเรียบร้อย

ในตำบลป้องกันและตรวจตราความเจ็บไข้ได้ป่วยที่เกิดขึ้นแก่ราษฎรในตำบลนั้น และตำบลใกล้เคียง ตลอดจนรายงานโรคระบาดร้ายแรงแก่กำนันและนายอำเภอท้องที่

5) สารวัตรกำนัน ในตำบลหนึ่งๆ ให้มีสารวัตรกำนัน จำนวน 2 คน ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยและรับใช้สอยกำนัน ผู้ที่จะเป็นสารวัตรกำนันนั้นแล้วแต่กำนันจะร้องขอให้เป็นแต่ต้องได้รับความเห็นชอบของผู้ว่าราชการจังหวัด และกำนันมีอำนาจเปลี่ยนสารวัตรกำนันได้

2.3.2.3 กิ่งอำเภอ และอำเภอ

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษา เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2547 มีมติเห็นชอบหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอ และอำเภอ ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ ดังนี้

1) การจัดตั้งกิ่งอำเภอ

- 1.1) มีราษฎร ไม่น้อยกว่า 25,000 คน
- 1.2) มีตำบล 4 ตำบลขึ้นไป
- 1.3) ที่ว่าการกิ่งอำเภอใหม่ ควรมีระยะทางห่างจากที่ว่าการอำเภอเดิม ไม่น้อยกว่า 20 กิโลเมตร ทั้งนี้ให้ใช้ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) และข้อเท็จจริงจากการสำรวจของจังหวัดนำมาประกอบการพิจารณา
- 1.4) ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ตามลำดับ

2) การจัดตั้งอำเภอ

- 2.1) เป็นกิ่งอำเภอมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 5 ปี
- 2.2) มีราษฎรตั้งแต่ 30,000 คนขึ้นไป
- 2.3) ต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ตามลำดับ

3) การจัดระเบียบการปกครองอำเภอ มีเจ้าหน้าที่บริหารงานและดำเนินการปกครอง ดังนี้ 1) นายอำเภอ 2) ปลัดอำเภอ และ 3) หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ นายอำเภอ เป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาข้าราชการในอำเภอ และรับผิดชอบในการบริหารราชการของอำเภอ นอกจากนั้น ยังมีอำนาจปกครองบังคับบัญชาและควบคุมการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตท้องที่อำเภอของตนอีกด้วย นายอำเภอเป็นข้าราชการสังกัดกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) มีอำนาจและตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 65 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 นอกจากนี้ตามมาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ยังกำหนดให้นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับราชการของกรมการอำเภอ หรือนายอำเภอ

ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457

4) ปลัดอำเภอ ในอำเภอหนึ่ง ๆ นอกจากจะมีนายอำเภอเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาและรับผิดชอบงานบริหารราชการของอำเภอแล้วยังมีปลัดอำเภอเป็นผู้ช่วยเหลือในการปฏิบัติราชการของนายอำเภอ ปลัดอำเภอเป็นข้าราชการสังกัดกรมการปกครองอำเภอหนึ่ง ๆ จะมีปลัดอำเภอจำนวนมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปริมาณงานและความรับผิดชอบ รวมทั้งความสมควรแก่ราชการเป็นสำคัญ นอกจากนี้ปลัดอำเภอยังรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของกรมการปกครองที่ทำการปกครองอำเภอด้วย

5) หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ ในแต่ละอำเภอนอกจากจะมีนายอำเภอและปลัดอำเภอแล้ว ยังมีหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอซึ่งกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ส่งไปประจำทำงานในหน้าที่ของตน หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอนั้น ปกติให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ และมีอำนาจปกครองบังคับบัญชา บรรดาข้าราชการส่วนภูมิภาค ซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรมนั้น ในอำเภอนั้น หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับกฎหมายและความจำเป็นของงานในอำเภอนั้นเป็นสำคัญ หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอที่สำคัญและจำเป็นจะต้องมี เช่น สาธารณสุขอำเภอ พัฒนาการอำเภอ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป การปกครองท้องที่ หมายถึง การจัดระเบียบการปกครองตามหลักการแบ่งอำนาจที่ถือว่าเป็นหน่วยย่อยของระบบการปกครองในส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย หมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอ และอำเภอ

2.3.3 ประวัติความเป็นมาของผู้นำท้องที่

2.3.3.1 การปฏิรูปการปกครองแผ่นดินในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ได้มีการจัดระเบียบการปกครองแผ่นดิน เป็น 2 ส่วน ได้แก่ ก) การปกครองส่วนกลาง ข) การปกครองส่วนภูมิภาค หรือเรียกว่า การปกครองอาณาเขต การปกครองส่วนภูมิภาค หรือการปกครองอาณาเขต มีเมือง หรือหัวเมืองเป็นศูนย์กลางการบริหารมีผู้รั้ง หรือพระยามหานครเป็นผู้ปกครองจัดระเบียบการปกครองภายในเมืองหนึ่ง ๆ ออกเป็นหน่วยการปกครองรับผิดชอบลดหลั่นกันลงมา คือ

1) แขวง ประกอบด้วย ตำบลหลายแห่งรวมกัน มี “หมื่นแขวง” เป็นผู้ปกครอง
2) ตำบล ประกอบด้วย หมู่บ้านหลายแห่งรวมกัน มีกำนันเป็นหัวหน้าได้รับบรรดาศักดิ์เป็น “พัน”

3) หมู่บ้าน มี “ผู้ใหญ่บ้าน” ซึ่งผู้ว่าราชการเมืองเลือกเป็นหัวหน้าในสมัยต่อมาหัวเมืองต่าง ๆ บางเมืองได้ละเลยไม่ปฏิบัติตามพระราชกำหนดกฎหมายที่ระบุไว้ รวมทั้งสถานการณ์บ้านเมืองในบางขณะไม่เอื้ออำนวยทำให้บางครั้งหมู่บ้านไม่มีผู้ปกครองประกอบกับลักษณะการจัดการปกครองก็ไม่ได้มีระเบียบวางไว้เป็นที่แน่นอนแต่อย่างไรทำให้มีการละเว้นการจัดรูปแบบการปกครอง

ในระดับหมู่บ้านคงมีแต่พนักงานปกครองระดับตำบลมีกำนันเป็นผู้ปกครองชั้นต้น ดังนั้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้ทรงพระราชดำริให้มีการฟื้นฟูการปกครองในระดับหมู่บ้านขึ้นใหม่ เพราะทรงเล็งเห็นว่า การปกครองระดับนี้จำเป็นและสำคัญยิ่งในการทดลองจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้าน เมื่อ ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435) ที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งการจัดการปกครองตำบล หมู่บ้านใหม่นั้นมีลักษณะแตกต่างจากเดิมหลายประการ คือ ให้ราษฎรพิจารณาเลือกผู้ใหญ่บ้านเอง แทนการแต่งตั้งโดยผู้รั้งเมืองดังแต่ก่อนสำหรับการบังคับบัญชานั้นได้กำหนดให้ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในที่ การป้องกันโจรกรรมและผู้ร้าย และกำหนดให้มีผลประโยชน์ตอบแทนในหน้าที่ ได้แก่ สิ้นลดค่านา ภาษีไม้ไผ่ ค่าเหยียบย่ำที่นารายกร ซึ่งความหมายในการปกครองระดับหมู่บ้านก็เพื่อให้ผู้ใหญ่บ้านซึ่งราษฎรเลือกสรรขึ้นด้วยความยินยอมช่วยกันดำเนินกิจการภายในหมู่บ้านให้เรียบร้อยเป็นหูเป็นตาแก่ทางราชการที่จะช่วยสอดส่องดูแลทุกข์สุขของราษฎรทั่วไป ตลอดจนช่วยเหลือภริยาอากรเพื่อใช้ในกิจการบริหารของแผ่นดิน

2.3.3.2 ภายหลังปรากฏว่าโครงการทดลองตั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประสบผลสำเร็จด้วยดี จึงได้วางรูปแบบการปกครองระดับหมู่บ้าน ตำบล เรียกว่า “การปกครองท้องที่” อย่างเป็นทางการขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของการปกครองประเทศ และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติปกครองท้องที่ ร.ศ. 116 ขึ้นใช้บังคับทั่วประเทศ โดยประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม ร.ศ. 116 (พ.ศ.2440) ข้อความและหลักเกณฑ์ส่วนใหญ่ของพระราชบัญญัตินี้ได้ใช้เป็นหลักในการปกครองท้องที่ของประเทศไทยสืบมา นับว่าเป็นกฎหมายฉบับแรกที่ได้กำหนดการจัดระเบียบตำบลและหมู่บ้านรวมทั้งกำหนดหน้าที่ไว้อย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายฉบับนี้มีจุดเด่นที่กำหนดให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านด้วยพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่จะให้ราษฎรมีโอกาสใช้สิทธิในการปกครองตนเองต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) จึงได้ทรงประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติดังกล่าวและประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และถือเป็นหลักในการจัดระเบียบการปกครองของตำบล หมู่บ้าน สืบมา (กรมการปกครอง, 2543, น. 1)

2.3.3.3 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จึงเป็นตำแหน่งที่มีอยู่คู่กับสังคมและการปกครองของไทยมาเป็นเวลานาน ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้ถือว่าทั้งตำแหน่ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นตัวแทนของรัฐระดับล่างที่ทางรัฐส่งเข้าไปดูแลประชาชน โดยมีแพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ทำหน้าที่ช่วยเหลือ บูรณาการ การทำงานร่วมกับส่วนราชการ และทุกฝ่ายในพื้นที่ให้ประสบความสำเร็จ จึงถือได้ว่าตำแหน่งดังกล่าวอยู่ในสถานภาพที่เรียกว่า “นักปกครองท้องที่”

สรุปได้ว่า ผู้นำท้องที่ หมายถึง ผู้นำราษฎรในการปกครองท้องที่ระดับหมู่บ้าน ตำบล ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2547 ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในเขตท้องที่ อำเภอตำบอง จังหวัดอุบลราชธานี

2.3.4 อำนาจหน้าที่ของผู้นำท้องที่

อำนาจหน้าที่ในความรับผิดชอบของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน มีอยู่เป็นจำนวนมากทั้งงานตามที่ระเบียบกฎหมายกำหนดให้ต้องทำงาน ตามนโยบายของรัฐบาล และงานแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนเฉพาะหน้าให้แก่ประชาชน โดยสรุปงาน ที่ระเบียบกฎหมายกำหนด ไว้ดังนี้ (กรมการปกครอง, 2543, น. 48 - 66)

2.3.4.1 พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457

อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในปัจจุบันเป็นไปตามพระราชบัญญัติลักษณะ ปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งสามารถจำแนกออกมาได้เป็น 8 หมวด ดังนี้

1) การใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร

ในการปกครองระดับตำบล หมู่บ้าน นั้น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ที่ได้รับเลือกจากราษฎรให้ทำหน้าที่ปกครองดูแลทุกข์สุขของราษฎร นอกจากนั้นในฐานะที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นบุคคลที่อยู่ในท้องที่รู้จักคุ้นเคยกับสภาพท้องที่ และรู้ความต้องการปัญหาของท้องถิ่นเป็นอย่างดี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาปัดเป่าความเดือดร้อนแก่ราษฎร และพัฒนาความเจริญให้กับท้องถิ่น ในฐานะเป็นตัวกลางระหว่างรัฐบาลกับราษฎร อำนาจหน้าที่ในการปกครองราษฎร ประกอบด้วย

1.1) ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ปกครองบรรดาราษฎรที่อยู่ในเขตหมู่บ้าน (มาตรา 10)

1.2) ผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติหน้าที่และเป็นหัวหน้าของราษฎรในหมู่บ้านของตน (มาตรา 27) ดังนี้

1.2.1) อำนวยความเป็นธรรมและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎรในหมู่บ้านของตน (มาตรา 27 ข้อ 1)

1.2.2) สร้างความสามัคคีและความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน รวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีท้องที่ (มาตรา 27 ข้อ 2)

1.2.3) ประสาน หรืออำนวยความสะดวกแก่ราษฎรในหมู่บ้าน ในการติดต่อหรือรับบริการกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 27 ข้อ 3)

1.2.4) รับฟังปัญหาและนำความเดือดร้อน ทุกข์สุข และความจำเป็นที่จำเป็นของราษฎรในหมู่บ้านแจ้งต่อส่วนราชการของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กร อื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การแก้ไขหรือช่วยเหลือ (มาตรา 27 ข้อ 4)

1.2.5) ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติ หน้าที่ หรือการให้บริการของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 27 ข้อ 5)

1.2.6) ให้การสนับสนุนควบคุมดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติ ให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยกระทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎร ตามที่ทางราชการได้แนะนำ (มาตรา 27 ข้อ 6)

1.3) ปฏิบัติตามภารกิจ หรืองานอื่นตามกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผน ของทางราชการ หรือตามที่กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานอื่นของรัฐ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือ นายอำเภอมอบหมาย (มาตรา 27 ข้อ 11)

2) การรายงานต่อทางราชการ

ในการดูแลรักษาความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน ตลอดจน การป้องกันและระงับเหตุร้าย การรายงานเหตุการณ์ผิดปกติที่เกิดขึ้นในตำบล หมู่บ้าน ซึ่งอาจเป็นคุณ หรือโทษแก่ชุมชน ประชาชน หรือต่อประเทศชาติ ให้ทางราชการทราบเป็นหน้าที่สำคัญของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะเป็นผู้ปกครองดูแลรับผิดชอบเขตปกครองนั้น ๆ เพื่อจะได้ดำเนินการให้เป็นไป ตามกฎหมายและป้องกันมิให้เกิดเหตุลุกลามใหญ่โตขึ้น หรือเป็นการปราบปรามเหตุร้ายนั้น ได้ โดยเด็ดขาดรวดเร็ว การรายงานต่อทางราชการจะ ประกอบด้วย

2.1) ปฏิบัติตามคำสั่งของกำนัน หรือทางราชการ และรายงานเหตุการณ์ ที่ไม่ปกติ ซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้กำนันทราบ พร้อมทั้งรายงานต่อนายอำเภอด้วย (มาตรา 27 ข้อ 10)

2.2) ถ้ากำนันรู้เห็นเหตุการณ์ทุกข์ร้อนของราษฎร หรือการแปลกประหลาด เกิดขึ้นในตำบลต้องรีบรายงานต่อกรมการอำเภอให้ทราบ (มาตรา 36)

2.3) ในการที่จะทำรายงานประจำ หรือรายงานอย่างใด ๆ ขึ้นต่อกรมการ อำเภอกำนันจะเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลในตำบลนั้น พร้อมกับตรวจสอบก่อน และจะให้ลงชื่อเป็นพยานในรายงานก็ได้ (มาตรา 58)

3) การนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร

การนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร หรือการประชุมอบรมชี้แจงข่าวสารแก่ราษฎรเป็นสิ่งสำคัญทางการปกครอง เนื่องจากการทำความเข้าใจร่วมกันเป็นพื้นฐานสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการบริหารราชการส่วนภูมิภาคถือว่าผู้นำท้องถิ่นเป็นตัวกลางระหว่างราชการและประชาชน ในการที่จะนำข่าวสารข้อมูลทางราชการไปแจ้งให้แก่ราษฎรได้ทราบ และขณะเดียวกันก็นำความต้องการของราษฎรไปแจ้งแก่ทางราชการทราบหน้าที่ตามข้อนี้ ได้แก่

3.1) จัดให้มีการประชุมราษฎร และคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง (มาตรา 27 ข้อ 9)

3.2) ปฏิบัติตามคำสั่งของกำนัน หรือทางราชการ และรายงานเหตุการณ์ที่ไม่ปกติ ซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้กำนันทราบพร้อมทั้งรายงานต่อนายอำเภอด้วย (มาตรา 27 ข้อ 10)

3.3) ในเวลาที่ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอมีหมายให้ประกาศข้อราชการ อันใดแก่ราษฎร กำนันจะเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นพร้อมกันชี้แจงให้เป็นที่เข้าใจข้อราชการ อันนั้นแล้วให้รับข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎรอีกชั้นหนึ่งก็ได้ (มาตรา 59)

4) การจัดทำทะเบียน

การจัดทำทะเบียนในท้องที่ เป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญด้านการปกครองที่จะต้องจัดทำเพื่อให้ได้ทราบเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ภายในเขตปกครอง อันเกี่ยวกับจำนวนประชาชน จำนวนครอบครัว จำนวนสัตว์พาหนะ และลักษณะพื้นที่ในเขตรับผิดชอบ ข้อมูลรายละเอียดดังกล่าว นอกจากจะเป็นประโยชน์แก่การปกครองและงานในหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน แล้วยังสามารถประสานงานกับทางราชการเมื่อเกิดเหตุและชี้แนะเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องที่ให้ทางราชการทราบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสำคัญในเชิงสถิติข้อมูล เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของทางราชการ ได้แก่

4.1) อบรมชี้แจงให้ราษฎรมีความรู้ความเข้าใจในข้อราชการ กฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ ในการนี้สามารถเรียกราษฎรมาประชุมได้ตามสมควร (มาตรา 27 ข้อ 7)

4.2) ให้กำนันดูแลคนเดินทาง ซึ่งไม่มีเหตุสมควรสงสัยว่าจะเป็นผู้ร้าย ให้ได้มีที่พักตามสมควร (มาตรา 38)

4.3) ถ้าผู้เดินทางด้วยราชการต้องการคนนำทาง หรือขาดแคลนพาหนะ เสบียงอาหารลงในระหว่างทาง และจะต้องขอต่อกำนันให้ช่วยสงเคราะห์ กำนันต้องช่วยจัดหาให้ตาม ที่จะทำให้ได้ถ้าหากว่าการที่จะช่วยเหลือนั้นจะต้องออกราคาค่าจ้างเพียงใดให้กำนันเรียกเอาแก่ผู้เดินทางนั้น (มาตรา 39)

4.4) กำนันต้องรักษาบัญชีสำมะโนครัว และทะเบียนบัญชีของรัฐบาลในตำบลนั้น และคอยแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องตรงกับบัญชีของผู้ใหญ่บ้าน (มาตรา 41)

4.5) เมื่อผู้ใหญ่บ้านนำคนจรแปลกหน้านอกสำมะโนครัวตำบลมาส่งกำนันตามความในมาตรา 27 ข้อ 6 ให้กำนันปรึกษาหารือกับผู้ใหญ่บ้านเมื่อเห็นสมควรจะจับไล่ผู้นั้นออกไปเสียจากท้องที่ตำบลนั้นก็ได้อีก (มาตรา 53)

4.6) ในการที่จะสำรวจสำมะโนครัว และจดทะเบียนบัญชีต่างๆ เพื่อประโยชน์ในราชการ เช่น การที่จะสำรวจสำมะโนครัว และบัญชีไร่นา และสิ่งของ ต้องพิศุทธิอารมณในตำบลนั้นกำนันจะเรียกผู้ใหญ่บ้านทั้งปวงประชุมกันตรวจทำบัญชีให้ถูกต้อง และให้ลงชื่อพร้อมกันเป็นพยานในบัญชีที่จะยื่นต่อเจ้าพนักงานก็ได้ (มาตรา 57)

5) กิจการสาธารณประโยชน์

ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับกิจการสาธารณประโยชน์ ดังต่อไปนี้

5.1) แจ้งให้ราษฎรให้ความช่วยเหลือในกิจการสาธารณประโยชน์บำบัดป้องกันอันตรายสาธารณะอันมีมาโดยฉุกเฉิน รวมตลอดทั้งการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบภัย (มาตรา 27 ข้อ 8)

5.2) ถ้าเกิดจลาจลก่อกวนกันตายก็ดี ชิงทรัพย์ก็ดี ปล้นทรัพย์ก็ดี ไฟไหม้ก็ดี หรือเหตุร้ายสำคัญอย่างใด ๆ ในตำบลของตน หรือในตำบลที่ใกล้เคียงอันสมควรจะช่วยเหลือได้ก็ดี หรือมีผู้ร้ายแต่ที่อื่น ๆ มาฆ่าสุ่มในตำบลนั้นก็ดี หรือมีเหตุควรสงสัยว่าลูกบ้านคนใดในตำบลนั้นบางคนจะเกี่ยวข้องเป็นโจรผู้ร้ายก็ดี เป็นหน้าที่ของกำนันต้องเรียกผู้ใหญ่บ้าน และลูกบ้านในตำบลออกช่วยต่อสู้ติดตามจับผู้ร้าย หรือติดตามเอาของกลางคืน หรือดับไฟ หรือช่วยอย่างอื่นตามสมควรแก่การโดยเต็มกำลัง (มาตรา 37)

5.3) กำนันต้องร่วมมือ และช่วยเหลือนายอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลรักษา และคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์อันอยู่ในตำบลนั้น (มาตรา 40)

5.4) กำนันกระทำตามหน้าที่ที่เรียกผู้ใดมาหา หรือให้ช่วยก็ได้ (มาตรา 43)

5.5) ถ้ามีเหตุสงสัยว่าผู้ใดในตำบลนั้นแสดงความอาฆาตมาดร้ายแก่ผู้อื่นก็ดี หรือเป็นคนจรจัดไม่ปรากฏการทำมาหาเลี้ยงชีพ และไม่สามารถจะชี้แจงความบริสุทธิ์ของตนได้ก็ดี ให้กำนันเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้านสืบสวน ถ้ามีหลักฐานควรเชื่อว่าเป็นความจริงก็ให้เอาตัวผู้นั้นส่งกรมการอำเภอไปฟ้องร้องเอาโทษตามมาตรา 30 แห่งประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา 52)

5.6) ถ้าลูกบ้านผู้ใดไปตั้งกระท่อม หรือโรงเรียนอยู่ในที่เปลี่ยวในตำบลนั้น ซึ่งน่ากลัวจะเป็นอันตรายด้วยโจรสู้ร้าย หรือน่าสงสัยว่าจะเป็นสำนักโจรสู้ร้ายการอย่างนี้ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นประชุมปรึกษาหารือกันดูเมื่อเห็นเป็นการสมควรและจะบังคับให้ลูกบ้านคนนั้น ย้ายเข้ามาอยู่เสียในหมู่บ้านราษฎรก็ได้ และให้นำความแจ้งต่อกรมการอำเภอ (มาตรา 54)

5.7) ในเวลาใดจะมีอันตรายแก่การทำมาหากินของลูกบ้านในตำบลนั้น เช่น โรคภัยไข้เจ็บติดต่อเกิดขึ้น หรือน้ำมากหรือน้ำน้อยเกิดไป เป็นต้น ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลปรึกษาหารือกันในการที่จะป้องกันแก้ไขเยียวยาภัยอันตรายด้วยอาการที่แนะนำลูกบ้าน ให้ทำอย่างไร หรือลงแรงช่วยกันได้ประการใด กำนันมีอำนาจที่จะบังคับการนั้นก็ได้ถ้าเป็นการช่วยเหลือ กำลังให้โรงเรียนต่อกรมการอำเภอ และผู้ว่าราชการเมืองขอกำลังรัฐบาลช่วย (มาตรา 56)

5.8) ในเวลาใดมีการนัดขัดทุกข์ หรือประชุมชนเป็นการใหญ่ในตำบลนั้น กำนันจะเรียกผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบล พร้อมกันมาช่วยพิทักษ์รักษาความเรียบร้อยในที่อันนั้น และเป็นการจำเป็นแล้วจะขอแรงราษฎรช่วยก็ได้ (มาตรา 60)

6) การป้องกันโรคติดต่อ

การรักษาสุขภาพอนามัยของราษฎรนับเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งของการ รักษาความสงบเรียบร้อย เพราะสุขภาพของราษฎรย่อมเป็นรากฐาน และบ่อเกิดแห่งความสุขสมบูรณ์ ของราษฎรทั้งหมด และเมื่อราษฎรมีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ ก็จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา ประเทศในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะทางด้านผลิต และการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามทางสังคม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลมีหน้าที่ในการป้องกันโรค (มาตรา 48) ดังต่อไปนี้

6.1) จะช่วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทัดอ่าน และจัดการรักษาความสงบเรียบร้อย ในตำบล ดังกล่าวไว้ในมาตรา 36 และ 22

6.2) ที่จะคอยสังเกตตรวจตราความไข้เจ็บที่เกิดขึ้นแก่ราษฎรในตำบลนั้น และตำบลที่ใกล้เคียงถ้าเกิดโรคร้ายแรง เช่น อหิวาตกโรคกัฏี กาฬโรคกัฏี ไข้ทรพิษกัฏี ต้องคิดป้องกันด้วย แนะนำกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้สั่งราษฎรให้จัดการป้องกันโรค เช่น ทำความสะอาด เป็นต้น และแพทย์ ประจำตำบล ต้องเที่ยวตรวจตราชี้แจงแก่ราษฎรด้วย

6.3) การป้องกันโรคภัยในตำบลนั้น เช่น ปลูกฝั ป้องกันไข้ทรพิษกัฏี ที่จะ มียาแก้โรคสำหรับตำบลกัฏีดูแลอย่างให้ในตำบลนั้นมีสิ่งโสโครกอันเป็นเชื้อโรคกัฏี การเหล่านี้ อยู่ในหน้าที่แพทย์ประจำตำบลฯ จะต้องคิดอ่านกับแพทย์ประจำเมือง และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลนั้น ให้สำเร็จ ตลอดไป

6.4) ถ้าโรคร้ายกาจ เช่น อหิวาตกโรค ไข้ทรพิษ โรคระบาด ปศุสัตว์เกิดขึ้นในตำบลนั้น แพทย์ประจำตำบลต้องรีบรายงานไปยังกรมการอำเภอให้ทราบโดยทันที และต่อไปเนื่อง ๆ จนกว่าจะสงบโรค

7) การจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับความเป็นระเบียบเรียบร้อยของหมู่บ้าน ดังนี้

7.1) จัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและต้องด้วยสุจริตลักษณะ

7.2) ถ้าราษฎรคนใดทิ้งให้บ้านเรือนชำรุดรุงรัง หรือปล่อยให้โสโครกโสภณ อาจจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ผู้อยู่ในท้องถิ่น หรือผู้ที่อยู่ใกล้เคียงหรือผู้ที่ไปมา หรือให้เกิดอัคคีภัย หรือโรคภัยให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลปรึกษากัน ถ้าเห็นควรจะต้องบังคับให้ผู้อยู่ที่นั่นแก้ไขเสียให้ดีก็บังคับได้ ถ้าผู้นั้นไม่ทำตามบังคับก็ให้กำนันนำความร้องเรียนต่อกรมการอำเภอ (มาตรา 55)

8) การที่เกี่ยวข้องด้วยความอาญา

การดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในทางคดีเป็นการปฏิบัติภารกิจต่อเนื่องเพื่อการปราบปรามผู้กระทำความผิดทางอาญา อันเป็นผลกระทบทกระเทือนต่อสงบเรียบร้อยของประชาชน เพราะถึงแม้ว่ากฎหมายจะบัญญัติโทษหนักเพียงใด หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองมีสมรรถภาพดี อย่างไรก็ตาม ก็ไม่อาจป้องกันการกระทำความผิดมิให้เกิดขึ้นได้ทุกกรณีเนื่องจากการกระทำความผิดนั้นเป็นปรากฏการณ์ทางสังคม หรือเป็นผลผลิตที่เกิดขึ้นจากสังคมอยู่เสมอ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายจึงต้องเป็นผู้มีความรู้ในเรื่องนี้พอเพียงที่จะสามารถทำหน้าที่ทั้งป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด กฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ที่ได้กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ฝายรักษาความสงบมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องด้วยความอาญา ดังนี้

8.1) ผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่และอำนาจในการเกี่ยวข้องด้วยความอาญา ดังต่อไปนี้ (มาตรา 28)

ข้อ 1 เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้านของตนต้องแจ้งความต่อกำนันนายตำบลให้ทราบ

ข้อ 2 เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้านที่ใกล้เคียงต้องแจ้งความต่อผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านนั้นให้ทราบ

ข้อ 3 เมื่อตรวจพบของกลางที่ผู้กระทำความผิดกฎหมายมีอยู่ก็ดี หรือสิ่งของที่สงสัยว่าได้มาโดยการกระทำความผิดกฎหมาย หรือเป็นสิ่งของสำหรับใช้ในการกระทำความผิดกฎหมายก็ดี ให้จับสิ่งของนั้นไว้ และรีบนำส่งต่อกำนันนายตำบล

ข้อ 4 เมื่อปรากฏว่าผู้ใดกำลังกระทำผิดกฎหมายที่ดี หรือมีเหตุควรสงสัยว่าเป็นผู้ที่ได้กระทำผิดกฎหมายที่ดี ให้จับตัวผู้นั้นไว้ และรีบนำส่งต่อกำนันนายตำบล

ข้อ 5 ถ้ามีหมายหรือมีคำสั่งตามหน้าที่ราชการให้จับผู้ใดในหมู่บ้านนั้น เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะจับผู้นั้น และรีบส่งต่อกำนัน หรือกรรมการอำเภอตามสมควร

ข้อ 6 เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้น หรือให้ยึดผู้ใหญ่บ้าน ต้องจัดการให้เป็นไปตามหมาย

8.2) กำนันมีหน้าที่และอำนาจในการที่เกี่ยวกับความอาญา ดังต่อไปนี้ (มาตรา 35)

ข้อ 1 เมื่อทราบข่าวว่า มีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่า ได้เกิดขึ้นในตำบลของตนต้องแจ้งความต่อกรรมการอำเภอให้ทราบ

ข้อ 2 เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่า ได้เกิดขึ้นในตำบลที่ใกล้เคียงต้องแจ้งความต่อกำนันนายตำบลนั้นให้ทราบ

ข้อ 3 เมื่อปรากฏว่า ผู้ใดกำลังกระทำผิดกฎหมายที่ดี หรือมีเหตุควรสงสัยว่าเป็นผู้ที่ได้กระทำผิดกฎหมายที่ดี ให้จับผู้นั้นไว้ และรีบนำส่งต่อกรรมการอำเภอ

ข้อ 4 ถ้ามีหมาย หรือมีคำสั่งตามหน้าที่ราชการให้จับผู้ใดในตำบลนั้น เป็นหน้าที่ของกำนันที่จะจับผู้นั้นแล้วรีบส่งต่อกรรมการอำเภอตามสมควร

ข้อ 5 เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้น หรือให้ยึดกำนัน ต้องจัดการให้เป็นไปตามหมาย

ข้อ 6 ถ้ามีผู้มาขออายัดตัวคนหรือสิ่งของที่ดี หรือผู้ต้องโจรกรรมจะทำกฎหมายตราสิบ หรือมีผู้จะขอทำชันสูตรบาดแผลที่ดี ทั้งนี้ให้กำนันสืบสวนฟังข้อความแล้วรีบนำตัวผู้ขอ และผู้ต้องอายัด และทรัพย์สินของบรรดาที่จะพาไปด้วยนั้นไปยังกรรมการอำเภอ ถ้าสิ่งของอย่างใดจะพาไปไม่ได้ ก็ให้กำนันชันสูตรให้รู้เห็นแล้วนำความไปแจ้งต่อกรรมการอำเภอในขณะนั้น

8.3) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (มาตรา 28 ทวิ)

8.3.1) ช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้านปฏิบัติกิจการตามอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านเท่าที่ได้รับมอบหมายจากผู้ใหญ่บ้านให้กระทำ

8.3.2) เสนอข้อแนะนำ และให้คำปรึกษาต่อผู้ใหญ่บ้านในกิจการที่ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่

8.4) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

8.4.1) ตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน

8.4.2) ถ้ารู้เห็น หรือทราบเหตุการอันใดเกิดขึ้น หรือจะเกิดขึ้น ในหมู่บ้านเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยให้นำความแจ้งต่อผู้ใหญ่บ้านถ้าเหตุการณ์ตามวรรคหนึ่งเกิดขึ้น หรือจะเกิดขึ้นในหมู่บ้านใกล้เคียงให้นำความแจ้งต่อผู้ใหญ่บ้านท้องถิ่นนั้น และรายงานให้ผู้ใหญ่บ้านของตนทราบ

8.4.3) ถ้ามีคนจรเข้ามาในหมู่บ้านและสงสัยว่าไม่ได้มาโดยสุจริตให้นำตัวส่งผู้ใหญ่บ้าน

8.4.4) เมื่อมีเหตุร้ายเกิดขึ้นในหมู่บ้านต้องระงับเหตุปราบปรามติดตามจับผู้ร้ายโดยเต็มกำลัง

8.4.5) เมื่อตรวจพบ หรือตามจับได้สิ่งของใดที่มีไว้เป็นความผิด หรือได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือได้มาโดยการกระทำความผิดให้รับนำส่งผู้ใหญ่บ้าน

8.4.6) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ใดได้กระทำความผิด และกำลังจะหลบหนีให้ควบคุมตัวส่งผู้ใหญ่บ้าน

8.4.7) ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ใหญ่บ้านซึ่งสั่งการโดยชอบด้วยกฎหมาย

9) อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และระเบียบอื่น ๆ

9.1) กฎหมายว่าด้วยทะเบียนราษฎร ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านเป็นนายทะเบียน ผู้รับแจ้ง แจ้งเกิด แจ้งตาย แจ้งย้ายที่อยู่ แจ้งย้ายปลายทาง ปลุกสร้างบ้านใหม่ หรือรื้อถอนบ้าน เมื่อรับเรื่องจากราษฎรแล้วต่อส่งต่อนายทะเบียนอำเภอ การให้ถ้อยคำรับรองบุคคล

9.2) กฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวประชาชน ได้แก่ แจ้งให้ราษฎรผู้มีสัญชาติไทย ที่มีอายุครบ 7 ปีบริบูรณ์ และบุคคลที่ต้องขอมีบัตรไปยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวประชาชน และเป็นเจ้าพนักงานตรวจบัตรประจำตัวประชาชน เมื่อได้รับการแต่งตั้ง

9.3) กฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน อาจจะต้องเป็นพยานบุคคลรับรองบุคคลที่ประสงค์จะจดทะเบียนสมรส ทะเบียนหย่า ทะเบียนรับรองบุตร ทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม ทะเบียนบันทึกฐานะภรรยา และทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัว โดยแนะนำให้ไปติดต่อยังอำเภอ

9.4) กฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ ได้แก่ สำรวจ และจัดทำบัญชีสัตว์ประจำคอก ซึ่งยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณส่งนายทะเบียนเป็นประจำทุกเดือน หรือดำเนินการจดทะเบียนตัวรูปพรรณจากนายทะเบียนท้องถิ่นที่สัตว์นั้นอยู่ในระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามกฎหมายเป็นกรณี ๆ ไป

9.5) กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน อาจต้องเป็นผู้ให้คำรับรองเกี่ยวกับความประพฤติ และหลักฐานของผู้ขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืน เพื่อประกอบการพิจารณาของนายทะเบียนว่ามีคุณสมบัติ และความจำเป็นตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติไว้หรือการควบคุม ดูแล ควบคุมตรวจตราการมี และใช้อาวุธปืนภายในตำบล หมู่บ้าน

10) พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497 ได้แก่ การนำประกาศของ นายอำเภอแจ้งให้ชายสัญชาติไทยที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 18 ไปลงบัญชีทหารกองเกิน ณ ที่ว่าการอำเภอ ท้องที่ การนำประกาศของนายอำเภอไปแจ้งให้ทหารกองเกินที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 21 ใน พ.ศ. นั้น ไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียก ณ ที่ว่าการอำเภอท้องที่ นำราษฎรไปแสดงตนเพื่อคัดเลือกทหาร แนนำทหารผู้ที่หลบหนีราชการทหารให้กลับกรมกอง จับทหารกองเกินที่ไม่มารับหมายเรียก หรือขาดการตรวจเลือกส่งอำเภอ ประกาศให้ทหารกองเกิน หรือกองหนุนในคราวที่มีการระดมพล เพื่อฝึกวิชาทหารและทดลองความพร้อม

11) พระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2522 ได้แก่ เป็นเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา43) มีอำนาจเข้าจัดการใด ๆ และสั่งให้บุคคลใด ๆ เข้าช่วยเหลือ เท่าที่จำเป็น เพื่อขจัดภัยเช่นว่านั้นไปพลางก่อนได้ โดยมีข้อปฏิบัติที่สำคัญ คือ การรายงานเหตุด่วน ให้อำเภอทราบ การแจ้งเตือนภัย การบรรเทา และระงับภัยที่เกิดขึ้น

12) ประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านเมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำความผิด กฎหมาย หรือสงสัยว่าได้มีการกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้นในหมู่บ้านของตนต้องแจ้งความต่องำนัน ให้ทราบ หรือถ้าเกิดขึ้นในหมู่บ้านใกล้เคียงต้องแจ้งความต่อผู้ใหญ่บ้านนั้นให้ทราบ หรือเมื่อตรวจพบ ของกลางเกี่ยวกับการกระทำความผิดกฎหมายให้นำส่งกำนัน นอกจากนี้ผู้ใหญ่บ้านยังมีอำนาจหน้าที่จับกุม ผู้กระทำความผิด หรือจัดการให้เป็นไปตามหมายจับหรือหมายค้น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นเจ้าพนักงาน ฝ่ายปกครอง เมื่อกระทำการตามอำนาจหน้าที่ ผู้ใดดูหมิ่น หรือต่อสู้อุปการชวย่อมมีความผิดต่อเจ้าพนักงาน ทำให้ได้รับโทษหนักขึ้นกว่าความผิดต่อบุคคลธรรมดาขณะเดียวกันกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็น เจ้าพนักงาน หากอาศัยอำนาจหน้าที่กระทำความผิดย่อมมีความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการทำให้ได้รับโทษ หนักขึ้น อัน ได้แก่ ความผิดฐานเจ้าพนักงานปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย อาญา เป็นต้น

13) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้แก่ มีอำนาจหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยภายในเขตที่รับผิดชอบ เป็นพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจตาม ป.วิอาญา มีอำนาจ หน้าที่ในเขตท้องที่ของตนในการสืบสวนคดีอาญา จับกุมผู้กระทำความผิดอาญา มีอำนาจค้น มีอำนาจหน้าที่ จัดการให้เป็นไปตามหมายอาญา

14) กฎหมายว่าด้วยการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านที่อยู่ในท้องที่ที่มีการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เป็นคณะกรรมการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมประจำตำบล (คชก. ตำบล) มีหน้าที่กำหนดอัตราค่าเช่าขั้นสูงของแต่ละท้องที่ และพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับการเรียกเก็บค่าเช่า และเป็นอนุกรรมการส่วนอำเภอ (อชก. ส่วนอำเภอ) โดยมีที่ทำการปกครองอำเภอเป็นเจ้าของเรื่อง มีอำนาจหน้าที่พิจารณาช่วยเหลือเกษตรกร และผู้ยากจนที่ได้รับความเดือดร้อน หรือเสียหายเกี่ยวกับหนี้สินที่ดินทำกิน และคดีความต่าง ๆ

15) กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ได้แก่ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกัน จับกุม ปราบปรามผู้กระทำความผิด และยึดของกลางตามกฎหมายดังกล่าวภายในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ เช่น การทำไม้หวงห้ามโดยไม่ได้รับอนุญาตการเก็บหรือทำอันตรายของป่าหวงห้าม การแปรรูปไม้โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือมีไม้แปรรูปไว้ในครอบครอง การเคลื่อนย้ายไม้เรือนเก่าโดยไม่ถูกต้อง เป็นต้น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ยังทำหน้าที่สอดส่องดูแลพื้นที่ป่าไม้ในความรับผิดชอบ เมื่อพบว่าป่าไม้ในเขตท้องที่ถูกรุกทำลายให้รายงานอำเภอหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจทราบโดยเร็ว และให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาการรุกรุกทำลายป่า

16) กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ ได้แก่ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ รวมทั้งมีอำนาจสั่งให้ผู้ใดออกจากป่าสงวนแห่งชาติ หรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำความผิดแก้ไขหรือถอนสิ่งที่เป็นอันตรายต่อป่า หรือทำให้ป่าเสื่อมสภาพ ทั้งนี้มีอำนาจ และหน้าที่ได้ภายในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ

17) กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ได้แก่ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายนี้ รวมทั้งตรวจสอบการอนุญาตต่าง ๆ ภายในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ

18) กฎหมายว่าด้วยการชลประทานราษฎร ได้แก่ การเกณฑ์แรงงาน หรือเครื่องอุปกรณ์ การชลประทานส่วนราษฎรในเวลาฉุกเฉิน เป็นผู้แบ่ง และควบคุมงานในการแบ่งปันการงาน และเครื่องอุปกรณ์ชลประทานส่วนราษฎร และแบ่งปันน้ำในเขตชลประทานส่วนราษฎร

19) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารการใช้น้ำ และการบำรุงรักษาแหล่งน้ำขนาดเล็ก พ.ศ. 2525 ได้แก่ ประสานงานการของโครงการร่วมกับกลุ่มราษฎรและองค์กรระดับหมู่บ้าน จัดหางบประมาณ หรือแรงงานสมทบการก่อสร้างที่จำเป็นจัดตั้งกลุ่มใช้น้ำและสนับสนุนให้มีการวางระเบียบ เพื่อบริหารการใช้น้ำ ดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องของโครงการและมีการวางแผนการนำน้ำไปใช้ และใช้น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุดเร่งรัดกลุ่มผู้ใช้น้ำให้มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาซ่อมแซมโครงการและพื้นที่แหล่งน้ำ

20) พระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508 กรณีในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบล ได้แก่ เป็นเจ้าพนักงานสำรวจตามแบบแสดงรายการที่ดิน (ภ.บ.ท.5) ในเขตท้องที่นั้น ๆ โดยต้องการรับการแต่งตั้งจากองค์กรบริหารส่วนตำบล สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว

21) พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 ได้แก่ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในการรับแจ้งสัตว์ป่วย หรือตาย เมื่อมีกรณีมีสัตว์ป่วย หรือตาย โดยรู้ว่าเป็นโรคระบาด มีสัตว์ป่วย หรือตายโดยไม่รู้สาเหตุในหมู่บ้านเดียวกัน หรือบริเวณใกล้เคียงกัน มีสัตว์ป่วย หรือตายมีอาการคล้ายคลึงกัน ในระยะเวลาห่างกันไม่เกิน 7 วัน และเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในการออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของสัตว์จัดการ ดังนี้ 1) กักขัง แยก หรือย้ายสัตว์ป่วย หรือสงสัยว่าป่วยไว้ภายในเขตตามวิธีการที่กำหนด 2) ฝัง หรือเผาซากสัตว์นั้น ณ ที่ที่กำหนด ถ้าการฝัง หรือเผาไม่อาจทำได้ให้ทำลายโดยวิธีอื่นตามที่เห็นสมควร 3) กักขัง แยก หรือย้ายสัตว์ที่อยู่ร่วมฝูง หรือเคยอยู่ร่วมฝูงกับสัตว์ที่ป่วย หรือสงสัยว่าป่วย หรือตายไว้ภายในเขตตามวิธีการที่กำหนด

22) กฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อ ได้แก่ หากพบโรคติดต่อเกิดขึ้นในตำบล หมู่บ้าน ต้องรีบแจ้งให้ทางราชการทราบ เพื่อป้องกันมิให้โรคระบาดลุกลาม ต่อไป

23) กฎหมายว่าด้วยการกำจัดผักตบชวา ได้แก่ เป็นเจ้าพนักงานผู้ปกครองท้องที่มีหน้าที่เรียกกรมราษฎรช่วยกันกำจัดผักตบชวา โดยให้ถือว่าเป็นสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่ง

ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร (2547) ได้กล่าวถึง อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะนักปกครองท้องที่ โดยสามารถสรุปบทบาท และหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะนักปกครองท้องที่ ได้ 11 ประการ คือ

1. หัวหน้าของราษฎร และมีหน้าที่รักษาความสงบควบคุม ดูแลลูกบ้าน ให้ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งจะต้องพึงกระทำตามกฎระเบียบแบบแผนของทางราชการ รวมทั้งกระทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎร ทั้งนี้รวมถึงการประนีประนอมข้อพิพาทของราษฎรด้วย

2. เป็นผู้รายงานต่อทางราชการ เมื่อมีทุกข์ภัยเกิดขึ้นแก่ลูกบ้าน รวมทั้งรู้เห็นเหตุการณ์แปลกประหลาดอันใดเกิดขึ้นในหมู่บ้านของคน

3. เป็นผู้นำข้าราชการไปประกาศแก่ราษฎร รวมทั้งทำการอบรมสั่งสอน หรือชี้แจงข้าราชการแก่ราษฎร เช่น ประกาศตามกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือน และที่ดิน การรับราชการทหาร การรับมรดกที่ดิน เป็นต้น

4. เป็นผู้จัดทำบัญชีสำมะโนครัว รวมไปถึงการทะเบียนราษฎร การจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน ทะเบียนครอบครัว ทะเบียนอาวุธปืน และทะเบียนตามกฎหมายคณะสงฆ์ มัสยิดอิสลาม โบสถ์คริสต์ ศาลเจ้า

5. เป็นผู้ดูแลกิจการสาธารณประโยชน์ ทั้งในกรณีเกิดเหตุร้ายสำคัญ ๆ เช่น เหตุจลาจล ฆ่ากันตาย ตีชิง ปล้นทรัพย์ ไฟไหม้ การดูแลสาธารณประโยชน์ เช่น สาธารณสมบัติของแผ่นดิน สุสาน และฌาปนสถาน ที่ดินสาธารณประโยชน์ทางหลวง ที่ราชพัสดุ รวมทั้งการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนด้วย

6. ฝึกหัดคนไทยให้รู้จักหน้าที่ และการกระทำในเวลารบ ทั้งการดำเนินการตาม พ.ร.บ.รับราชการทหาร การป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน การอาสารักษาดินแดน และกิจการอาสาสมัคร

7. การบำรุง และส่งเสริมอาชีพของราษฎร เช่น การปฏิบัติตามกฎหมายที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ยากจน การปฏิรูปที่ดิน การจัดรูปที่ดินเพื่อการเกษตร การจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ การป่าไม้ ป่าสงวนแห่งชาติ การสงวน และคุ้มครองสัตว์ป่า การชลประทาน หลวง การค้าข้าว การกำหนดราคาสินค้า และป้องกันการผูกขาด การควบคุมมาตรฐานชั่งตวง วัด โรงงาน น้ำมันเชื้อเพลิง การส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ อุตสาหกรรมในครัวเรือน กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ รวมตลอดถึงการเก็บภาษีอากรต่าง ๆ ทั้งภาษีบำรุงท้องที่ภาษีโรงเรือน และที่ดิน ภาษีป้าย และภาษีประมวลรัษฎากรอีกด้วย

8. จัดการระวัง และป้องกันโรคติดต่อ หรือโรคระบาดทั้งในคน และสัตว์ รวมทั้งการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานต่าง ๆ

9. จัดระเบียบเรียบร้อยในหมู่บ้าน ตำบล ทั้งในด้านรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย การกำจัดผักตบชวา การสาธารณสุข รวมทั้งการวางผังเมืองในระดับตำบล หมู่บ้าน

10. เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับความอาญา โดยเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง ตามประมวลกฎหมาย หรือวิธีพิจารณาความอาญา การสืบสวน รวมทั้งช่วยเหลือเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติ ตามกฎหมาย หรือตามหมายจับ หมายค้นที่ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติ

11. รับผิดชอบ ดูแลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสภาตำบล โดยกำนัน จะเป็นประธานสภาตำบล และผู้ใหญ่บ้าน จะเป็นกรรมการสภาตำบล โดยตำแหน่ง โดยเฉพาะ เช่น โครงการสร้างงานในชนบท (กสช.) เป็นต้น

สุพรรณณี เกสรินทร์ และคณะ (2558, น. 10) ได้กล่าวถึง อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ รวมทั้งการปฏิบัติตามกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภารกิจหลักที่สำคัญ ดังนี้

1. ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย เช่น การประชุมชี้แจง ข้าราชการแก่ราษฎร การจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และถูกสุขลักษณะ การดูแลราษฎร ให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

อาชญากรรม อาวุธสงคราม แหล่งอบายมุข การทำลายป่าไม้ และทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ

2. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ และการพัฒนาสังคม เช่น การส่งเสริมสนับสนุน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง การพัฒนา และส่งเสริมอาชีพให้กับราษฎรในด้านการเกษตร ลักษณะไร่นาสวนผสม การรวมกลุ่มออมทรัพย์ การจัดร้านค้า หรือลานค้าชุมชน รวมทั้งการสร้าง ความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยใช้กระบวนการประชาคมหมู่บ้าน

3. ด้านการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม โดยการดูแล และเชิญชวนราษฎรให้รักษาธรรมชาติ รักป่าไม้ รักสิ่งแวดล้อมร่วมมือกับราษฎร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการปลูกต้นไม้ในป่า ริมถนนทุกสาย และสถานที่สำคัญ ๆ ช่วยกันกำจัดขยะมูลฝอย ป้องกันไม่ให้ น้ำในแม่น้ำลำคลอง ทะเล เน่าเสีย

4. ด้านการอำนวยความสะดวกธรรม เช่น การไกล่เกลี่ยประนีประนอม การระงับข้อพิพาทต่าง ๆ การสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในตำบล หมู่บ้าน

5. ด้านการบริการ เช่น การให้บริการด้านงานทะเบียน งานบัตรประจำตัวประชาชน และการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยราชการทุกกระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงมหาดไทย (2560) พล.อ.อนุพงษ์ เผ่าจินดา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้มอบนโยบายแก่นักำนัน ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 แก่นักำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ ศูนย์ประชุมเอนกประสงค์กาญจนาภิเษกมหาวิทยาลัยขอนแก่น ทั้งนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้กล่าวว่านักำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลในพื้นที่ ดังนี้

1. การปกป้องเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ นักำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่ปกป้องเทิดทูนอย่าให้ใครมาจาบจ้วง ร่วมกันแสดงออกถึงความจงรักภักดี เพราะสถาบันพระมหากษัตริย์ ถือเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนในชาติ สร้างความสามัคคีและความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ศึกษาและน้อมนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินงาน และใช้ในชีวิตประจำวัน เชิญชวนให้ประชาชนในหมู่บ้าน ตำบล ร่วมปลูกดอกดาวเรืองให้เบ่งบานในช่วงงานพระราชพิธีถวายพระบรมศพ และนักำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต้องช่วยหน่วยงานภาครัฐในการดูแลพี่น้องประชาชนที่จะร่วมเดินทางมาถวายพระเพลิงพระบรมศพ เสมือนหนึ่งว่าเป็น “แขก” ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10

2. ด้านเศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ในปัจจุบันประเทศไทยต้องเผชิญกับรายได้ที่เหลื่อมล้ำไม่สมดุล ทำให้ไม่อาจพัฒนาประเทศไปมากกว่านี้ได้ รัฐบาลจึงจำเป็นต้องสร้างโมเดลเพื่อปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศ และนำพาประชาชนไปสู่ “ประเทศไทย 4.0” ดังนั้น นักำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ต้องช่วยกันผลักดันส่งเสริมสนับสนุนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อเชื่อมโยงกับการพัฒนาประชาคมอาเซียน (AEC) ให้ขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพนำประเทศสู่ ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ภายใต้แนวคิด “ประชารัฐ” อย่างเป็นทางการ และในปี 2560 รัฐบาลได้มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามา มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยได้จัดให้มี (อินเทอร์เน็ตประชารัฐ หรืออินเทอร์เน็ตหมู่บ้าน) อย่างน้อยหมู่บ้านละ 1 จุด กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ต้องศึกษาการใช้งานอินเทอร์เน็ตเพื่อให้เกิดประโยชน์ และนำข้อมูลมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้แก่ประชาชนในพื้นที่ได้

3. ด้านการเมือง การได้มาซึ่งอำนาจรัฐ / การใช้ซึ่งอำนาจรัฐ คือ การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 รัฐบาลได้ดำเนินการปฏิรูปประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเมืองถือเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศ กำหนด ผู้ใหญ่บ้านต้องสร้างความเข้าใจในพื้นที่ช่วยเหลือหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เพื่อให้ได้ผู้แทนของประชาชนที่มีความพร้อมด้านคุณธรรม จริยธรรมเป็น “คนเก่ง และ คนดี” เพื่อเป็นตัวแทนในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พัฒนาประเทศ และรัฐบาลมีนโยบายเกี่ยวกับการบูรณาการแผนพัฒนาพื้นที่ (One Plan) เพื่อร่วมกันพัฒนาและแก้ไขปัญหาของพื้นที่ โดยร่วมกับส่วนราชการ ภาคเอกชน และประชาชน เพื่อให้การบริหารงานดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลและยุทธศาสตร์ โดยกระทรวงมหาดไทยได้เสนอให้รัฐบาลพิจารณาปรับปรุงระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ให้เป็นฉบับเดียวกัน

4. ด้านสังคม และวัฒนธรรม กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ต้องช่วยกล่อมเกลาคคนในสังคมโดยเริ่มต้นจากครอบครัว โรงเรียน หมู่บ้าน และชุมชน เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณธรรม มีความกตัญญูรู้คุณ เพื่อสร้างสังคมให้หน้าอยู่และจะได้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาประเทศ ช่วยกำกับดูแล พื้นที่ของตนเอง ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแจ้งข้อมูลข่าวสาร และตรวจสอบพื้นที่อย่าให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ทั้งในเรื่องของการค้ามนุษย์ และยาเสพติด เพราะถือว่าเป็นปัญหาร้ายแรงของชาติ นอกจากนี้กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน จะต้องช่วยกันอนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมอันดีงามที่เป็นเอกลักษณ์ในพื้นที่ให้เกิดความงดงาม เพื่อเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศ

5. ด้านสิ่งแวดล้อม ในฐานะผู้นำท้องที่ กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ต้องร่วมมือกับอปท. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดตั้ง “ชมรมคนริมน้ำ” ในการดูแลรักษาความสะอาดของแม่น้ำลำคลองในพื้นที่ให้ปราศจากวัชพืชอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ร่วมกันแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยคัดแยกขยะก่อนทิ้ง เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกให้คนในพื้นที่ ช่วยส่งเสริมให้ประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่เหมาะสม และไม่ใช้สารเคมีในการเพาะปลูก เพื่อลดปัญหาสารพิษตกค้าง และกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ต้องช่วยนายอำเภอดูแลรักษาป้องกันที่ดินสาธารณประโยชน์ ปฏิบัติหน้าที่ในการชี้แนวเขตเพื่อไม่ให้มีการแสวงหาผลประโยชน์ทุจริต หรือใช้อำนาจมิชอบในการออกเอกสารสิทธิ

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะผู้นำท้องที่ที่จะต้องเสียดสละ มุ่งมั่น และทุ่มเทในการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนให้กับพี่น้องประชาชน ช่วยกันทำงานภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีนที่เน้นย้ำเรื่องการพัฒนาประเทศผ่านกลไก “ประชารัฐ” ด้วยการสร้างความเข้มแข็งจากภายในเพื่อให้ประเทศพัฒนาสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตร กำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจหน้าที่หลักอยู่ 3 ประการ คือ

1. อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น การรักษาความสงบเรียบร้อย การอำนวยความเป็นธรรม การอำนวยความสะดวกบริการแก่ประชาชน และการประสานงานส่วนราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เป็นต้น

2. อำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานตามนโยบายรัฐบาล หรือภารกิจที่ได้รับมอบหมายเป็นพิเศษจากรัฐบาล เช่น การแก้ไขปัญหาเสพติด การขับเคลื่อนงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามแนวคิดแบบเศรษฐกิจพอเพียง การขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ เป็นต้น

3. อำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานการแก้ไขปัญหาเฉพาะพื้นที่ เช่น การแก้ไขปัญหาการเผาป่า ปัญหาหมอกควัน การป้องกันและปราบปราม การบุกรุกทำลายป่า การป้องกันและปราบปรามการบุกรุกที่ดินสาธารณะประโยชน์ หรืองานปัญหาอื่น ๆ ในหมู่บ้าน ตำบลนั้น ๆ

2.4 บริบททั่วไปพื้นที่วิจัย

อำเภอสำโรง เดิมประกอบด้วย ตำบลสำโรง ตำบลหนองไฮ ตำบลโนนกาเส้น ตำบลค้อน้อย ตำบลโคกสว่าง ตำบลโคกค่อง ซึ่งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภวารินชำราบ ต่อมาเพื่อความสะดวกในการพัฒนาท้องที่ จึงได้ขอแยกมาตั้งเป็นกิ่งอำเภอสำโรง เมื่อวันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2528 กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศตั้ง “กิ่งอำเภอสำโรง” ต่อมาเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 กิ่งอำเภอสำโรงได้รับยกฐานะเป็น “อำเภอสำโรง” มีเขตการปกครอง 9 ตำบล ซึ่งเพิ่มจากเดิม 3 ตำบล คือ ตำบลขามป้อม (แยกออกจากตำบลสำโรง) ตำบลบอน (แยกออกจากตำบลโนนกาเส้น) และตำบลโนนกลาง (แยกออกจากตำบลหนองไฮ)

2.4.1 ที่มาของชื่ออำเภอ “สำโรง”

เป็นชื่อของต้นไม้ชนิดหนึ่ง มูลเหตุที่ตั้งชื่อว่า “สำโรง” เพราะแต่ก่อนมีต้นสำโรงใหญ่อยู่ในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของหมู่บ้าน

2.4.2 คำขวัญอำเภอสำโรง

“ดินแดนข้าวหอม ดอกพะยอมบานน้ำ ลำน้ำผักปลาชุม โอบอุ้มคุณธรรม งามล้ำผ้าไหม
เสื่อเตย”

2.4.3 ตำแหน่งที่ตั้งอำเภอสำโรง

อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ของจังหวัดอุบลราชธานี มีระยะทางห่างจากจังหวัดอุบลราชธานี
ประมาณ 26 กิโลเมตร และที่ว่าการอำเภอสำโรงตั้งอยู่บ้านบุรพา หมู่ที่ 9 ตำบลสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี
รหัสไปรษณีย์ 34360

2.4.4 สภาพพื้นที่อำเภอสำโรง

มีเนื้อที่ประมาณ 416 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 260,000 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.6 ของ
พื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
ทิศใต้	ติดกับอำเภอโนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ
ทิศตะวันออก	ติดกับอำเภวารินชำราบและอำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี
ทิศตะวันตก	ติดกับอำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

2.4.5 ลักษณะภูมิประเทศ

อำเภอสำโรง พื้นที่ทั่ว ๆ ไปเป็นที่ราบลุ่ม ลักษณะของดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย

2.4.6 ประชากร และอาชีพ

อำเภอสำโรง มีประชากรทั้งสิ้น 54,316 คน แยกเป็นชาย 27,198 คน หญิง 27,118 คน จำนวน
ครัวเรือน 14,021 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

2.4.7 ข้อมูลทางการดำเนินพื้นที่การปกครอง

อำเภอสำโรง มีจำนวน 9 ตำบล 109 หมู่บ้าน ประกอบด้วย ดังนี้

- 2.4.7.1 ตำบลสำโรง จำนวน 17 หมู่บ้าน ประชากร 7,325 คน
- 2.4.7.2 ตำบลโคกก่อง จำนวน 17 หมู่บ้าน ประชากร 6,306 คน
- 2.4.7.3 ตำบลหนองไฮ จำนวน 12 หมู่บ้าน ประชากร 6,352 คน
- 2.4.7.4 ตำบลค้อน้อย จำนวน 17 หมู่บ้าน ประชากร 7,870 คน
- 2.4.7.5 ตำบลโนนกาเส้น จำนวน 17 หมู่บ้าน ประชากร 7,781 คน
- 2.4.7.6 ตำบลโคกสว่าง จำนวน 12 หมู่บ้าน ประชากร 8,058 คน
- 2.4.7.7 ตำบลโนนกลาง จำนวน 10 หมู่บ้าน ประชากร 4,513 คน
- 2.4.7.8 ตำบลบอน จำนวน 7 หมู่บ้าน ประชากร 3,342 คน
- 2.4.7.9 ตำบลข้ามป้อม จำนวน 9 หมู่บ้าน ประชากร 2,769 คน

2.4.8 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ประกอบด้วย เทศบาลตำบอง จำนวน 1 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 8 แห่ง

2.4.9 ข้อมูลด้านสังคม การศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม

อำเภอตำบองมีประชากรนับถือศาสนาพุทธ ประมาณร้อยละ 99.064 และนับถือศาสนาคริสต์ ประมาณร้อยละ 0.36 และมีสถานที่สำคัญด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย ดังนี้

2.4.9.1 โรงเรียนมัธยม จำนวน 2 แห่ง

2.4.9.2 โรงเรียนประถม จำนวน 54 แห่ง

2.4.9.3 การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 1 แห่ง

2.4.9.4 วัดและที่พิกสงฆ์ จำนวน 43 แห่ง

2.4.9.5 โบสถ์คริสต์ จำนวน 1 แห่ง

2.4.9.6 ชนเผ่าพื้นเมือง จำนวน 2 ชนเผ่า

2.4.9.7 สภาวัฒนธรรมอำเภอ จำนวน 1 แห่ง

2.4.9.8 สภาวัฒนธรรมตำบล จำนวน 9 แห่ง

2.4.9.9 ประเพณีพื้นเมืองอีสาน สีต 12 กลอง 14

2.4.9.10 กลุ่ม อสม. จำนวน 1,009 คน

2.4.9.11 กลุ่ม อปพร. จำนวน 3,913 คน

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สงคราม กอสุทธิธีระกุล (2514) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นในหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้ชี้ให้เห็นว่าระบบกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นของกลุ่มบ้านคูเมืองมาแต่โบราณกาลมีเค้ามาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย การจัดตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้อาศัยเค้าเดิมดังกล่าวมาเป็น 28 แนวทางในการจัดตั้ง ซึ่งทำให้ราษฎรได้เข้าใจและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการบริหารอันเป็นความประสงค์ที่แท้จริงของทางราชการในการจัดหาผู้ปกครองระดับหมู่บ้าน และตำบลที่มีฝีมือดีในหมู่บ้านขึ้นมาทำการปกครองดูแลชาวบ้านให้ได้รับความสุขสบายมากที่สุด กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นตัวจักรสำคัญของทางราชการ เนื่องจากเป็นผู้นำในการพัฒนาชนบทอย่างแท้จริงแต่รัฐบาลจำเป็นต้องยกระดับความรู้ความสามารถของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้สูงขึ้นเพื่อให้ปฏิบัติการกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพตามความเจริญเติบโตของบ้านเมือง

สมบูรณ์ สุขสำราญ (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รากฐานของแผ่นดิน ประสงค์ เพื่อที่จะศึกษาสถานภาพ บทบาท และวิเคราะห์ศักยภาพของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทั่วประเทศ เพื่อเป็น ข้อมูลพื้นฐานแก่ศูนย์ข้อมูลทางการเมืองของสภาวิจัยแห่งชาติ ซึ่งผลการวิจัยได้สรุป สถาน (Status) ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในปัจจุบันได้เป็น 4 ประการ คือ 1) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในสถานะเจ้าหน้าที่ ของรัฐ 2) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในสถานะตัวแทนของประชาชน 3) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในสถานะผู้บริหาร /ผู้แทนประชาชนในหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น และ 4) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในสถานะผู้นำ (Leadership) ของชุมชน สถาบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นสถาบันหลัก สถาบันหนึ่งควบคู่กับสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สังคมชนบทไทยการปฏิบัติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีอิทธิพลเหนือความคิด ความเป็นอยู่ และการ ตัดสินใจของราษฎรลูกบ้านแต่ปัญหาจุดอ่อนที่สำคัญ คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ยังขาดความรู้ทั้งในเรื่อง ของอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ แม้กระทั่งความรู้ทางหนังสือ (เพราะ ส่วนใหญ่มีความรู้ระดับ ป.4) ทำให้การทำงาน ด้านการเอกสารบางเรื่องค่อนข้างจะล่าช้าไม่คล่องตัว เท่าที่ควร มีความไม่สมดุลระหว่างภารกิจที่ได้รับมอบหมายกับคำตอบแทนที่ทางราชการมอบให้ และยังไม่ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่าย และ 29 เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ ที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ด้วย ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังมีความ สับสนในบทบาท อำนาจหน้าที่ เนื่องจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีฐานะเป็นทั้งตัวแทนของรัฐและ ตัวแทนของประชาชน

ฉลวย พ่วงพลับ (2548, น. 44) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน : ศึกษากรณี อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า 1) เมื่อพิจารณาบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน รายชื่อคำถามในแต่ละด้าน ปรากฏผลดังนี้ 1.1) บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ด้านการปกครองและรักษา ความสงบเรียบร้อย ที่ปฏิบัติได้จริงในปัจจุบันโดยเฉลี่ยและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด และพบว่า การจัดทำบัญชีสำมะโนครัวในหมู่บ้าน มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด และรองลงมา ได้แก่ การรักษา ความสงบและป้องกันความทุกข์ภัยราษฎร ส่วนบทบาทที่ประชาชนคาดหวังโดยเฉลี่ยและรายด้าน อยู่ในระดับมากทั้งหมด ยกเว้นการจัดการตามหมายสั่งให้คืน หรือให้ยึดของเจ้าพนักงาน อยู่ในระดับ ปานกลาง และพบว่า การรักษาความสงบและป้องกันความทุกข์ภัยแก่ราษฎร จัดทำมีคะแนนเฉลี่ย สูงสุดและ รองลงมา ได้แก่ จัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อยถูกต้องด้วยสุจริต 1.2) บทบาท กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ 45 อากร ในเขตท้องที่ตำบลหมู่บ้าน การจัดทำ บัญชีราษฎรที่จะต้องเสียภาษีอากรและการสำรวจเร่งรัด จัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการบำรุงและส่งเสริมอาชีพของราษฎรในทางเกษตรกรรม พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม การตรวจตราและรักษาผลประโยชน์ในการอาชีพของราษฎร และการให้คำปรึกษาช่วยเหลือแก่เกษตรกร และผู้ยากจน อยู่ในระดับมาก 1.3) บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อม ที่ปฏิบัติได้จริงในปัจจุบัน โดยเฉลี่ยและรายชื่อ อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นการป้องกัน และปราบปรามการกระทำผิดตาม พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติอยู่ในระดับน้อย สำหรับบทบาทที่ประชาชน คาดหวัง โดยเฉลี่ยและรายชื่อคำถาม อยู่ในระดับมากทั้งหมด เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า การป้องกัน และปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า และการกระทำผิดต่าง ๆ ในเขตรับผิดชอบ และการช่วยเหลือ ในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมตาม พ.ร.บ. ส่งเสริม และรักษา มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ตามลำดับ 2.4 บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านด้านการทะเบียนต่าง ๆ ที่ปฏิบัติได้จริงในปัจจุบัน โดย เฉลี่ยและรายชื่อ อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด สำหรับบทบาทที่ประชาชนคาดหวัง โดยเฉลี่ยและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นการสำรวจจัดทำบัญชีสัตว์ที่ยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณสัณฐาน / ตาย อยู่ในระดับปานกลาง 1.5) บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ที่ปฏิบัติได้จริงในปัจจุบัน โดยเฉลี่ย และรายชื่ออยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด สำหรับบทบาทที่ประชาชนคาดหวัง โดยเฉลี่ยและรายชื่อ อยู่ในระดับมากทั้งหมด และพบว่า การแจ้งเตือนภัย และให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการป้องกัน สาธารณภัย มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 2.6 บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ด้านนโยบายเร่งด่วนอื่น ๆ ที่ปฏิบัติ ได้จริงในปัจจุบัน โดยเฉลี่ยและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด สำหรับบทบาทที่ประชาชน คาดหวัง โดยเฉลี่ยและรายชื่ออยู่ในระดับมากทั้งหมด และพบว่า การดำเนินการป้องกันปราบปราม ยาเสพติดมี คะแนนเฉลี่ยสูงสุด 2.) เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติได้จริงในปัจจุบันกับ บทบาทที่ประชาชนคาดหวังในแต่ละด้าน ปรากฏผลดังต่อไปนี้ 2.1) บทบาทด้านการปกครองและ รักษาความสงบเรียบร้อยที่ปฏิบัติได้จริงในปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง บทบาทด้าน การปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยที่ประชาชนคาดหวังจัดอยู่ในระดับมาก 2.2) บทบาท ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพที่ปฏิบัติได้จริงในปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง บทบาท ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพที่ประชาชนคาดหวัง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 2.3) บทบาท ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ปฏิบัติได้จริงในปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง บทบาทด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ประชาชนคาดหวัง มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก 2.4) บทบาทด้านการทะเบียนต่าง ๆ ที่ปฏิบัติได้จริงในปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง บทบาทด้านการทะเบียนต่าง ๆ ที่ประชาชนคาดหวัง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2.5) บทบาท ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่ปฏิบัติได้จริงในปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง บทบาท ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่ประชาชนคาดหวัง มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมาก 3.6) บทบาทด้านนโยบาย เร่งด่วนอื่น ๆ ที่ปฏิบัติได้จริงในปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง บทบาทด้านนโยบายเร่งด่วน อื่น ๆ ที่ประชาชนคาดหวัง มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก

คำริ คำภัดัน (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับการปกครองท้องถิ่น : กรณีศึกษา อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี พบว่า 1) บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบันจะได้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการใช้อำนาจปกครองราษฎรและรักษาความสงบเรียบร้อยมากที่สุด 2) ปัญหาอุปสรรคของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในปัจจุบัน คือ ปัญหาทางด้านกฎหมาย และด้านงบประมาณ 3) บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอนาคตจะปฏิบัติหน้าที่ด้านการใช้อำนาจปกครองราษฎรและรักษาความสงบเรียบร้อย และในอนาคตหากองค์การบริหารส่วนตำบลยกฐานะเป็นเทศบาลแล้ว กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเทศบาลแห่งนั้น จะต้องถูกยกเลิกไปในที่สุด

สุวรรณ มาลี (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามบทบาทหน้าที่ ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า 1) การปฏิบัติงานของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ตามบทบาทหน้าที่ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย การปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับความอาญาและด้านอำนาจหน้าที่อื่น ๆ 2) ผลการปฏิบัติงานของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม ที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งแตกต่างกัน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งแตกต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ไม่แตกต่างกัน

แสงจันทร์ เหล่าสาย (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน : ศึกษากรณี อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่ เห็นว่ามีการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท โดยรวมและรายด้าน 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ด้านการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย และด้านการอำนวยความสะดวก และเห็นว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ในด้านการบริหารและการปฏิบัติงานตามกฎหมายอื่น 2) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีความแตกต่างกันระหว่างอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และตำแหน่ง เห็นว่า มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ โดยรวมและทุกด้านไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) โดยสรุป กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เห็นว่ามีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่โดยรวมและรายด้าน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งข้อสมมตินี้ จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้ดียิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นสมควรได้รับการเชิดชูเกียรติในโอกาสต่อไป

อภิชาติ เทพชมพู (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอจันทาร จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัย พบว่า 1) การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจันทาร จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการปกครอง และรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับความอาญา และด้านอำนาจหน้าที่อื่น ๆ โดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหน้าที่ และความรับผิดชอบเกี่ยวกับความอาญา ด้านอำนาจหน้าที่อื่น ๆ และด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจันทาร จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีตำแหน่ง โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระดับการศึกษา และระยะเวลา ในการดำรงตำแหน่งแตกต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 3) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจันทาร จังหวัดร้อยเอ็ด คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรขอความร่วมมือตัวแทนชาวบ้านทุกครัวเรือนในการจัดเวรยาม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรใกล้ชิดข้อพิพาท โดยไม่รอช้าจนราษฎรต้องฟ้องร้องกันเอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรเข้าไปช่วยเหลือราษฎรให้ทันท่วงทีในยามเกิดภัยพิบัติ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรเรียกประชุมราษฎรอย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรจริงจังกับปัญหาการพนัน และปัญหาเสพติด และ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรปฏิบัติงานร่วมกับอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้านและอาสาสมัครป้องกันฝ่ายพลเรือนให้มากกว่าที่เป็นอยู่

ปราณี เกื้อธนารักษ์ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การรับรู้และความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ศึกษากรณี อำเภอเมืองนนทบุรี เก็บข้อมูลจากประชาชนในอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 398 คน ด้วยแบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่า การรับรู้และความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ศึกษากรณี อำเภอเมืองนนทบุรี อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการป้องกันฝ่ายพลเรือน ด้านการทะเบียน ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย และด้านการพัฒนาอาชีพและสังคม ประชาชนที่มีเพศ และอาชีพต่างกัน มีการรับรู้และอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่ต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้และอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่างกัน

สุพรรณิ เกสรินทร์ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาท กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชน อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัย พบว่า ด้านข้อมูลทั่วไป ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มากกว่าเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง 5 ปีขึ้นไป การวิเคราะห์

บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชน โดยภาพรวมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ใช้การปรองดองในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งมากที่สุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านความร่วมมือร่วมใจอยู่ในระดับมาก ด้านการประนีประนอม อยู่ในระดับมาก ด้านการหลีกเลี่ยง อยู่ในระดับมาก และด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านการบังคับ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับการเปรียบเทียบ คุณลักษณะส่วนบุคคลกับบทบาทการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชน พบว่า ในภาพรวมคุณลักษณะ ด้านอายุ การศึกษา ประสบการณ์ดำรงตำแหน่งที่แตกต่างกัน มีผลต่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ต่างกัน

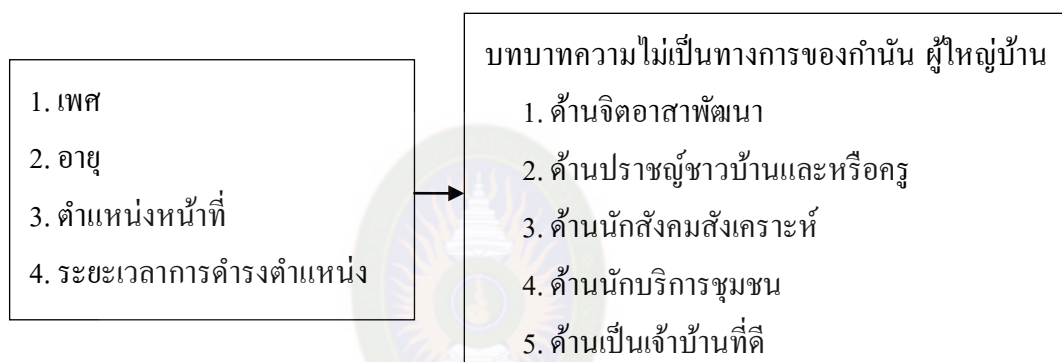
อภิสิทธิ์ คำเจริญ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัย พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ด้านการนำข้อราชการ ไปประกาศแก่ราษฎร มากที่สุดรองลงมา คือ ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครอง ด้านการรายงานต่อทางราชการ ด้านการป้องกันโรคติดต่อ ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ด้านการจัดทำงานทะเบียน และด้านที่เกี่ยวข้องกับความอาญา ตามลำดับ ส่วนผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ไม่แตกต่างกัน

2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัย ได้นำแนวคิดบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนันผู้ใหญ่บ้านของ ประชาชน กล่าวคือ (2550) และจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ประกอบกับการศึกษาสังเคราะห์ปรากฏการณ์เชิงพื้นที่ โดยพิจารณาพฤติกรรมการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นหน้าที่ที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำเป็นต้องกระทำตามลักษณะภูมิสังคม นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการทำวิจัย ได้ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตท้องที่ อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัย ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ เพื่อนำมากำหนดขอบเขตการวิจัย โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

3.1.1.1 ประชาชนที่เป็นตัวแทนคณะกรรมการหมู่บ้าน 9 หมู่บ้าน จำนวน 1,423 คน

3.1.1.2 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสำโรง จำนวน 282 คน

รวมทั้งสิ้น 1,705 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่เป็นตัวแทนคณะกรรมการหมู่บ้าน และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสำโรง จำนวน 324 คน โดยใช้สูตรของ (Yamane, 1973, p. 727) โดยทำการสุ่มตามสัดส่วน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลาก ดังนี้

สูตร
$$n = \frac{N}{1 + Ne^2} \quad (3 - 1)$$

กำหนดให้ N แทน จำนวนประชากรทั้งหมด

n แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

e แทน ค่าความคาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้นสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ กำหนดให้ไม่เกิน .05 แทนค่าในสูตรได้

$$\text{แทนค่าในสูตร} \quad n = \frac{1,705}{1 + 1,705[0.5]^2}$$

คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้เท่ากับ 323.99 คน เพื่อให้ได้จำนวนเต็ม จึงเพิ่มเป็น 324 คน

จากการคำนวณจะได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 324 คน เนื่องจากขนาดของประชากรแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกัน จึงคำนวณตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากร (Quota Sampling) ได้ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับ	คณะกรรมการหมู่บ้านและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)	สัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	ตำบลตำโรง	265	50
2	ตำบลโคกก่อง	254	48
3	ตำบลหนองไฮ	234	44
4	ตำบลค้อน้อย	254	48
5	ตำบลโนนกาเส้น	213	40
6	ตำบลโคกสว่าง	131	25
7	ตำบลโนนกลาง	134	25
8	ตำบลบอน	122	23
9	ตำบลขามป้อม	98	19
	รวม	1,705	324

หมายเหตุ. ปรับปรุงจากจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง, โดย ที่ทำการปกครองอำเภอตำโรง, 2561, อุบลราชธานี : ที่ทำการปกครองอำเภอตำโรง.

3.1.3 วิธีสุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยนำรายชื่อประชากรทั้งหมดจัดทำเป็นฉลากใส่กล่อง แล้วหยิบครั้งละหนึ่งรายชื่อได้รายชื่อใดฉบับนั้นก็ได้นำรายชื่อนั้นกลับลงกล่องแล้วหยิบใหม่ หากได้ชื่อเดิมจะใส่กลับลงไปกล่องแล้วจับสลากใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้ทุกรายชื่อมีโอกาสถูกเลือกเท่ากันทำงานได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครบถ้วน คือ 324 คน

3.1.4 กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์

ในการศึกษาครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และผู้วิจัยได้ดำเนินการทำการศึกษานำร่อง (Pilot Study) โดยการลงพื้นที่และทำการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ จำนวน 10 คน โดยคัดเลือกจากผู้มีคุณสมบัติผลงานโดดเด่น ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 5 คน และตัวแทนประชาชน 5 คน ในท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี ดังนี้

3.1.4.1 นายฤทธิชัย สิงหาสิน	ตำแหน่ง กำนัน
3.1.4.2 นายสมบัติ มะสัน	ตำแหน่ง กำนัน
3.1.4.3 นางสุริยา ทวีกาล	ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน
3.1.4.4 นายพนม วิวิธแสง	ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน
3.1.4.5 นางโสม คำแพงเงิน	ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน
3.1.4.6 นางนฤมล रामอายุ	ตำแหน่ง คณะกรรมการหมู่บ้าน
3.1.4.7 นายสถิต บุคดาลี	ตำแหน่ง คณะกรรมการหมู่บ้าน
3.1.4.8 นายผาแดง สิมาวัน	ตำแหน่ง คณะกรรมการหมู่บ้าน
3.1.4.9 นางสาวณิชกานต์ ทาคำห่อ	ตำแหน่ง คณะกรรมการหมู่บ้าน
3.1.4.10 นางสาววิจิษฐา ทะคำวง	ตำแหน่ง คณะกรรมการหมู่บ้าน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 ลักษณะเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทาง ได้แก่

3.2.1.1 แบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists) จำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่งหน้าที่ และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับระดับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert's Five Rating Scales) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 45) โดยมี 5 ระดับ ดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี

3.2.2 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัย ได้ศึกษาการสร้างเครื่องมือตามลำดับ ดังนี้

3.2.2.1 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผน และทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี วิธีสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

3.2.2.2 ร่างแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี

3.2.2.3 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

3.2.2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านภาษา และด้านการวัดผลประเมินผล โดยการหาค่าความสอดคล้อง (IOC = Index of Item : Objective Congruence) โดยกำหนด ดังนี้

+1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

-1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

1) ดร.สนุกสิงห์มาตร วุฒิกการศึกษา รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รป.ด.) ตำแหน่ง อาจารย์พิเศษ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ ยโสธร เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ด้านเนื้อหา

2) นายชนันท์รัฐ สินธุประสิทธิ์ วุฒิกการศึกษา ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (คศ.ด.) สาขาวิชาภาษาไทย ตำแหน่ง ครูสอนภาษาไทย (คศ.1) โรงเรียนเทศบาลวารินวิชาชาติ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ด้านภาษา

3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ สิงห์เลิศ วุฒิกการศึกษา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชาประชากรศาสตร์ ตำแหน่งคณบดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ด้านการวัดและประเมินผล

3.2.2.5 นำข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .67 ขึ้นไป ไปทดลองใช้ โดยนำไปทดลองใช้ (Try Out) นำไปใช้กับประชากรอื่น ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 42 คน และนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach ' s Alpha Coefficient) งานวิจัยนี้ มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม .89

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

3.3.1 ขอนหนังสือรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัยจากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงนายอำเภอสำโรงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.2 ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามด้วยตัวเองทุกฉบับ

3.3.3 ประสานงานผ่านผู้นำชุมชนเพื่อประสานงานเก็บรวบรวมแบบสอบถาม

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วย โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องแบบสอบถามที่ได้รับคืนปรากฏว่าสมบูรณ์ ถูกต้องทั้งหมด

3.4.2 นำแบบสอบถาม ลงรหัส (Coding Form)

3.4.3 นำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้วให้คะแนนแต่ละข้อ โดยกำหนดไว้ 5 ระดับตามวิธีการของ ลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 95)

มีบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในระดับมากที่สุดให้ 5 คะแนน

มีบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในระดับมากให้ 4 คะแนน

มีบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในระดับปานกลางให้ 3 คะแนน

มีบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในระดับน้อยให้ 2 คะแนน

มีบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในระดับน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน

3.4.4 กำหนดการแปลความหมายความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่องค์การอนามัยโลก จังหวัดอุบลราชธานี ดังนี้ (รังสรรค์ สิงห์เลิศ, 2551, น. 186)

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อยู่ในระดับมากที่สุด

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3.5.2 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ระดับบทบาทความไม่เป็นทางการของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.5.3.1 เปรียบเทียบบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกเพศที่แตกต่างกัน ใช้การวิเคราะห์ t - test (Independent Samples)

3.5.3.2 เปรียบเทียบบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกอายุ ตำแหน่งหน้าที่ และระยะเวลาการดำรงตำแหน่งที่แตกต่างกัน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญของการทดสอบที่ระดับ .05 กรณีพบความแตกต่างจะใช้การเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีการ LSD. (Least Significant Different) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 119)

3.5.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี ใช้การแจกแจงความถี่จากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอโดยการพรรณนาความ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัย ได้นำเสนอตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	กลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบที่ใช้ในการพิจารณาใน (t - test)
F	แทน	ค่าสถิติทดสอบที่ใช้ในการพิจารณาใน (F - Distribution)
df	แทน	ระดับความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมของค่าความเบี่ยงเบน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบน (Mean Squares)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
Sig	แทน	ค่าความแตกต่าง

4.2 ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัย ได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่งหน้าที่ และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ

ตารางที่ 4.1

จำนวน และร้อยละ ของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	267	82.41
1.2 หญิง	57	17.59
รวม	324	100.00
2. อายุ		
2.1 ไม่เกิน 30 ปี	6	1.85
2.2 31 - 40 ปี	35	10.80
2.3 41 - 50 ปี	127	39.20
2.4 มากกว่า 50 ปี	156	48.15
รวม	324	100.00
3. ตำแหน่งบทบาทหน้าที่		
3.1 กำนัน	32	9.88
3.2 ผู้ใหญ่บ้าน	78	24.07
3.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน	214	66.05
รวม	324	100.00

(ต่อ)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งถึงปัจจุบัน		
ไม่เกิน 5 ปี	79	24.38
5 - 10 ปี	158	48.77
มากกว่า 10 ปี	87	26.85
รวม	324	100.0

จากตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 324 คน จำแนก ได้ดังนี้

1. จำแนกตามเพศ พบว่า จำนวน ผู้ใหญ่บ้าน เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 82.41 และจำนวน ผู้ใหญ่บ้าน เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 17.59

2. จำแนกตามอายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 48.15 รองลงมา มีอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 39.20 ถัดมา มีอายุ 31 - 40 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 10.80 และมีอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.85

3. จำแนกตามตำแหน่งบทบาทหน้าที่ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 214 คิดเป็นร้อยละ 66.05 รองลงมา เป็นผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 24.07 และกำนัน จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 9.88

4. จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง พบว่า ส่วนใหญ่มีระยะเวลาระหว่าง 5 - 10 ปี จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 48.77 รองลงมา มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง มากกว่า 10 ปี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 26.85 และมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งไม่เกิน 5 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 24.38

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี

ตารางที่ 4.2

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี

บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี	ระดับบทบาทความไม่เป็นทางการ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านจิตอาสาพัฒนา	3.73	0.73	มาก
2. ด้านปราชญ์ชาวบ้านและหรือครูชุมชน	3.85	0.79	มาก
3. ด้านนักสังคมสงเคราะห์	3.77	0.78	มาก
4. ด้านนักบริการชุมชน	3.65	0.87	มาก
5. ด้านเป็นเจ้าของที่ดี	3.74	0.80	มาก
รวม	3.75	0.74	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านปราชญ์ชาวบ้าน และหรือครูชุมชน ($\bar{X} = 3.85$) ด้านนักสังคมสงเคราะห์ ($\bar{X} = 3.77$) ด้านเป็นเจ้าของที่ดี ($\bar{X} = 3.74$) ด้านจิตอาสาพัฒนา ($\bar{X} = 3.73$) และด้านนักบริการชุมชน ($\bar{X} = 3.65$)

ตารางที่ 4.3

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอ
ลำโพง จังหวัดอุบลราชธานี ด้านจิตอาสาพัฒนา

บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอลำโพง จังหวัดอุบลราชธานี	ระดับบทบาทความไม่เป็นทางการ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การทำงานที่ไม่ใช่บทบาทหน้าที่ที่ต้องทำ	3.57	0.90	มาก
2. การอาสาสมัครทำงานต่างท้องที่ซึ่งไม่ใช่ชุมชนท้องที่ ของตนเอง	3.51	0.86	มาก
3. การทำงานที่ต้องดูแลคนอื่นมากกว่าตัวเอง หรือคน ในครอบครัว	3.65	0.87	มาก
4. การเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อส่วนร่วม	3.97	0.94	มาก
5. การทำงานในหน้าที่ที่มากกว่าบทบาทหน้าที่ที่ต้องทำ เพื่อให้งานประสบความสำเร็จ	3.93	0.87	มาก
รวม	3.73	0.73	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอลำโพง จังหวัดอุบลราชธานี ด้านจิตอาสาพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย ได้แก่ การเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.97$) การทำงานในหน้าที่ที่มากกว่าบทบาทหน้าที่ที่ต้องทำเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ ($\bar{X} = 3.93$) การทำงานที่ต้องดูแลคนอื่นมากกว่าตัวเอง หรือคนในครอบครัว ($\bar{X} = 3.65$) การทำงานที่ไม่ใช่บทบาทหน้าที่ที่ต้องทำ ($\bar{X} = 3.57$) การอาสาสมัครทำงานต่างท้องที่ ซึ่งไม่ใช่ชุมชนท้องที่ของตนเอง ($\bar{X} = 3.51$)

ตารางที่ 4.4

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอ
ลำโรง จังหวัดอุบลราชธานี ด้านปราชญ์ชาวบ้าน และหรือครูชุมชน

บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอลำโรง จังหวัดอุบลราชธานี	ระดับบทบาทความไม่เป็นทางการ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติชุมชน	3.95	0.88	มาก
2. เป็นผู้ถ่ายทอดประเพณีของชุมชน	3.79	0.88	มาก
3. ผู้รู้และถ่ายทอดวิถีชีวิตของคน ในชุมชนอย่างดี	3.77	0.89	มาก
4. การให้ข้อมูลความรู้ด้านต่างๆ ให้คนในชุมชน	3.86	0.92	มาก
5. การสั่งสอนแนะนำลูกหลาน	3.90	0.91	มาก
รวม	3.85	0.79	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอลำโรง จังหวัดอุบลราชธานี ด้านปราชญ์ชาวบ้าน และหรือครูชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติชุมชน ($\bar{X} = 3.95$) การสั่งสอนแนะนำลูกหลาน ($\bar{X} = 3.90$) การให้ข้อมูลความรู้ด้านต่าง ๆ ให้คนในชุมชน ($\bar{X} = 3.86$) เป็นผู้ถ่ายทอดประเพณีของชุมชน ($\bar{X} = 3.79$) ผู้รู้และถ่ายทอดวิถีชีวิตของคนในชุมชนอย่างดี ($\bar{X} = 3.77$)

ตารางที่ 4.5

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอ
ลำโรง จังหวัดอุบลราชธานี ด้านนักสังคมสงเคราะห์

บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอลำโรง จังหวัดอุบลราชธานี	ระดับบทบาทความไม่เป็นทางการ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การเสียสละทรัพย์สินส่วนตัวคนเพื่อช่วยเหลือส่วนร่วม เช่น ใช้ทุนส่วนตัวมอบให้บุคคล หรือส่วนร่วม	3.53	1.00	มาก
2. การเข้าร่วมกิจกรรมงานสำคัญต่าง ๆ ของคนในชุมชน เช่น งานบวช งานแต่ง งานขึ้นบ้านใหม่ ฯลฯ	4.16	0.91	มาก
3. การเข้าร่วมกิจกรรมงานสำคัญของกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ที่มีขึ้นในชุมชน เช่น บริษัท ห้างร้านต่าง ๆ	3.70	0.88	มาก
4. การช่วยเหลือที่นอกเหนือการทำงานที่ต้องทำ	3.61	0.85	มาก
5. เป็นผู้ให้ที่เกิดจากการเสียสละ	3.85	0.94	มาก
รวม	3.77	0.78	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอลำโรง
จังหวัดอุบลราชธานี ด้านนักสังคมสงเคราะห์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เรียงลำดับตาม
ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมงานสำคัญต่าง ๆ
ของคนในชุมชน เช่น งานบวช งานแต่ง งานขึ้นบ้านใหม่ ฯลฯ ($\bar{X} = 4.16$) เป็นผู้ให้ที่เกิดจากการ
เสียสละ ($\bar{X} = 3.85$) การเข้าร่วมกิจกรรมงานสำคัญของกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ที่มีขึ้นในชุมชน เช่น บริษัท
ห้างร้านต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.70$) การช่วยเหลือที่นอกเหนือการทำงานที่ต้องทำ ($\bar{X} = 3.61$) การเสียสละทรัพย์สิน
ส่วนตัว เพื่อช่วยเหลือส่วนร่วม เช่น ใช้ทุนส่วนตัวมอบให้บุคคล หรือส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.53$)

ตารางที่ 4.6

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอ
ลำโรง จังหวัดอุบลราชธานี ด้านนักบริการชุมชน

บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอลำโรง จังหวัดอุบลราชธานี	ระดับบทบาทความไม่เป็นทางการ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การให้บริการช่วยเหลือคนในชุมชน ซึ่งไม่เกี่ยวกับบทบาท หน้าที่	3.77	0.95	มาก
2. เป็นบุคคลแรกที่คนในชุมชนเรียกหาใช้บริการ เช่น เมื่อเกิดปัญหา ฉุกเฉิน น้ำไม่ไหล ไฟฟ้าไม่มา ฯลฯ	3.76	1.09	มาก
3. บริการแบบถึงพื้นที่ (Delivery)	3.61	0.96	มาก
4. การให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service)	3.51	0.92	มาก
5. การให้บริการแบบไม่จำกัดเวลา หรือตลอด 24 ชั่วโมง	3.60	1.04	มาก
รวม	3.65	0.87	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอลำโรง
จังหวัดอุบลราชธานี ด้านนักบริการชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย
จากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การให้บริการช่วยเหลือคนในชุมชน ซึ่งไม่เกี่ยวกับ
บทบาทหน้าที่ ($\bar{X} = 3.77$) เป็นบุคคลแรกที่คนในชุมชนเรียกหาใช้บริการ เช่น เมื่อเกิดปัญหา ฉุกเฉิน
น้ำไม่ไหล ไฟฟ้าไม่มา ฯลฯ ($\bar{X} = 3.76$) บริการแบบถึงพื้นที่ (Delivery) ($\bar{X} = 3.61$) การให้บริการ
แบบไม่จำกัดเวลา หรือตลอด 24 ชั่วโมง ($\bar{X} = 3.60$) การให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service)
($\bar{X} = 3.51$)

ตารางที่ 4.7

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอ
ลำโรง จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการเป็นเจ้าบ้านที่ดี

บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอลำโรง จังหวัดอุบลราชธานี	ระดับบทบาทความไม่เป็นทางการ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. จัดเตรียมสถานที่ และอุปกรณ์ สำหรับการต้อนรับ	3.83	0.95	มาก
2. ให้ความช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมกับบุคคล กลุ่มบุคคล ซึ่งเป็นเอกชนที่เข้ามาในชุมชน	3.65	0.87	มาก
3. ร่วมมือและช่วยเหลือกิจกรรม / งาน ของทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่เข้ามาในหมู่บ้าน	4.03	0.91	มาก
4. เป็นตัวแทนชุมชนให้การต้อนรับแขก ซึ่งไม่รู้จัก หรือไม่ มีส่วนเกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่	3.68	0.96	มาก
5. จัดเลี้ยง อาหาร น้ำดื่ม เมื่อมีแขกเข้ามาในชุมชน ด้วยงบประมาณส่วนตัว	3.52	0.97	มาก
รวม	3.74	0.80	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอลำโรง จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการเป็นเจ้าบ้านที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ร่วมมือและช่วยเหลือกิจกรรม / งาน ของทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่เข้ามาในหมู่บ้าน ($\bar{X} = 4.03$) จัดเตรียมสถานที่ และอุปกรณ์ สำหรับการต้อนรับ ($\bar{X} = 3.83$) เป็นตัวแทนชุมชนให้การต้อนรับแขกซึ่งไม่รู้จัก หรือไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ ($\bar{X} = 3.68$) ให้ความช่วยเหลืองาน หรือกิจกรรมกับบุคคล กลุ่มบุคคล ซึ่งเป็นเอกชนที่เข้ามาในชุมชน ($\bar{X} = 3.65$) จัดเลี้ยงอาหาร น้ำดื่ม เมื่อมีแขกเข้ามาในชุมชนด้วยงบประมาณส่วนตัว ($\bar{X} = 3.52$)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอ
ลำโรง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่งหน้าที่ และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

ตารางที่ 4.8

วิเคราะห์บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอลำโรง จังหวัดอุบลราชธานี
ที่มีเพศแตกต่างกัน

บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอลำโรง จังหวัดอุบลราชธานี	ชาย		หญิง		t	df	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
1. ด้านจิตอาสาพัฒนา	3.73	0.73	3.73	0.77	-.011	322	.991
2. ด้านปราชญ์ชาวบ้าน และหรือครูชุมชน	3.88	0.78	3.75	0.81	1.114	322	.266
3. ด้านนักสังคมสงเคราะห์	3.78	0.79	3.72	0.72	.583	322	.560
4. ด้านนักบริการชุมชน	3.67	0.87	3.55	0.91	.960	322	.338
5. ด้านเป็นเจ้าของที่ดี	3.75	0.82	3.72	0.72	.284	322	.777
รวม	3.76	0.75	3.69	0.72	.644	322	.520

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.8 พบว่า บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอลำโรง
ที่มีเพศแตกต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.9

ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามอายุ

บทบาทความไม่เป็นทางการของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอ สำโรง จังหวัดอุบลราชธานี	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านจิตอาสาพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	1.842	3	.614	1.143	.332
	ภายในกลุ่ม	171.990	320	.537	-	-
	รวม	173.832	323	-	-	-
2. ด้านปราชญ์ชาวบ้าน และหรือ ครูชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	4.263	3	1.421	2.307	.077
	ภายในกลุ่ม	197.064	320	.616	-	-
	รวม	201.327	323	-	-	-
3. ด้านนักสังคมสงเคราะห์	ระหว่างกลุ่ม	1.657	3	.552	.912	.436
	ภายในกลุ่ม	193.898	320	.606	-	-
	รวม	195.556	323	-	-	-
4. ด้านนักบริการชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	4.241	3	1.414	1.864	.136
	ภายในกลุ่ม	242.728	320	.759	-	-
	รวม	246.969	323	-	-	-
5. ด้านเป็นเจ้าของที่ดี	ระหว่างกลุ่ม	2.226	3	.742	1.155	.327
	ภายในกลุ่ม	205.609	320	.643	-	-
	รวม	207.835	323	-	-	-
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	2.546	3	.849	1.547	.202
	ภายในกลุ่ม	175.569	320	.549	-	-
	รวม	178.114	323	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.9 พบว่า บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง ที่มีอายุแตกต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.10

ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่

บทบาทความไม่เป็นทางการของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอ สำโรง จังหวัดอุบลราชธานี	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านจิตอาสาพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	.198	2	.099	.183	.833
	ภายในกลุ่ม	173.634	321	.541	-	-
	รวม	173.832	323	-	-	-
2. ด้านปราชญ์ชาวบ้าน และหรือ ครูชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	.294	2	.147	.235	.791
	ภายในกลุ่ม	201.033	321	.626	-	-
	รวม	201.327	323	-	-	-
3. ด้านนักสังคมสงเคราะห์	ระหว่างกลุ่ม	.685	2	.342	.564	.569
	ภายในกลุ่ม	194.871	321	.607	-	-
	รวม	195.556	323	-	-	-
4. ด้านนักบริการชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	.690	2	.345	.450	.638
	ภายในกลุ่ม	246.278	321	.767	-	-
	รวม	246.969	323	-	-	-
5. ด้านเป็นเจ้าของที่ดี	ระหว่างกลุ่ม	.046	2	.023	.035	.965
	ภายในกลุ่ม	207.789	321	.647	-	-
	รวม	207.835	323	-	-	-
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	.121	2	.061	.109	.896
	ภายในกลุ่ม	177.993	321	.554	-	-
	รวม	178.114	323	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.10 พบว่า บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.11

ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

บทบาทความไม่เป็นทางการของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอ สำโรง จังหวัดอุบลราชธานี	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านจิตอาสาพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	1.738	2	.869	1.621	.199
	ภายในกลุ่ม	172.094	321	.536	-	-
	รวม	173.832	323	-	-	-
2. ด้านปราชญ์ชาวบ้านและหรือ ครูชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	6.837	2	3.419	5.643	.004
	ภายในกลุ่ม	194.489	321	.606	-	-
	รวม	201.327	323	-	-	-
3. ด้านนักสังคมสงเคราะห์	ระหว่างกลุ่ม	1.561	2	.780	1.291	.276
	ภายในกลุ่ม	193.995	321	.604	-	-
	รวม	195.556	323	-	-	-
4. ด้านนักบริการชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	4.949	2	2.475	3.282	.039
	ภายในกลุ่ม	242.020	321	.754	-	-
	รวม	246.969	323	-	-	-
5. ด้านเป็นเจ้าของที่ดี	ระหว่างกลุ่ม	3.629	2	1.814	2.852	.059
	ภายในกลุ่ม	204.206	321	.636	-	-
	รวม	207.835	323	-	-	-
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	3.402	2	1.701	3.125	.045
	ภายในกลุ่ม	174.712	321	.544	-	-
	รวม	178.114	323	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.11 พบว่า บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่งแตกต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี

จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อส่งเสริมบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่
อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 13.89
ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 324 คน ดังนี้

ตารางที่ 4.12

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัด
อุบลราชธานี

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี	ความถี่
1. ด้านจิตอาสาพัฒนา	
1.1 การเป็นผู้นำต้องมีความเสียสละในทุก ๆ ด้าน และต้องมีใจที่จะอาสาพัฒนา หมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน	18
1.2 ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นผู้นำชุมชนในท้องที่ ก็ต้องทำงานให้เหมาะสมกับการที่ชาวบ้าน ในท้องที่เลือกให้มาเป็นตัวแทนของคนทั้งหมู่บ้าน	6
2. ด้านปราชญ์ชาวบ้าน และหรือครูชุมชน	
2.1 ต้องมีความรอบรู้เรื่องราวในชุมชน ผู้คน บริบทต่าง ๆ	23
2.2 ควรเป็นผู้ที่มีข้อมูลสำคัญคอยให้ความรู้ และถ่ายทอดให้ลูกหลานจากรุ่นสู่รุ่น หรือบุคคลภายนอกหมู่บ้านที่สนใจ	10
3. ด้านนักสังคมสงเคราะห์	
3.1 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นบุคคลสำคัญในกิจกรรมงานต่าง ๆ ที่มีขึ้นของคนในหมู่บ้าน ซึ่งนำไปสู่การเสียสละกำลังกาย เวลาแก่ส่วนรวม	14
3.2 ควรเสียสละกำลังทรัพย์ในกิจกรรมในชุมชน ให้ประสบผลสำเร็จ	7
4. ด้านนักบริการชุมชน	
4.1 ควรมีบทบาทที่พร้อมช่วยเหลือประชาชนในหมู่บ้านในทุกเมื่อ	26
4.2 สร้างกิจกรรมทำความสะอาดบริเวณชุมชน	6
5. ด้านเป็นเจ้าของที่ดี	
5.1 ควรเป็นตัวแทนชาวบ้านในการต้อนรับบุคคลต่าง ๆ ที่เข้ามาในหมู่บ้าน	12
5.2 ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ โครงการดี ๆ มาสู่ชุมชน	5

ตารางที่ 4.12 สรุปข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี

1. ด้านจิตอาสาพัฒนา ได้แก่ การเป็นผู้นำต้องมีความเสียสละในทุก ๆ ด้าน และต้องมีใจที่จะอาสาพัฒนาหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นผู้นำชุมชนในท้องที่ ก็ต้องทำงานให้เหมาะสมกับการที่ชาวบ้านในท้องที่เลือกให้มาเป็นตัวแทนของคนทั้งหมู่บ้าน
2. ด้านปราชญ์ชาวบ้าน และหรือครูชุมชน ได้แก่ ต้องมีความรอบรู้เรื่องราวในชุมชน ผู้คนบริบทต่าง ๆ ควรเป็นผู้ที่มีข้อมูลสำคัญคอยให้ความรู้ และถ่ายทอดให้ลูกหลานจากรุ่นสู่รุ่น หรือบุคคลภายนอกหมู่บ้านที่สนใจ
3. ด้านนักสังคมสงเคราะห์ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นบุคคลสำคัญในกิจกรรมงานต่าง ๆ ที่มีขึ้นของคนในหมู่บ้าน ซึ่งนำไปสู่การเสียสละกำลังกาย เวลาแก่ส่วนรวม ควรเสียสละกำลังทรัพย์ในกิจกรรมในชุมชนให้ประสบผลสำเร็จ
4. ด้านนักบริการชุมชน ได้แก่ ควรมีบทบาทที่พร้อมช่วยเหลือประชาชนในหมู่บ้านในทุกเมื่อ สร้างกิจกรรมทำความสะอาดบริเวณชุมชน
5. ด้านเป็นเจ้าบ้านที่ดี ได้แก่ ควรเป็นตัวแทนชาวบ้านในการต้อนรับบุคคลต่าง ๆ ที่เข้ามาในหมู่บ้านให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ โครงการดี ๆ มาสู่ชุมชน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเรื่อง บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัย ได้สรุปผลการวิจัยตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. สรุปผล
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี ผลวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 324 คน จำแนก ได้ดังนี้
 - 1.1 จำแนกตามเพศ พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพศ ชาย คิดเป็นร้อยละ 82.41 และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 17.59
 - 1.2 จำแนกตามอายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 48.15 รองลงมา มีอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 39.20 ถัดมา มีอายุ 31 - 40 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 10.80 และมีอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.85
 - 1.3 จำแนกตามตำแหน่งบทบาทหน้าที่ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 214 คิดเป็นร้อยละ 66.05 รองลงมา เป็นผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 24.07 และกำนัน จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 9.88
 - 1.4 จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง พบว่า ส่วนใหญ่มีระยะเวลาระหว่าง 5 - 10 ปี จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 48.77 รองลงมา มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง มากกว่า 10 ปี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 26.85 และมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งไม่เกิน 5 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 24.38

2. ระดับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านปราชญ์ชาวบ้าน และหรือครูชุมชน ($\bar{X} = 3.85$) ด้านนักสังคมสงเคราะห์ ($\bar{X} = 3.77$) ด้านเป็นเจ้าบ้านที่ดี ($\bar{X} = 3.74$) ด้านจิตอาสาพัฒนา ($\bar{X} = 3.73$) และด้านนักบริการชุมชน ($\bar{X} = 3.65$)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่งหน้าที่ และระยะเวลาการดำรงตำแหน่งที่แตกต่างกัน ผลวิจัยพบว่า

1. ผลการเปรียบเทียบบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติ
2. ผลการเปรียบเทียบบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามอายุ โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติ
3. ผลการเปรียบเทียบบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติ
4. ผลการเปรียบเทียบบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาสรุปข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี ดังนี้

1. ด้านจิตอาสาพัฒนา ได้แก่ การเป็นผู้นำต้องมีความเสียสละในทุก ๆ ด้าน และต้องมีใจที่จะอาสาพัฒนาหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นผู้นำชุมชนในท้องที่ ก็ต้องทำงานให้เหมาะสมกับการที่ชาวบ้านในท้องที่เลือกให้มาเป็นตัวแทนของคนทั้งหมู่บ้าน
2. ด้านปราชญ์ชาวบ้าน และหรือครูชุมชน ได้แก่ ต้องมีความรอบรู้เรื่องราวในชุมชน ผู้คนบริบทต่าง ๆ ควรเป็นผู้ที่มีข้อมูลสำคัญคอยให้ความรู้ และถ่ายทอดให้ลูกหลานจากรุ่นสู่รุ่น หรือบุคคลภายนอกหมู่บ้านที่สนใจ
3. ด้านนักสังคมสงเคราะห์ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นบุคคลสำคัญในกิจกรรมงานต่าง ๆ ที่มีขึ้นของคนในหมู่บ้าน ซึ่งนำไปสู่การเสียสละกำลังกาย เวลาแก่ส่วนรวม ควรเสียสละกำลังทรัพย์ในกิจกรรมในชุมชนให้ประสบผลสำเร็จ
4. ด้านนักบริการชุมชน ได้แก่ ควรมีบทบาทที่พร้อมช่วยเหลือประชาชนในหมู่บ้านในทุกเมื่อ สร้างกิจกรรมทำความสะอาดบริเวณชุมชน

5. ด้านเป็นเจ้าบ้านที่ดี ได้แก่ ควรเป็นตัวแทนชาวบ้านในการต้อนรับบุคคลต่าง ๆ ที่เข้ามาในหมู่บ้าน ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ โครงการดี ๆ มาสู่ชุมชน

5.2 อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี อภิปรายผล ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ระดับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัย พบว่า ระดับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นโยบายของกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย ที่มีนโยบายในการให้ความสำคัญต่อการทำงานอย่างเสียสละ และมุ่งให้ผลประโยชน์ของงานในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับราษฎรสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ เทพชมพู (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับความอาญา และด้านอำนาจหน้าที่อื่น ๆ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับภินันท์ คำเจริญ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัย พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

สมมติฐานที่ 2 เปรียบเทียบบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่งหน้าที่ และระยะเวลาการดำรงตำแหน่งที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า

1. เปรียบเทียบบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ ที่แตกต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่า บุคคลที่เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นผู้นำชุมชนและถือเป็นบุคคลสำคัญที่คนในชุมชนมอบหน้าที่ให้เป็นตัวแทนของ

คนในชุมชน จึงทำให้กลายเป็นบุคคลสาธารณะที่ทุกคนอยากให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ ของตน ดังนั้นจึงถือเป็นเหตุให้เกิดบทบาทความไม่เป็นทางการโดยสภาพทางสังคมที่ครอบให้ต้อง มีบทบาทขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี เกื้อชนารักษ์ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การรับรู้และ ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทและอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ศึกษากรณีอำเภอเมืองนนทบุรี ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีเพศ และอาชีพต่างกัน มีการรับรู้ และอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ไม่ต่างกัน

2. เปรียบเทียบบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามอายุ ที่แตกต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบบทบาท ความไม่เป็นทางการของกำนันผู้ใหญ่บ้านท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามอายุ โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอสำโรง เป็นผู้ที่ยึดมั่นในบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความเสียสละต่อส่วนรวม ให้บริการ ด้วยความจริงใจใกล้ชิดเป็นผู้ประสานงานในพื้นที่ได้เป็นอย่างดีสอดคล้องกับงานวิจัยของ แสงจันทร์ เหล่าสาย (2553) ได้ทำการวิจัย เรื่องการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน : ศึกษา กรณี อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัย พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุแตกต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ โดยรวมและทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ที่แตกต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบ บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนก ตามตำแหน่งหน้าที่ โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี ที่เสนอตนเองเข้ามารับตำแหน่งเป็นผู้ที่รัก การบริการ มีวุฒิภาวะในการควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นผู้ที่มิมีมิตรไมตรีกับความส่วนใหญ่ต้องการ เห็นชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ มาลี (2551) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การปฏิบัติงานของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านตามบทบาทหน้าที่ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า ผลการปฏิบัติงานของกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตาม บทบาทหน้าที่ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีตำแหน่งที่แตกต่างกัน มีการปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่ไม่แตกต่างกัน

4. เปรียบเทียบบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่งที่แตกต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า ผลการ เปรียบเทียบบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

อาจเป็นเพราะว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้รับการอบรมในการปฏิบัติหน้าที่จากผู้บังคับบัญชา เช่น นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ข้อมลิ่งเห็นความสำคัญในการบริการประชาชนมาเป็นที่ตั้ง เพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุขของประชาชนในพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภินันท์ คำเจริญ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่องการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบันในเขตพื้นที่อำเภออุททอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ไม่แตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.1.1 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ถือเป็นบุคคลที่มีบทบาทและหน้าที่ที่หลากหลาย ซึ่งเป็นผู้นำชุมชน และเป็นตัวแทนของคนในหมู่บ้าน / ตำบล และถือเป็นบุคคลสาธารณะ และเสียสละเพื่อส่วนรวม ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติในระดับพื้นที่อย่างแท้จริง ดังนั้นทุกภาคส่วนราชการ ควรให้ความสำคัญต่อทุกบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเปรียบเสมือนฟันเฟืองที่เชื่อมระหว่างประชาชนกับภาครัฐ

5.3.1.2 เพื่อส่งเสริมให้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ จึงควรมีการพัฒนาความรู้สม่ำเสมอซึ่งเป็นการติดต่อทางปัญญาไปเพื่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรม ต่อไปในอนาคต

5.3.1.3 เห็นควรพิจารณาเพิ่มค่าตอบแทน และสวัสดิการต่าง ๆ ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้เทียบเท่าข้าราชการทั่วไป เพราะตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีภาระงานจำนวนมาก และบทบาทที่หลากหลาย ทั้งยังเป็นกลไกตัวเชื่อมโยงสำคัญระหว่างประชาชน และหน่วยงานของรัฐที่จะขับเคลื่อนนโยบายการทำงานต่าง ๆ ผู้การปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ

5.3.1.4 เห็นควรมีมาตรการส่งเสริมให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้มีการพัฒนาศักยภาพการทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยให้มีการฝึกอบรมเรียนรู้ให้ทันต่อสังคมโลกาภิวัตน์ พร้อมสำหรับการทำงานที่หลากหลาย เพื่อช่วยเหลือประชาชนในท้องที่ซึ่งตนปกครองดูแลอยู่ได้ทันทั่วทั้งในยามที่ประชาชนเดือนร้อนและต้องการความช่วยเหลือ

5.3.1.5 ควรจัดอบรมให้แก่ความรู้ในการเป็นผู้ประสานงานผู้เยี่ยมชมจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทความไม่เป็นที่ต้องการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี

5.3.2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2543). *กระทรวงมหาดไทยกับการกระจายอำนาจ*. กรุงเทพฯ : อาสาศึกษาดินแดง
กรมการปกครอง.
- กรมการปกครอง. (2552). *คู่มือการปฏิบัติงานกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน*. กรุงเทพฯ : ส่วนท้องถิ่น.
- กรมการปกครอง. (2556). *ระบบบริการข้อมูลประชากร*. สืบค้นจาก <http://stat.bora.dopa.go.th/hpstat9/people2.htm>.
- กรณีศึกษา ขวัญอารีย์. (2535). *บทบาทผู้นำท้องถิ่นต่อการแก้ไขปัญหาแรงงานเด็กในชุมชนที่มีระดับการพัฒนาต่างกัน : ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดสุรินทร์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กระทรวงมหาดไทย. (2560). *การประชุมมอบนโยบายแก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. สืบค้นจาก : <http://www.facebook.com/dopafanpage/posts/1598265680247235/#>.
- ฉลวย พ่วงพลับ. (2548). *บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน : ศึกษากรณี อำเภอลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร. (2547). *กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับอำนาจทางการเมือง*. สืบค้นจาก <http://it.riba.ac.th/humanity/py.html>.
- จิตยา สุวรรณชะกุล. (2547). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ณรงค์ เส็งประชา. (2541). *มนุษย์กับสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรินติ้ง เฮาส์.
- คำริ คำภักดิ์. (2550). *บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับการปกครองท้องถิ่น : กรณีศึกษา อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ดิน ปรัชญพฤษ์. (2538). *ทฤษฎีองค์การ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ที่ทำการปกครองอำเภอสำโรง. (2561). *ข้อมูลทั่วไปอำเภอสำโรง*. อุดรราชธานี : ที่ทำการปกครองอำเภอสำโรง.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2537). *ทฤษฎีองค์การ และการออกแบบ*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปราชญา กล้าผจญ. (2550). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ : ก. พล (1966).

ปราณี เกื้อธนารักษ์. (2554). การรับรู้และความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทและอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ศึกษากรณี อำเภอเมืองนนทบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

พวงเพชร สุรัตน์กวีกุล. (2542). มนุษย์กับสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รังสรรค์ สิงหเลิศ. (2551). สถิติขั้นสูงในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

วิรัช สงวนวงษ์วาน. (2547). การจัดการ และพฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ : เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.

ไวรัส เจียมบรรจง. (2523). จิตวิทยาสังคม 2. นนทบุรี : สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด.

สงคราม กอสุทธิธีระกุล. (2514). การพัฒนาท้องถิ่นในหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ จำรัส ดั่งสุวรรณ และจิตติพงษ์ ธรรมานุสรณ์. (2522). จิตวิทยาสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ชัยศิริการพิมพ์.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2543). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสิทธิ์.

สมบูรณ์ สุขสำราญ. (2539). รายงานวิจัยเรื่อง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รากฐานของแผ่นดิน. รายงานการวิจัยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

สุนทร วงศ์ไวยวรรณ. (2540). วัฒนธรรมองค์กร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สุพรรณิ เกสรินทร์. (2558). บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชน อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช. (ปริญญาวิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). สงขลา : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

สุพรรณิ เกสรินทร์ และคณะ. (2558). บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งชุมชนในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามระดับการศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต). สงขลา : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

สุภา สกุลเงิน. (2545). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หลังการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ในทัศนะของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน : กรณีศึกษา เฉพาะกรณีอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุรางค์ จันทรเอม. (2529). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.

สุริยะ วิริยะสวัสดิ์. (2558). สถาบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน : อดีต ปัจจุบันและอนาคต.

สืบค้นจาก www.dopatrang.go.th/datacenter/doc_download/iadttopic1.doc.

- สุวรรณ มาลี. (2551). *การปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามบทบาทหน้าที่ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- แสงจันทร์ เหล่าฉาย. (2553). *การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน : กรณีศึกษา อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อภิชาติ เทพชมพู่. (2553). *การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอ จังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อภินันท์ คำเจริญ. (2559). *การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่ อำเภออุททอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรุณ รักธรรม. (2546). *ทฤษฎีบริหารองค์การสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- Albanese, R. (1981). *Managing : Toward accountability for performance* (3rd ed.). Homewood, IL : Richard, D. Irwin.
- Baruch, B. (1968). *New ways in discipline*. New York : Randon House.
- Gordon, J.R. (1999). *Organizational behavior : A diagnostic approach*. (6th ed.). Upper Saddle River, NJ : Prentice Hall.
- Herbert, A.S. (1976). *Administrative Behavior*. New York : The Free Press.
- Yamane, T. (1973). *Statistic : An Introductory Analysis*. New York : Harper and Row.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี

คำชี้แจง : แบบสอบถามชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โปรดตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นของท่านอย่างแท้จริงให้ครบถ้วนทุกข้อคำถาม คำตอบของท่าน ผู้วิจัยจะรักษาไว้เป็นความลับ และจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของท่าน หรือหน่วยงานที่ท่านรับผิดชอบ เนื่องจากผู้วิจัยจะนำคำตอบของท่านไปใช้วิเคราะห์ในภาพรวมเท่านั้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : กรุณาเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ

1.1 ชาย

1.2 หญิง

2. อายุ

2.1 ไม่เกิน 30 ปี

2.2 41 - 50 ปี

2.3 31 - 40 ปี

2.4 มากกว่า 50 ปี

3. ตำแหน่งบทบาทหน้าที่

3.1 กำนัน

3.2 คณะกรรมการหมู่บ้าน

3.3 ผู้ใหญ่บ้าน

4. ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งถึงปัจจุบัน

4.1 ไม่เกิน 5 ปี

4.2 มากกว่า 10 ปี

4.3 5 - 10 ปี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี

บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี	ระดับบทบาทความไม่เป็นทางการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านจิตอาสาพัฒนา					
1.1 การทำงานที่ไม่ใช่บทบาทหน้าที่ ที่ต้องทำ					
1.2 การอาสาสมัครทำงานต่างท้องที่ ซึ่งไม่ใช่ชุมชนท้องที่ของตนเอง					
1.3 การทำงานที่ต้องดูแลคนอื่นมากกว่า ตัวเอง หรือคนในครอบครัว					
1.4 การเสียสละเวลาส่วนตัว เพื่อส่วนรวม					
1.5 การทำงานในหน้าที่ที่มากกว่า บทบาทหน้าที่ที่ต้องทำ เพื่อให้งาน ประสบความสำเร็จ					
2. ด้านปราชญ์ชาวบ้าน และหรือครูชุมชน					
2.1 การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติชุมชน					
2.2 เป็นผู้ถ่ายทอดประเพณีของชุมชน					
2.3 ผู้รู้ และถ่ายทอดวิถีชีวิตของคน ในชุมชน อย่างดี					
2.4 การให้ข้อมูลความรู้ด้านต่าง ๆ ให้คน ในชุมชน					
2.5 การสั่งสอนแนะนำลูกหลาน					

บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่อยู่ที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี	ระดับบทบาทความไม่เป็นทางการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. ด้านนักสังคมสงเคราะห์					
3.1 การเสียดสละทรัพย์สินส่วนตัว เพื่อช่วยเหลือส่วนร่วม เช่น ใช้ทุน ส่วนตัวมอบให้บุคคล หรือส่วนร่วม					
3.2 การเข้าร่วมกิจกรรมงานสำคัญต่าง ๆ ของคนในชุมชน เช่น งานบวช งานแต่ง งานขึ้นบ้านใหม่ ฯลฯ					
3.3 การเข้าร่วมกิจกรรมงานสำคัญ ของกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ที่มีขึ้น ในชุมชน เช่น บริษัท ห้างร้านต่าง ๆ					
3.4 การช่วยเหลือที่นอกเหนือการงาน ที่ต้องทำ					
3.5 เป็นผู้ให้ที่เกิดจากการเสียดสละ					
4. ด้านนักบริการชุมชน					
4.1 การให้บริการช่วยเหลือคนในชุมชน ซึ่งไม่เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่					
4.2 เป็นบุคคลแรกที่คนในชุมชนเรียกหา ใช้บริการ เช่น เมื่อเกิดปัญหา ุงเข้าบ้าน น้ำไม่ไหล ไฟฟ้าไม่มา ฯลฯ					
4.3 บริการแบบถึงพื้นที่ (Delivery)					
4.4 การให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service)					
4.5 การให้บริการแบบไม่จำกัดเวลา หรือตลอด 24 ชั่วโมง					

บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี	ระดับบทบาทความไม่เป็นทางการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. ด้านเป็นเจ้าของบ้านที่ดี					
5.1 จัดเตรียมสถานที่ และอุปกรณ์ สำหรับการต้อนรับ					
5.2 ให้ความช่วยเหลืองาน หรือกิจกรรม กับบุคคลกลุ่มบุคคล ซึ่งเป็นเอกชน ที่เข้ามาในชุมชน					
5.3 ร่วมมือและช่วยเหลือกิจกรรม / งาน ของทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่เข้ามาในหมู่บ้าน					
5.4 เป็นตัวแทนชุมชนให้การต้อนรับ แขก ซึ่งไม่รู้จักร หรือไม่มีส่วน เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่					
5.5 จัดเลี้ยงอาหารน้ำดื่มเมื่อมีแขก เข้ามาในชุมชนด้วยงบประมาณ ส่วนตัว					

ตอนที่ 3 โปรดแสดงข้อคิดเห็นท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี อย่างไร

1. ด้านจิตอาสาพัฒนา

.....

.....

.....

.....

2. ด้านปราชญ์ชาวบ้าน และหรือครูชุมชน

.....

.....

.....

.....

3. ด้านนักสังคมสงเคราะห์

.....

.....

.....

.....

4. ด้านนักบริการชุมชน

.....

.....

.....

.....

5. ด้านเป็นเจ้าของบ้านที่

.....

.....

.....

.....

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้อุ่นเคราะห้ตอบแบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ เป็นคำถามปลายเปิดในการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ซึ่งข้อมูลมาสังเคราะห์ออกมา เป็นข้อคำถามที่จะใช้ในแบบสอบถามให้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา และเพื่อนำมาสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย จำนวน 5 ข้อ ดังนี้

ชื่อ - สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....
 หน่วยงาน.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ท่านเห็น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทอะไรบ้างในชุมชน

.....

2. ท่านเห็นวิถีชีวิตของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อย่างไรบ้างในแต่ละวัน

.....

3. ท่านทราบหรือไม่ว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย อย่างไร

.....

4. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้ทำงานอะไรบ้างที่ไม่ใช่อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

.....

5. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอุดมคติของท่านควรมีบทบาทหน้าที่ อย่างไร

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความกรุณาตอบแบบสอบถาม

นายเดชทัต พูลทอง

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ข

ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ ข.1

ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

คำถามข้อ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวมค่า IOC	ค่า IOC เฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	+1	+1	+1	3	1
2	+1	+1	+1	3	1
3	+1	+1	+1	3	1
4	+1	+1	+1	3	1
5	+1	+1	+1	3	1
6	+1	+1	+1	3	1
7	+1	+1	+1	3	1
8	+1	+1	+1	3	1
9	+1	+1	+1	3	1
10	+1	+1	+1	3	1
11	+1	+1	+1	3	1
12	+1	+1	+1	3	1
13	+1	+1	+1	3	1
14	+1	+1	+1	3	1
15	+1	+1	+1	3	1
16	+1	+1	+1	3	1
17	+1	+1	+1	3	1
18	+1	+1	+1	3	1
19	+1	+1	+1	3	1
20	+1	+1	+1	3	1
21	+1	+1	+1	3	1
22	+1	+1	+1	3	1
23	+1	+1	+1	3	1
24	+1	+1	+1	3	1
25	+1	+1	+1	3	1

ภาคผนวก ค

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ ค.1

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Items	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item - Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
X 1	92.48	240.974	.583	0.934
X 2	92.30	252.062	.325	0.887
X 3	92.30	249.703	.378	0.883
X 4	92.30	254.933	.259	0.878
X 5	92.43	235.276	.746	0.954
X 6	92.15	249.772	.355	0.856
X 7	92.58	242.251	.459	0.881
X 8	92.65	241.669	.535	0.879
X 9	92.63	239.574	.568	0.879
X 10	92.55	241.126	.493	0.945
X 11	92.20	248.779	.372	0.962
X 12	92.05	246.254	.438	0.882
X 13	92.93	239.917	.592	0.878
X 14	92.18	248.199	.431	0.954
X 15	92.48	240.974	.583	0.878
X 16	92.20	246.985	.467	0.881
X 17	92.20	244.626	.514	0.882
X 18	91.95	245.177	.534	0.865
X 19	92.43	235.276	.746	0.875
X 20	92.48	240.974	.583	0.878
X 21	92.30	252.062	.325	0.957
X 22	92.30	249.703	.378	0.883
X 23	92.30	254.933	.259	0.878

(ต่อ)

ตารางที่ ค.1 (ต่อ)

Items	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item - Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
X 24	92.43	235.276	.746	0.875
X 25	92.65	248.849	.303	0.899

Reliability Coefficients, N of Cases = 42, N of Items = 25, Alpha = .896

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ รศรป. ว ๑๑๙/๒๕๖๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๒

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ร้อยตำรวจโท ดร.สนุก สิงห์มาตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายเดชทัต พูลทอง รหัสประจำตัว ๖๑๘๒๖๒๐๙๐๒๑๕ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์ นั้น

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ	☒	ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
	☐	ตรวจสอบความถูกต้องด้านการวัดและประเมินผล
	☐	ตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษา
	☐	อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร)
คณบดี คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๓๕๕๕

โทรศัพท์ ๐-๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๗๓๑

ที่ รศรป. ว ๑๑๙/๒๕๖๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๒

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายธนันท์รัฐ สิทธิประสิทธิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายเดชทัต พูลทอง รหัสประจำตัว ๖๑๘๒๖๒๐๙๐๒๑๕ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์ นั้น

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบความถูกต้องด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษา
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร)
คณบดี คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๓๕๕๕

โทรศัพท์ ๐-๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๗๓๑

ที่ รศรป. ว ๑๑๘/๒๕๖๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน นายอำเภอสำโรง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายเดชทัต พูลทอง รหัสประจำตัว ๖๑๘๖๒๒๐๙๐๒๑๕ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์ นั้น

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(รองศาสตราจารย์ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร)
คณบดี คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๓๕๕๕

โทรศัพท์ ๐-๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๗๓๑

การเผยแพร่ผลงานวิจัย

เดชทัต พูลทอง, ยุภาพร ยุภาส และภักดี โพธิ์สิงห์. (2562). บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี. ในการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2 หัวข้อ “ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์ ตามหลักพุทธศาสตร์ พัฒนาชาติอย่างมั่นคง” (*Discipline, Harmony and Services based on Buddhism toward a sustainable society development*), ร้อยเอ็ด : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นายเดชทัต พูลทอง
วันเกิด 7 กุมภาพันธ์ 2525
สถานที่เกิด 3 / 1 ซอยพโลรังทฤธี 5 ตำบลในเมือง อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี
ที่อยู่ปัจจุบัน 3 / 1 ซอยพโลรังทฤธี 5 ตำบลในเมือง อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี
สถานที่ทำงาน ที่ว่าการอำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี
ตำแหน่ง ปลัดอำเภอ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2545 รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (รป.ศ.)
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
พ.ศ. 2562 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.)
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY